Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/785	414-5.1	Lars Hansen

Medlemmer i Gildeskål kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Torsdag, 1. september 2022 kl 08.30.
Møtested: Kommunestyresalen, Kommunehuset, Inndyr

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
17/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 25. april 2022
18/22	Rapport forvaltningsrevisjon: Informasjonssikkerhet
19/22	Plan for eierskapskontroller 2022-2023
20/22	Budsjett for kontroll og tilsyn 2023
21/22	Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Selvkostområdene vann, avløp, slam, feiing, byggesak, oppmåling og reguleringsplaner
22/22	Revisors vurdering av egen uavhengighet
23/22	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
24/22	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Skjellvika, 25. august 2022

Gunnar Skjellvik (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering, (Varamedlemmer møter kun etter nærmere innkalling)

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/786	414-5.3	Lars Hansen

SAK 17/22

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 25. april 2022

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.09.2022

Vedlegg:
- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 25. april 2022

Bakgrunn for saken:
Protokoll fra de forrige møtene legges frem for godkjenning av kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 25. april godkjennes.

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Salten Kontrollutvalgservice
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
25.04.2022	22/442	414– 5.4

PROTOKOLL – GILDESKÅL KONTROLLUTVALG

Møtedato: **Mandag, 25. april 2022 kl 08.30 – 10.15**
Møtested: **Møterom formannskapssalen, kommunehuset**
Saksnr.: **11/22 – 16/22**

Til stede:
Gunnar Skjellvik, leder
Hallvard Johansen, nestleder
Helge Jæger Nilsen, medlem

Forfall:
Emelie Johansen, medlem
Jan Arne Birkeli, medlem

Varamedlemmer:
Aina Myrvoll møtte for Emelie Johansen
Laila Kildahl møtte for Jan Arne Birkeli

Øvrige:
Økonomisjef Marianne Stranden, sak 12/22
Barnevernsleder Bodø kommune, sak 13/22
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Jonny Riise, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen

Godkjenning av innkalling sakliste
Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:
Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
11/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 10. februar 2022
12/22	Årsregnskap Gildeskål kommune 2021 – uttalelse fra kontrollutvalget
13/22	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for tjenester etter barnevernloven
14/22	Oppfølgning av kommunestyrets vedtak Rapport forvaltningsrevisjon Offentlige anskaffelser Sjøfossen Næringsutvikling AS og Gildeskål Vekst AS
15/22	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
16/22	Eventuelt

11/22 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 10. februar 2022

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 10. februar 2022 godkjennes.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgets møte 10. februar 2022 godkjennes.

12/22 Årsregnskap Gildeskål kommune 2021 – uttalelse fra kontrollutvalget

Forslag til vedtak:
Til kommunestyret i Gildeskål:

Kontrollutvalgets uttalelse om Gildeskål kommunes årsregnskap for 2021.

Kontrollutvalget har i møte 25. april 2022 behandlet Gildeskål kommune sitt årsregnskap for 2021. Uttalelsen avgis til kommunestyret med bakgrunn i at kommunestyret etter kommuneloven (§ 14-2) selv skal behandle årsregnskap og årsberetning, samt kontrollutvalgets plikt til å uttale seg om årsregnskapene og årsberetningene (§ 14-3).

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 7. april 2022, og årsmelding for 2021. Revisor har i sin beretning ingen forbehold eller merknader tilknyttet regnskapet, og har således avgitt en normalberetning for 2021. I tillegg har revisor og kommunedirektør supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et netto driftsresultat med kr 10 816 960. I samsvar med bestemmelser i lov og forskrift er kr 10 816 960 disponert. Kontrollutvalget viser her til informasjon i årsregnskapet *Økonomisk oversikt drift* linjene 25-29.

Kontrollutvalget registrerer at det ikke er grunnlag for fremleggelse av konsolidert regnskap (samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet, jfr kommuneloven § 14-6).

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 7. april 2022, har kontrollutvalget ingen merknader til Gildeskål kommunes årsregnskap for 2021 eller til konsolidert regnskap for samme år.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til kommunestyret i Gildeskål:

Kontrollutvalgets uttalelse om Gildeskål kommunes årsregnskap for 2021.

Kontrollutvalget har i møte 25. april 2022 behandlet Gildeskål kommune sitt årsregnskap for 2021. Uttalelsen avgis til kommunestyret med bakgrunn i at kommunestyret etter kommuneloven (§ 14-2) selv skal behandle årsregnskap og årsberetning, samt kontrollutvalgets plikt til å uttale seg om årsregnskapene og årsberetningene (§ 14-3).

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 7. april 2022, og årsmelding for 2021. Revisor har i sin beretning ingen forbehold eller merknader tilknyttet regnskapet, og har således avgitt en normalberetning for 2021. I tillegg har revisor og kommunedirektør supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et netto driftsresultat med kr 10 816 960. I samsvar med bestemmelser i lov og forskrift er kr 10 816 960 disponert. Kontrollutvalget viser her til informasjon i årsregnskapet *Økonomisk oversikt drift* linjene 25-29.

Kontrollutvalget registrerer at det ikke er grunnlag for fremleggelse av konsolidert regnskap (samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet, jfr kommuneloven § 14-6).

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 7. april 2022, har kontrollutvalget ingen merknader til Gildeskål kommunes årsregnskap for 2021 eller til konsolidert regnskap for samme år.

13/22 Redegjørelse fra administrasjonen: Status for tjenester etter barnevernloven

Barnevernleder Bodø kommune, Arve Rolandsen møtte fra barnevernstjenesten for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra barnevernstjenesten tas til etterretning. Kontrollutvalget ber om at rapport fra barnevernstjenesten 2021 oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Redegjørelsen fra barnevernstjenesten tas til etterretning. Kontrollutvalget ber om at rapport fra barnevernstjenesten 2021 oversendes kommunestyret til orientering.

14/22 Oppfølgning av kommunestyrets vedtak Rapport forvaltningsrevisjon Offentlige anskaffelser Sjøfossen Næringsutvikling AS og Gildeskål Vekst AS

I tilknytning til saken fikk kontrollutvalget utdelt epost fra Gildeskål Vekst AS (19. april 2022) og Sjøfossen Næringsutvikling AS (11. april 2022) med informasjon om hvordan selskapene har fulgt opp kommunestyrets vedtak

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 55/2021 forvaltningsrevisjon Offentlige anskaffelser Sjøfossen Næringsutvikling AS og Gildeskål Vekst AS

2. Kontrollutvalget registrerer .....

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 55/2021 forvaltningsrevisjon Offentlige anskaffelser Sjøfossen Næringsutvikling AS og Gildeskål Vekst AS

2. Kontrollutvalget registrerer at kommunestyrets vedtak følges opp.

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølgning av kommunestyrets vedtak i sak 55/2021 forvaltningsrevisjon Offentlige anskaffelser Sjøfossen Næringsutvikling AS og Gildeskål Vekst AS

2. Kontrollutvalget registrerer at kommunestyrets vedtak følges opp.

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

15/22 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

- Regnskapsrevisjon: Forenklet etterlevelseskontroll selvkost er under arbeid. Arbeider for tiden med uttalelse til kommunens rapportering vedr psykisk utviklingshemming.

Sekretariatet orienterte:

- Tilsetting: Ronny Seljeseth er tilsatt i stilling som seniorrådgiver i Salten kontrollutvalgservice. Han tiltrer jobben til sommeren.

Leder av kontrollutvalget orienterte om kurs i forrige uke, og tok opp

- Forslag til redegjørelse fra administrasjonen: Økonomisk internkontroll: regler for signering
- Forslag til redegjørelse fra administrasjonen: Varsling: Orientering om kommunens varslingsrutine – varsel på øverste leder / politikere
- Kontrollutvalgets møtedatoer på kommunens hjemmeside
- Mulighet for streaming av kontrollutvalgets møter

Vedtak:

Orienteringene tas til orientering.

16/22 Eventuelt

Nasjonalt problem med overmedisinering: Hvordan håndteres dette i Gildeskål? Sak til neste møte. Orientering om rutiner for medisinering i helseinstitusjoner. Internkontroll med medisin. Registrering av avvik vedr medisinering.

Ingen ytterligere saker til behandling.

Inndyr, den 25. april 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Gildeskål kommune v/ ordfører og kommunedirektør,
Salten kommunerevisjon IKS

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/787	414-5.3	Lars Hansen

SAK 18/22

Rapport forvaltningsrevisjon: Informasjonssikkerhet

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 8. juni 2022 – Rapport forvaltningsrevisjon Informasjonssikkerhet

Bakgrunn for saken:
Forvaltningsrevisjonen har bakgrunn i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2020 – 2023, kommunestyrets sak 54/2020, med følgende prioritering:

1. Offentlige anskaffelser (gjennomført)
2. Informasjonssikkerhet (til behandling)
3. Arkiv
4. Renovasjon (gjennomført)
5. Internkontroll helse og omsorg
6. Byggesaksbehandling
7. Styring og beredskap IKT-funksjonen

På bakgrunn av planen har kontrollutvalget i sin sak 03/22, 10. februar 2022, bestilt forvaltningsrevisjon med tema Informasjonssikkerhet.

Formålet med prosjektet har vært finne ut om Gildeskål kommune følger lovverket med tanke på informasjonssikkerhet og personvern.

Følgende konkrete problemstilling ble undersøkt av revisor:

> *I hvilken grad ivaretar Gildeskål kommune krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern?*

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen) er utledet fra følgende kilder:

- Arkivloven med forskrifter
- Offentlighetsloven med forskrifter
- Personopplysningsloven med forskrifter
- Kommuneloven
- eForvaltningsforskriften
- Krav til informasjonssikkerhet i personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR)

En fullstendig utledning av revisjonskriterier finnes i rapportens Vedlegg 2 (side 59-68). Rapporten bygger på gjennomgang av innhentede dokumenter, men også intervjuer med ansatt i kommunens administrasjon.

Revisors funn og vurderinger: I hvilken grad ivaretar Gildeskål kommune krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern

1. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha mål og strategi for informasjonssikkerhet i kommunen.
   Revisors vurdering: *Revisor finner at Gildeskål kommune har noen mål og strategier for informasjonssikkerhet, på samme tid er de fragmenterte og ikke del av et samlet overordnet plandokument..*

2. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.
   Revisor nevner i rapporten at kommunen har en oppdragsavtale for IKT-tjenester datert 21.06.2021 der det står at Beiarn kommune ved IT-lederen skal bistå drift av kommunens IKT-system. Videre opplyser revisor at *«Samarbeidsordning med Beiarn skal evalueres til høsten 2022, avtalen er tjenestekjøp per måned og kommunedirektøren mener den er avtalefestet.»* **Revisors vurdering:** Med henvisning til avtalen mener revisor at: *Både roller og ansvar bør være en del av en slik avtale, og benevning av plassering av IT-lederen i organisasjonen. Når det gjelder internkontroll bør den omfatte styringen av samarbeid på tvers av kommuner for å være godt orientert om mål og resultater gjennom rapportering.*

   Revisor bemerker at relativt mange ansatte som har svart på spørreundersøkelsen ikke vet hvem som har ansvar for informasjonssikkerheten i kommunen, eller hvor de skal melde hvis det skjer en digital sikkerhetshendelse.

   Revisor finner at Gildeskål kommune bør definere tydeligere roller og ansvar knyttet til personvern og informasjonssikkerhet.

3. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha personvernombud.
Revisors vurdering: *Gildeskål kommune har i perioden hatt personvernombud, vedkommende skal slutte 1.mai 2022. Med bakgrunn i veilederen bør ikke personvernombudet være en ansatt som har en høy lederstilling slik det har vært i Gildeskål.*
Revisor finner at Gildeskål kommune har personvernombud, men at det ikke er gjort en vurdering om det kan oppstå interessekonflikt med tanke på hvilke andre roller ombudet har.

4. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal foreta risikovurderinger og iverksette nødvendige tiltak.
Revisors vurdering: *Revisor bemerker at Gildeskål kommune legger til grunn ROS-analyser som er laget i 2013 og 2017. Med tanke på utviklingen på feltet, og tilbakemeldingen fra tilsynet fra Statsforvalteren i 2018 er det etter revisors vurdering behov for en helhetlig ROS-analyse som er fra en nyere dato. (...) Revisor finner at det er gjennomført en risikoanalyse, evaluering og testing, av virksomhetens IKT-sikkerhet av Braathe Gruppen i 2021. Revisor mener det er positivt at rapporten er laget, og at den kommer med anbefalinger til kommunen om strakstiltak for å øke sikkerheten. (...) Revisor finner at Gildeskål kommune ikke har en oppdatert helhetlig risikovurdering. Kommunen har en nylig gjennomført ekstern risikovurdering av IKT-sikkerheten som inneholder anbefalinger kommunen bør ta tak i. Revisor sin vurdering er at kommunen iverksetter nødvendige tiltak med bakgrunn i rapporten. På samme tid gjenstår det en del arbeid, og en skriftlig forankring av prioriterte tiltak.*

5. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.
Revisors vurdering: *Beredskapsplaner henger sammen med risikovurderinger. Revisors vurdering er at informasjonssikkerhet bør være en del av beredskapsplanen da brudd kan føre til alvorlige hendelser. Revisor finner ikke informasjonssikkerhet eller personvern omtalt i beredskapsplanen til Gildeskål kommune. Revisors anser det som positivt at kommunen har gjennomført beredskapsøvelser.*

6. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune bør utarbeide prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet. a) Prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon b) Rutine for innsyn c) Rutine for rapportering av brudd på personopplysningssikkerheten
Revisors vurdering: *Etter kommuneloven skal internkontrollen være systematisk og tilpasses kommunen for å sikre etterlevelse av lover og forskrifter. Ved å ha kommunale rutiner kan man sikre at alle forholder seg likt til lovverket, og gjør at sårbarheten rundt enkeltpersoner ikke blir så stor. Gildeskål kommune har få skriftlige prosedyrer og rutiner på enkeltområdene revisor valgte å se nærmere på. Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune kan arbeide mer med sin internkontroll med tanke på informasjonssikkerhet, og sikre et system for å holde dokumentene oppdatert. (...)*
Revisor finner det bekymringsfullt at over halvparten av de ansatte som har svart på spørreundersøkelsen ikke vet hva de skal gjøre om det skjer et brudd på personopplysningssikkerheten. Det tydeliggjør behovet for innarbeidede rutiner.

Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune ikke har utarbeidet tilstrekkelig prosedyrer og rutiner med tanke på informasjonssikkerhet.

7. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha en ajourført arkivplan.
   Revisors vurdering: *Revisor sin vurdering er at arkivplanen som ble vedtatt i 2015 ikke er oppdatert etter gjeldende regelverk, rutiner eller kommunens organisering.*

8. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal ha oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.
   Revisors vurdering: *Revisors vurdering er at kommunen på dette tidspunktet ikke har en oversikt over sin behandling av personopplysninger, og kan ikke dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.*

9. Revisjonskriterium: Gildeskål kommune skal sikre at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.
   Revisors vurdering: *Spørreundersøkelsen omfatter ikke alle ansatte, men viser at relativt mange av de som har svart ikke vet hvilke mål kommunen har for informasjonssikkerhet eller hvem som har ansvaret for området i kommunen. De mener selv de har kompetanse, på samme tid ønsker de mer kompetanse og de fleste har ikke fått noen opplæring de to siste årene.*
   Revisor finner at Gildeskål kommune ikke sikrer nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet for sine ansatte.

Revisors konklusjon og anbefalinger: Med grunnlag i funnene i rapporten konkluderer revisor som følger:

Gildeskål kommune ivaretar i liten grad krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern.

Revisors anbefaler at Gildeskål kommune vurderer tiltak for å sikre

1. mål og strategi for informasjonssikkerhet i kommunen.
2. definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.
3. gjeldende overordnet risikoanalyse, samt risikoanalyse for informasjonssikkert.
4. at det iverksettes tiltak for å minske risikoen for uønskede hendelser.
5. en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.
6. prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.
7. arkivplan i henhold til arkivloven.
8. oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.
9. at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.

Kommentar fra kommunedirektøren:
I henhold til Standard for forvaltningsrevisjon legges rapporten frem til kommunedirektør for dennes kommentar. Kommentaren er i sin helhet tatt med i eget vedlegg (1) til rapporten.

I henhold til bestillingen skulle rapporten leveres innen sommeren 2022. Endelig rapport inkludert uttalelse kommunedirektør ble mottatt 8. juni 2022. Ressursbruk var satt til 300 timer, og det rapporteres at det er brukt 300 timer på rapporten.

Vurdering:
Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført undersøkelser og utarbeidet rapport som samsvarer med prosjektplanen, og i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon.

Rapporten er ferdigstilt innen den tidsramme revisor la til grunn ved bestillingen (sommer 2022), og innenfor det antall timer som var lagt til grunn ved bestillingen.

Revisor har i henhold til oppdraget og normer for forvaltningsrevisjon gitt konkrete anbefalinger der undersøkelsene har gitt grunnlag for dette. Ut fra det settet med kriterier som er valgt, synliggjør rapporten forholdsvis omfattende mangler. Av denne grunn er også revisors anbefalinger omfattende. Anbefalinger som gjelder planverk (f.eks arkivplan, beredskapsplan etc) vil kunne ta noe tid å få på plass. Andre anbefalinger kan og bør kunne følges opp raskere.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):
1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Informasjonssikkerhet er forelagt kommunestyret i Gildeskål og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil særlig trekke frem .....

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SALTEN KOMMUNEREVISJON

Forvaltningsrevisjon

Informasjonssikkerhet

Gildeskål kommune

Rapport juni 2022

Forord

Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy. Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Silje Fisktjønmo - statsviter, Kai Andre Blix - siviløkonom og Bjørn Vegard Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens §23-2 første ledd c). Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon RSK001.

Kontrollutvalget i Gildeskål kommune vedtok 10. februar 2022 saksnummer 3/22 å gjennomføre en undersøkelse om informasjonssikkerhet i kommunen. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av undersøkelsen har vært forvaltningsrevisor Silje Fisktjønmo.

Bodø, den 08.06.2022.

Silje Fisktjønmo

Bjørn Vegard Gamst

Forvaltningsrevisor

Ansvarlig forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

FORORD **2**

SAMMENDRAG **5**

1 INNLEDNING **7**

1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN 8

1.2 PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER 9

1.2.1 Problemstilling *9*

1.2.2 Revisjonskriterier *9*

1.3 METODE OG AVGRENSNING 11

2 FAKTA OG VURDERINGER **14**

2.1 MÅL OG STRATEGI 15

2.2 ROLLER OG ANSVAR 19

2.3 PERSONVERNOMBUD 23

2.4 RISIKOVURDERING 26

2.5 BEREDSKAPSPLAN 29

2.6 PROSEDYRER OG RUTINER 33

2.7 ARKIVPLAN 39

2.8 PERSONOPPLYSNINGER 40

2.9 OPPLÆRING 43

3 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER **48**

3.1 KONKLUSJON 48

3.2 ANBEFALINGER 49

4 KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR 50

4.1 BEMERKNINGER TIL KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR 50

5 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER 51

6 VEDLEGG 55

VEDLEGG 1. HØRINGSSVAR FRA KOMMUNEDIREKTØREN 55

VEDLEGG 2. UTLEDEDE REVISJONSKRITERIER 59

Sammendrag

Denne forvaltningsrevisjonen omhandler informasjonssikkerhet i Gildeskål kommune. Salten kommunerevisjon IKS har følgende konklusjon på problemstillingen:

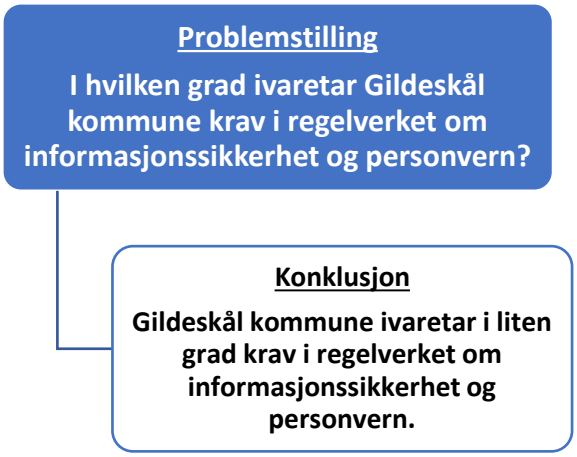

Figur 1: Problemstilling og konklusjon

Revisor er enig med informantene om at det har vært en spesiell tid med tanke på koronasituasjonen som har preget perioden fra mars 2020 frem til februar 2022, på samme tid har det vært omorganisering av tjenesten. Revisor er uansett pliktig til å vurdere kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene. Nedenfor har vi redegjort for funn og vurderinger for hvert av revisjonskriteriene som ligger til grunn for konklusjonene.

Gildeskål kommune har noen mål og strategier for informasjonssikkerhet, på samme tid er de fragmenterte og ikke del av et samlet overordnet plandokument. Kommunen kan ha tydeligere definerte roller og ansvar knyttet til personvern og informasjonssikkerhet. Gildeskål kommune har personvernombud, men det er ikke gjort en vurdering om det kan oppstå interessekonflikt med tanke på hvilke andre roller ombudet har.

Revisor finner at Gildeskål kommune ikke har en oppdatert helhetlig risikovurdering. Kommunen har en nylig gjennomført ekstern risikovurdering av IKT-sikkerheten som inneholder anbefalinger kommunen bør ta tak i. Revisor sin vurdering er at kommunen iverksetter nødvendige tiltak med bakgrunn i rapporten. På samme tid gjenstår det en del

arbeid, og en skriftlig forankring av prioriterte tiltak. Gildeskål kommune har en overordnet beredskapsplan, men den omtaler ikke informasjonssikkerhet.

Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune ikke har utarbeidet tilstrekkelig prosedyrer og rutiner med tanke på informasjonssikkerhet. De har ikke en ajourført arkivplan, har ikke oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumenterer ikke gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen. Etter vår vurdering sikrer ikke Gildeskål kommune nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet for sine ansatte.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier, intervju med en rekke relevante informanter og spørreundersøkelser til noen av de ansatte. På bakgrunn av våre funn, vurderinger og konklusjoner som framkommer i rapporten, anbefaler revisor at Gildeskål kommune vurderer tiltak for å sikre:

- mål og strategi for informasjonssikkerhet i kommunen.
- definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.
- gjeldende overordnet risikoanalyse, samt risikoanalyse for informasjonssikkert.
- at det iverksettes tiltak for å minske risikoen for uønskede hendelser.
- en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.
- prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.
- arkivplan i henhold til arkivloven.
- oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.
- at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.

1 Innledning

God informasjonssikkerhet[1] er en forutsetning for god virksomhetsstyring og vellykket digitalisering. En offentlig virksomhet arbeider med informasjonssikkerhet for å utføre sine oppgaver og levere sine tjenester på en god måte – for å nå sine mål og ivareta lovpålagte forpliktelser.[2]

Organisasjoner og deres informasjonssystemer står overfor en stadig lengre rekke av sikkerhetstrusler. Kontinuerlig bruk av nye verktøy og metoder krever at alle virksomheter jevnlig holder seg oppdatert, kjenner til nye trusler og sårbarheter, og vurderer om man har etablert tilstrekkelig sikring. Arbeidet med informasjonssikkerhet er derfor en kontinuerlig prosess der det blant annet stilles krav til å sikre vedvarende robusthet i tillegg til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Begrepene inneholder følgende momenter[3]:

- **Konfidensialitet** – at informasjonen ikke blir kjent for uvedkommende
- **Integritet –** at informasjonen ikke blir endret utilsiktet eller av uvedkommende
- **Tilgjengelighet –** at informasjonen er tilgjengelig for autoriserte ved behov
- **Robusthet** – at organisasjonen og systemene er motstandsdyktige, og evner å gjenopprette normaltilstand ved hendelser

<u>Anbefalinger fra kommunesektorens organisasjon (KS)</u>

Med bakgrunn i det omfattende dataangrepet mot Østre Toten kommune 9. januar 2021 og trusselbildet i det digital rom, er KS vurdering at flere kommuner vil kunne bli rammet av liknende dataangrep som kan føre til alvorlige konsekvenser. Februar 2021 sendte derfor KS

[1] Begrepet informasjonssikkerhet omfatter mange områder, og mange begreper kan være sammenfallende. I denne rapporten brukes begrepet i vid forstand, og momentene som er plukket ut har bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling med hovedvekt på organisatoriske tiltak og menneskelige tiltak. Tekniske tiltak er i mindre grad berørt i rapporten. Kilde: DFØ (2022)
[2] Digitaliseringsdirektoratet A
[3] Datatilsynet (2018B)

ut råd og anbefalinger til alle kommunene i Norge ved kommunedirektør og IT-ansvarlig. KS trekker frem at de mener det er nødvendig at kommunene vurderer egen sikkerhets- og sårbarhetssituasjon, og treffer egnede tiltak for å redusere risikoen for at denne type hendelser. Når en hendelse først skjer må kommunen også på forhånd ha etablert nødvendige tiltak som sørger for at konsekvensene blir lavest mulig. Følgende råd og anbefalinger ble gitt til alle kommunedirektørene som har det øverste ansvaret for informasjonssikkerhet og personvern i kommunene[4]:

- **Grunnsikring av systemer og funksjoner: Gjennomføre sikkerhetsrevisjon og sikkerhet- og sårbarhetstest av IT-infrastruktur og systemer.**
- **Risiko- og sårbarhetsanalyse - sikring av kritiske funksjoner og tjenester,**
- **Sikring av systemer - tilstrekkelig sikkerhetsnivå for identifisering av brukere, gjenopprettelsesrutiner, utfasing av gamle systemer og varsel ved dataangrep.**
- **Beredskapsplan og krisehåndtering – Plan ved dataangrep eller bortfall av IT systemer, hva skal kommunen gjøre og har de kompetanse til å håndtere/gjenopprette? Kriseøvelser anbefales.**
- **Administrativt – vurdering av forsikring mot Cyber-kriminalitet og nødvendig sikkerhetskompetanse, herunder personvernkompetanse.**

Noen av anbefalingene hører naturlig inn under revisjonskriteriene som er valgt, og vil bli berørt i rapporten.

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

På bakgrunn av overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon, vedtatt av i kommunestyret i Gildeskål i sak 54/20 og basert på forslag til prosjektplan av 18.01.2022,

[4] Kommunesektorens organisasjon (2021),

vedtok kontrollutvalget i Gildeskål 10.02.2022 i sak 3/22 en revisjon på området informasjonssikkerhet.

I risiko- og vesentlighetsvurdering 2020 for Gildeskål kommune står det at regelverk rundt informasjonssikkerhet er forholdsvis nytt og berører alle deler av kommunen. Det er en risiko for mangler ved system og etterlevelse, og det kan medføre tap av data, informasjon på avveie, at nødvendig informasjon ikke er tilgjengelig for de som trenger det, samt tap av tillit og omdømme. Formålet med revisjonen er å finne ut om Gildeskål kommune følger lovverket med tanke på informasjonssikkerhet og personvern.

Rapporten fra våre undersøkelser er inndelt på følgende måte: Først presenteres problemstillingen og våre metodiske tilnærminger. Det utledes revisjonskriterier for problemstillingen. Vi beskriver fakta som vi har samlet inn til den aktuelle problemstillingen. Deretter følger revisors vurdering, der vi vurderer kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene. Til slutt kommer konklusjon for hver problemstilling og revisors anbefalinger.

1.2 Problemstilling og revisjonskriterier

1.2.1 Problemstilling

På bakgrunn av kontrollutvalgets bestilling har vi satt opp følgende problemstilling:

Problemstilling

I hvilken grad ivaretar Gildeskål kommune krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern?

Figur 2: Problemstilling

1.2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som den reviderte enhet i kommunen skal vurderes opp imot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Arkivloven med forskrifter
- Offentlighetsloven med forskrifter
- Personopplysningsloven med forskrifter
- Kommuneloven
- eForvaltningsforskriften
- Krav til informasjonssikkerhet i personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR)
- Datatilsynets føringer og veiledere for informasjonssikkerhet
- Datatilsynets veileder for å etablere internkontroll
- Digitaliseringsdirektoratet sin veileder for internkontroll i praksis - informasjonssikkerhet
- Kommunens retningslinjer regler og reglementer

Revisjonskriteriene vi har utledet gjengis innledningsvis før fakta og vurderinger under problemstillingen i kapittel 2. Detaljert utledning av revisjonskriteriene ligger i vedlegg 2 til denne rapporten.

Kriteriene blir vurdert etter følgende gradssystem:

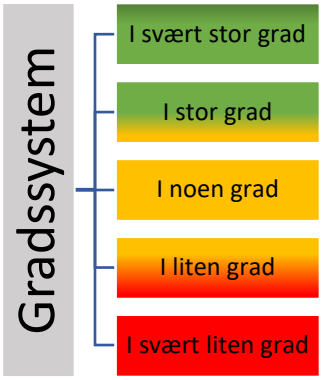

Figur 3: Gradssystem

1.3 Metode og avgrensning

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

Kommunedirektøren ble ved oppstartbrevet 14.02.2022 informert om kontrollutvalgets bestilling. Det ble gjennomført oppstartsmøte med de involverte den 08.03.2022. På oppstartsmøtet møtte følgende fra Gildeskål kommune: Kontaktpersonen som er Virksomhetslederen for organisasjon og personal og personvernombudet, IT-lederen og arkivlederen. Her fikk de involverte informasjon om hva en forvaltningsrevisjon er, samt informasjon om hva revisjonen ønsket å undersøke i denne forvaltningsrevisjonen. På møtet snakket vi også om forventinger til hverandre igjennom prosessen.

I undersøkelsen har vi gjennomgått dokumenter fra kommunene som er innhentet på bakgrunn av vårt oppdrag fra kontrollutvalget. Revisor har gått gjennom kommunenes planer, interne rutiner og andre relevant dokumentasjon. Når det gjelder rutiner som er etterspurt har revisor valgt ut noen konkrete områder da alle rutiner innenfor området er for omfattende. Bakgrunnen for valg av rutiner er at kontrollutvalget trakk frem momentene som viktig i prosjektplanen. Innsamlingen av data baserer seg også på intervju og skriftlige samtaler med kommunedirektøren, virksomhetslederen for organisasjon og personal/ personvernombudet, IT-lederen og arkivlederen.

Alle fakta som brukes i rapporten er enten hentet fra skriftlig materiale som revisor har fått seg forelagt, eller gjennom muntlig overleverte fakta som er verifisert av kilden. Revisjonen er begrenset til å se på perioden 2020-2022. En oppdragsavtale er laget om IKT-samarbeid mellom Gildeskål kommune og Beiarn kommune, revisor presiserer at det er ikke gjort noen vurdering av anskaffelsesregelverket når det gjelder avtalen.

Revisor etterspurte e-postadressene til alle ansatte i avdeling familie, oppvekst og kultur, og lenke til spørreundersøkelse ble sendt ut til 90 ansatte via epost 25.04.2022 via portalen Easyquest. Fristen til å svare på spørreundersøkelsen ble i utgangspunktet satt til 14 dager. Revisor har oppfordret lederen for avdelingen til å informere om spørreundersøkelsen internt, og det er gjort. Etter en uke sendte revisor ut en purring til de som ikke hadde svart. Til sammen var det 35 respondenter som hadde svart på undersøkelsen. Det tilsvarer en svarprosent på 38,8 %. Det er ni ledere og 26 ansatte som ikke er ledere som har svart på spørreundersøkelsen. 14 har jobbet i kommunen i mer enn 10 år, mens ni har jobbet i mindre enn 2 år. Resterende ligger mellom to år og ti år. Vi kan ikke generalisere til alle ansatte ut fra spørreundersøkelsen, men den kan gi indikasjoner på hva kommuner bør ta tak i. Avdelingen som er valgt er etter revisors syn spesielt relevant da personopplysninger brukes aktivt i avdelingen.

Noen av spørsmålene er hentet fra malen som er tilgjengelig via digitaliseringsdirektoratets **«Veileder for kartlegging av digital sikkerhetskultur»**, resterende er laget av revisor tilpasset undersøkelsens revisjonskriterier.

Med bakgrunn i muligheten for at opplysningene som kommer frem i rapporten kan øke faren for datainnbrudd, har det vært nødvendig å drøfte med kommunen om rapporten eller deler av rapporten skulle være unntatt. Revisor har derfor forespurt kommunedirektør og IT-leder hver på sin side om å vurdere om rapporten kan være offentlig. Verken kommunedirektør eller IT-leder har kommentert dette ytterligere, og revisor legger til grunn at de ikke har funnet utfordringer med rapportens offentlighet.

Vår samlede vurdering av metodebruk og kildetilfang i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingen. Data fra flere ulike kilder, og i relativt stort

omfang er bakgrunnen til at revisor mener det er innsamlet tilstrekkelig med data i undersøkelsen. Alle data rapporten bygger på er gjengitt i rapporten, og henvist på riktig måte. Konklusjonen på problemstillingen knytter seg kun til revisjonskriteriene som er undersøkt, og kan ikke gi en beskrivelse av andre deler av tjenesten i kommunen.

2 Fakta og vurderinger

I dette kapitelet har presentert fakta for hvert revisjonskriterie som skal gjenspeile Gildeskål kommune sin praksis, og deretter revisor sine vurderinger opp mot revisjonskriteriet.

Flere av informantene ønsker å presisere at koronapandemien har preget tiden som er undersøkt. Det kommer også frem i flere av dokumentene som er undersøkt i rapporten.

Problemstillingen som undersøkes er:

> **«I hvilken grad ivaretar Gildeskål kommune krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern?»**

Utledede revisjonskriterier:

- **Gildeskål kommune skal ha mål og strategi for informasjonssikkerhet i kommunen.**
- **Gildeskål kommune skal ha definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.**
- **Gildeskål kommune skal ha personvernombud.**
- **Gildeskål kommune skal foreta risikovurderinger og iverksette nødvendige tiltak.**
- **Gildeskål kommune skal ha en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.**

- **Gildeskål kommune bør utarbeide prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.**
    a) **Prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon**
    b) **Rutine for innsyn**
    c) **Rutine for rapportering av brudd på personopplysningssikkerheten**
- **Gildeskål kommune skal ha en ajourført arkivplan.**
- **Gildeskål kommune skal ha oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.**
- **Gildeskål kommune skal sikre at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.**

2.1 Mål og strategi

- **Gildeskål kommune skal ha mål og strategi for informasjonssikkerhet.**

FAKTA

IKT-planen 2016-2019 til Gildeskål kommune ble vedtatt i kommunestyret 20.09.2016. I Kommunal planstrategi for Gildeskål kommune 2020-2023 og planprogram for samfunnsdelen står det at IKT-plan ble vedtatt i 2016. Planen skulle etter planstrategien revideres i 2020, og tiltaksdelen rulleres hvert år. Ansvaret for revidering og rullering ligger hos IKT. Revisor har ikke mottatt revidert IKT-plan eller rullert handlingsdel som gjelder for

perioden 2020-2022. Virksomhetsleder for organisasjon og personal og IKT-leder bekrefter at det ikke finnes en oppdatert IKT-plan i Gildeskål kommune.

Gildeskål kommune sine **«Etiske retningslinjer»** datert 2019 stadfester følgende:

«Fortrolige opplysninger som mottas i forbindelse med behandling av saker i kommunen, må respekteres og ikke brukes i personlig vinning. Alle opplysninger skal behandles etter Offentlighetsloven.

All informasjon som gis i forbindelse med kommunen, skal være korrekt og pålitelig, og gis en tydelig formulering.

Enhver bruk av persondata skal sikres på en slik måte at det er i tråd med reglene for personvern (GDPR).»

Gildeskål kommune har en sikkerhetsinstruks for medarbeidere. Instruksen ligger tilgjengelig på intranett er fra 2013 og revidert i september 2016, mai 2017 og mars 2021. Den gjelder for alle medarbeidere, og sendes til alle nyansatte for signering sammen med arbeidsavtalen. I den står det at de overordnede målene for informasjonssikkerhetsarbeidet er å oppnå høy grad av:

- «Tilgjengelighet – er det tilgjengelig når du trenger det
- Konfidensialitet – opplysninger skal ikke eksponeres for uvedkommende
- Integritet – sikre informasjon mot utilsiktet endring

Det betyr at de data som vi registrerer i våre datasystemer skal være korrekte, de skal være tilgjengelige når det er behov for dem og de skal være beskyttet mot uvedkommende.»

Årsmelding for fellesadministrasjon 2019 og 2020 legger frem en rekke tiltak gjennomført med tanke på IKT. Årsmeldingene nevner ingen konkrete mål for informasjonssikkerhet, eller rapportering på arbeidet med tanke på IKT-plan.

I budsjettet for 2022 står det:

> «Det er et betydelig behov for investeringer i kommunens digitale infrastruktur, og utstyr knyttet til dette. Dette for å øke sikkerheten og gjøre kommunen rustet til den digitale utviklingen som skjer i samfunnet. Kommunedirektøren legger opp til en investerings plan på 1 mnok hvert år i fire år for å gjøre de mest nødvendige oppgraderingene. Finansiering: Lånopptak 1 mnok.»

IT-lederen forteller at det i forkant av budsjettvedtaket ble foreslått ulike tiltak med estimat på kostnader. Forslaget ble sendt til kommunedirektøren og økonomisjefen, og det ble også drøftet på et felles møte. Det finnes ikke en skriftlig oversikt over tiltakene, men det vil bli rapportert på i årsmeldingen 2022.

Kommunedirektøren forteller at målet til kommunen er å redusere sannsynligheten for at man blir utfordret i forhold til informasjonssikkerhet, og deretter redusere konsekvensene av eventuelle hendelser. Virksomhetsleder for organisasjon og personal mener det er viktig å få et godt IKT-planverk på plass.

IT-lederen kjenner til kommunens IKT-plan, men poengterer at den er laget i 2016 og at det er et endret trusselbilde nå. Risikoanalysen fra 2021, som omtales senere i dokumentet, mener han er mer relevant enn IKT-planen fra 2016. De mest akutte oppgavene kom først i den korte perioden siden ansettelsen sommeren 2021 sier IT-lederen, og derfor har ikke planverket blitt prioritert. IT-lederen forteller at det sammen med kommunedirektøren er diskutert at et godt planverk er nødvendig, og det er et ønske å få dette på plass i kommunen. IT-lederen mener at dette vil komme på plass etter hvert, men presiserer at det også er et økonomispørsmål, og at små kommuner må prioritere hva de ønsker å få på plass først.

IT-lederen mener en fremtidig avtale om fast samarbeid viktig for å utvikle en IT-avdeling som er uavhengig av person. Bakgrunnen er sårbarheten som finnes spesielt i små kommuner. IT-lederen ønsker et felles system, med plattformer for alt. Det vil si at IT-ansatte får en kompetanse på systemet, og alle kan hjelpe både andre ansatte i Beiarn og Gildeskål. Hvis det

blir et skille mellom kommunene igjen kan det gjøres smertefritt, det er en av strategiene IT-lederen sier de jobber med.

Arkivleder forteller at mål og strategier for arkiv er redegjort for i arkivplanen fra 2015. Den blir vurdert nærmere i rapporten delkapittel 2.7.

I spørreundersøkelsen ble de ansatte spurt om hvor enig eller uenig de er i påstanden **«Jeg kjenner mål og strategier kommunen har for informasjonssikkerhet»** har de svart følgende:

Figur 4: Easyquest. N:35

19 av 35 ansatte har svart at de er uenig eller veldig uenig i påstanden om at ledelsen har kommunisert hvilke forventninger de har til de ansatte når det kommer til digital sikkerhet. 11 ansatte er enige i påstanden, mens fem svarer vet ikke.

REVISORS VURDERING

Gildeskål kommune har ikke etter revisors vurdering en gjeldende IKT-plan med oppdaterte sikkerhetsmål og strategier. Selv om planen skulle vært oppdatert i 2020 er ikke det gjennomført, revisor finner heller ikke dokumentasjon på at tiltaksplanen er rullert siden 2019.

I sikkerhetsinstruks for medarbeidere og etiske retningslinjer er det noen målsetninger, men de bør forankres i en overordnet plan. Når det gjelder målene i arkivplanen fra 2015 vurderer

revisor de som ikke ajourført, dette redegjøres det for under delkapittel 2.7 i denne rapporten. Mange av de ansatte har i spørreundersøkelsen svart at de ikke kjenner til kommunens mål og strategier om informasjonssikkerhet. I intervjuet revisor har gjennomført trekker informantene frem målsetninger for kommunen på området, men viser ikke til at de er del av planverk.

Revisor finner at Gildeskål kommune har noen mål og strategier for informasjonssikkerhet, på samme tid er de fragmenterte og ikke del av et samlet overordnet plandokument.

2.2 Roller og ansvar

FAKTA

Gildeskål kommune har fra juni 2021 inngått en avtale om et samarbeid med Beiarn

- **Gildeskål kommune skal ha definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.**

kommune om Informasjonsteknologi (IT) som er underskrevet av begge kommunedirektørene. Før dette hadde Gildeskål kommune en fagansvarlig for IKT. IT-lederen forteller at fagansvarlig sluttet, og at det var vanskelig å rekruttere ny fagansvarlig. Derfor tok Gildeskål kommune kontakt med Beiarn kommune om et samarbeid.

Revisor har mottatt et dokument som heter oppdragsavtale for IKT-tjenester datert 21.06.2021 der det står at Beiarn kommune ved IT-lederen skal bistå drift av kommunens IKT-system. Del 3 og 4 i avtalen legger føringer for hvilke tjenester Beiarn kommune skal utføre. Når det gjelder styringssystemer for informasjonssikkerhet har Beiarn kommune ansvar for:

- **Risikovurdering**
- **Risikohåndtering**
- **Overvåking og hendelseshåndtering**
- **Måling, evaluering og revisjon**

- **Kommunikasjon**

Etter avtalen har Gildeskål kommune selv ansvar for følgende innenfor styringssystem for informasjonssikkerhet:

- **Ledelsens styring og oppfølging, inkludert internkontroll**
- **Kompetanse- og kulturutvikling**
- **Frister og ansvarsdeling**

Når det gjelder avtalens varighet står det innledningsvis at avtalen trer i kraft med virkning fra og med 1. juni 2021, og løper inntil denne sies opp av en av partene. Intensjon som legges frem i avtalen er å ha gjennomført prosjektplanlegging innen utløpet av september 2021 med sikte på å etablere en felles plattform for kommunenes IKT-drift. En slik avtale vil i så tilfelle erstatte avtalen om overgangsordning. Under del 12 «**Avtalens varighet**» står det: Kommunestyret behandlet sak om videre samarbeid i møte 09.11.2021, der endelig vedtak

«Avtalens varighet er med virkning fra og med 1. juni til og med 31. august med mulighet for 3 måneder forlengelse knyttet til avtalens rammer. Tiltredelse av opsjonen for forlengelse av avtalen ut over 31. august skal være skriftlig og Beiarn kommune i hende innen 15. august 2021.»

«Gildeskål kommunestyre støtter kommunedirektørens forslag om endret IKT-organisering i Gildeskål kommune og aksepterer at det inngås en forpliktende avtale om IKT-samarbeid med Beiarn kommune. Samarbeidsordningen evalueres etter 1 års drift i sak som forelegges kommunestyret til behandling.»

ble følgende:

Revisor har etterspurt ny avtale mellom kommunen, men ikke mottatt dette. De som er intervjuet, forteller at vedtaket utvider avtalen til å gjelde til desember 2022. Revisor har bedt

kommunen sende styringssystem som del av internkontrollen for å følge opp avtalen, men ikke fått noen dokumenter fra kommunen på dette området.

På nettsiden til Gildeskål kommune finner revisor organisasjonskartet som viser at IKT er underlagt stab:

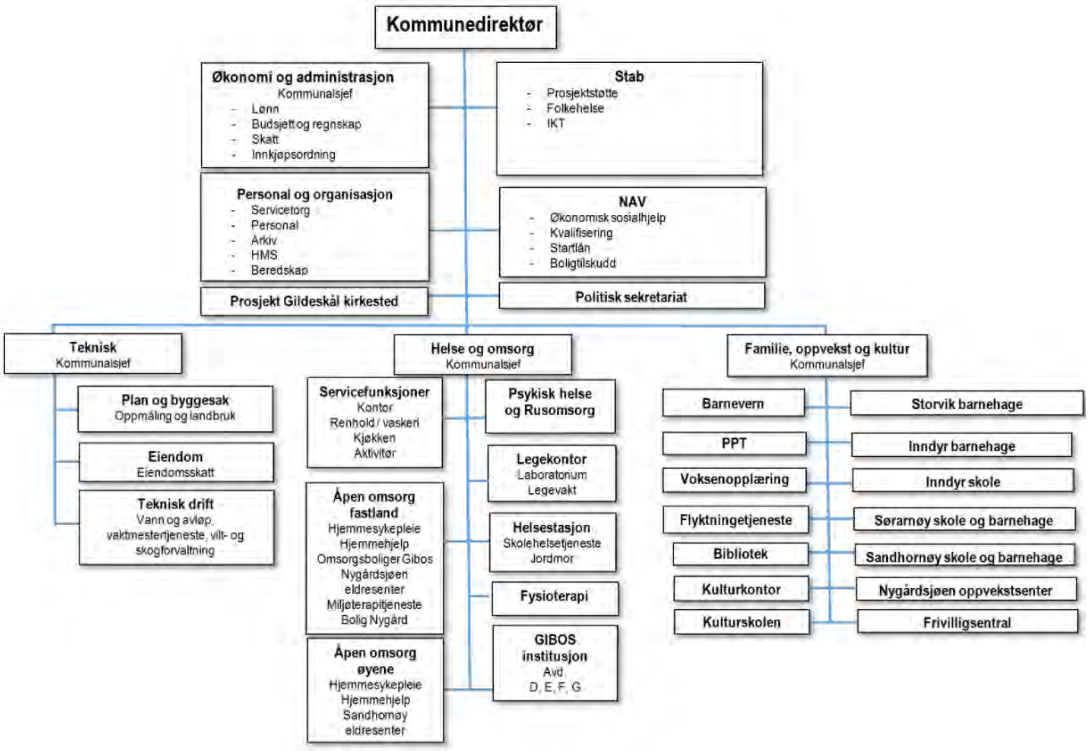

Figur 5: Organisasjonskartet Gildeskål kommune, kilde:www.gildeskal.kommune.no/

På kommunens nettside omtales ikke IT-lederen og kontaktinformasjon ligger ikke ute på nettsiden, det nevnes kun en fagarbeider IKT under delen om stab.

Kommunedirektøren mener det er klare roller og ansvarsfordeling når det gjelder informasjonssikkerheten i kommunen, men at det er et forbedringspotensial. Samarbeidsordning med Beiarn skal evalueres til høsten 2022, avtalen er tjenestekjøp per måned og kommunedirektøren mener den er avtalefestet. Kommunedirektøren sier at så langt har sårbarhet blitt redusert i kommunen, og at det har skjedd et betydelig løft når det gjelder grunnleggende systemsikkerhet. Han sier kommunen har nødvendig sikkerhetskompetanse, herunder personvernkompetanse, til å gjøre løpende sikkerhets- og personvern vurderinger.

Samtidig er det utfordrende å til enhver tid å oppdatere kompetansen i forhold til nye sikkerhetsutfordringer.

IT-lederen er fungerende leder for IKT i Gildeskål kommune og Beiarn kommune, og arbeider 50% i hver kommune. Ansvaret omfatter drift, men også driftsbudsjett og investeringsbudsjett. IT-lederen har også personalansvar for de ansatte på begge kontorstedene. I Gildeskål kommune er IT-lederen del av kommunedirektørens stab, og inngår i ledergruppen. IT-lederen rapporterer til kommunedirektøren, selv om det ikke er et formelt system for rapportering. IT-lederen forteller at det kun er noen måneder siden han tiltrådte, og den første tiden har gått med til å få kontroll på områdene, og gjennomføre de mest kritiske oppgavene. I tillegg til IT-lederen er det en ansatt med fast kontorsted i Gildeskål, og ytterligere en ansatt med fast kontorsted i Beiarn. Det er også ansatt en ny IT-ansatt som begynner i mai.

IT-lederen vet at det er gjort et vedtak i kommunestyret om forlengelse av samarbeids/oppdragsavtalen frem til desember 2022. Når det gjelder ny konkret avtale etter vedtaket i kommunestyret er det noe IKT-lederen mener skal gjøres mellom kommunedirektørene. IT-lederen er opptatt av å ha en fast avtale med Gildeskål kommune, da en felles IT-avdeling for de to kommunene vil gjøre kommunene mindre sårbare.

Arkivleder tror ikke rollene for informasjonssikkerhet er tydelige nok i kommunen, og at alle er bevisste sitt ansvarsområde. Arkivlederen sier at hun har ansvar for politisk sekretariat og arkiv, og er direkte underlagt kommunedirektøren etter en omorganisering for om lag 5 år siden. Arkivleder har hatt rollen i 7 år, og før det var det ikke en egen arkivleder. Bakgrunnen var et behov for en slik funksjon da man skulle bytte saksbehandlingssystem fra ESA til ePhorte. Arkivlederen forteller at det ikke er tilstrekkelig involvering eller orientering om anskaffelsen av nye systemer. Det er et behov fra arkivlederen å ha en formell plass i samarbeidet om informasjonssikkerhet, og bli koblet på tidlig i prosessene, spesielt når det gjelder systemer.

Når det gjelder ansvaret for behandling av personopplysninger i kommunen er det klargjort i sikkerhetsinstruksen for medarbeidere.

20 av 35 ansatte har svart at de ikke vet hvem som har ansvar for informasjonssikkerheten i kommunen. 16 ansatte svarte at de vet hvem de skal melde til hvis det skjer en digital sikkerhetshendelse, mens 19 svarte at de ikke vet.

REVISORS VURDERING

Revisor bemerker at avtalen som ble underskrevet juni 2021 ikke er gjeldende da det kun var mulighet for tre måneder forlengelse ved skriftlig bekreftelse på dette. Vedtaket gjort i kommunestyret anser revisor som en politisk bestilling om at en ny fast avtale kan lages mellom kommunene. Informantene forteller at det er en gjeldende avtale, men revisor har ikke mottatt dokumentasjon på dette. Både roller og ansvar bør være en del av en slik avtale, og benevning av plassering av IT-lederen i organisasjonen. Når det gjelder internkontroll bør den omfatte styringen av samarbeid på tvers av kommuner for å være godt orientert om mål og resultater gjennom rapportering.

Revisor bemerker at relativt mange ansatte som har svart på spørreundersøkelsen ikke vet hvem som har ansvar for informasjonssikkerheten i kommunen, eller hvor de skal melde hvis det skjer en digital sikkerhetshendelse.

Revisor finner at Gildeskål kommune bør definere tydeligere roller og ansvar knyttet til personvern og informasjonssikkerhet.

2.3 Personvernombud

- **Gildeskål kommune skal ha personvernombud.**

FAKTA

På nettsiden til Gildeskål kommune står det at personvernombudet er virksomhetsleder for organisasjon og personal. Hovedoppgave er definert på nettsiden som å informere og gi råd om de forpliktelsene kommunen har etter personvernlovgivningen. Personvernombudet kan også gi råd til om kommunens behandling av personopplysninger.

I den utgåtte IKT-planen til Gildeskål kommune vedtatt i 2016 står det at alle tilfeller der lagring av personopplysninger er et tema skal personvernombudet involveres. Det står også litt om hvordan arbeidet har vært de siste årene:

«Arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern har over lengre tid vært et tema i kommunen. I samarbeid med tidligere eksternt personvernombud ble det tatt grep for å få ryddet opp i og utarbeidet nødvendige dokumenter og rutiner. Daværende personvernombud gikk av i 2014 og avtalen ble videreført med nytt eksternt personvernombud. Denne avtalen ble i 2016 avsluttet da arbeidet var lite tilfredsstillende, og rollen som personvernombud ivaretas nå internt. For å sikre at kommunen overholder lover og forskrifter i forhold til personvern samles all informasjon om personvernarbeid hos personvernombudet for å kunne avdekke eventuelle mangler.»

Virksomhetsleder for organisasjon og personal har vært personvernombud i litt over to år, men har siste arbeidsdag 01.05.2022. Arkivleder forteller at stillingen som virksomhetsleder for organisasjon og personal er lyst ut med personvernombud som del av stillingsansvaret. Revisor har ikke mottatt en beskrivelse av rollen og ansvaret som personvernombud i kommunen. Kommunedirektøren mener ordningen med personvernombud fungerer, mens virksomhetslederen selv mener at det er en forsømt rolle. Arkivlederen mener personvernombudet ikke har hatt en aktiv rolle, og at det har vært lite informasjon om personvern de siste årene. Slik har det vært tidligere også, den som har vært ombud har ofte hatt mer enn nok med de andre arbeidsoppgaver forteller arkivlederen. Lovgivningen om GDPR har bidratt til mer omfattende ansvar, men det virker ikke som at ombudsrollen blir prioritert i en travel hverdag.

Virksomhetslederen forteller at erfaringer fra tidligere jobber med personvern og GDPR ligger til grunn for at vedkommende er personvernombud. Virksomhetslederen mener at det ikke er ideelt å være personvernombud og på samme tid leder for organisasjon og personal. Hun sier det ikke finnes noen skriftlig redegjørelse for avgjørelsen eller drøfting av interessekonflikter som kan oppstå når en med lederverv også skal være ombudsperson.

Arkivlederen forteller at hun ble forespurt om å være nytt personvernombud for to år siden, men at hun sa nei fordi det ikke var gunstig å kombinere rollen som arkivleder og personvernombud. Arkivlederen har stilt spørsmålstegn ved at leder for organisasjon og personal ivaretar rollen, fordi det også kan føre til interessekonflikter. Arkivlederen trekker frem at det er viktig at det er noen med kompetanse til å påta seg ansvaret.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal forteller at generelt har arbeidet som personvernombud gått ut på å høyne sikkerhetsnivået i kommunen, noe som ble vesentlig bedre etter at ny IT-leder kom på plass. Virksomhetslederen holdes orientert om det arbeidet som gjøres med IKT, og har vært involvert i ulike prosjekter. Blant annet det nye adgangssystem. De benytter nå brikker i stedet for nøkler og kan identifisere innpasseringer og utpasseringer, samt ta ut statistikker på dette. I perioden har det også blitt laget en personvernerklæring som ligger på hjemmesiden, og et felles samtykkeskjema for alle skoler og barnehager. Samtykkeskjemaet ivaretas i dag digitalt. IT-lederen bekrefter samarbeidet med personvernombudet i kommunen, han trekker frem tilgangsskjemaet som et positivt arbeid.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal sender med ujevne mellomrom ut eposter med informasjons til lederne i kommunen med ulike tema. Det kan være noe som er aktuelt der og da, eller andre ting som er nødvendig. Virksomhetslederen sier også at det er et ønske om å kontrollere overholdelsen av lovverket, men at det ofte sjekkes på eget ansvarsområde. Når det gjelder å være kontaktperson for tilsynsmyndighetene har ikke virksomhetslederen blitt kontaktet av noen, men det er personvernombudets rolle å informere om brudd. Virksomhetslederen forteller at det ikke har vært brudd i perioden vedkommende har vært personvernombud.

28 av 35 ansatte svarte i spørreundersøkelsen at de ikke vet hvem personvernombudet i kommunen er. 29 av 35 svarte at de ikke vet hva personvernombudet har ansvar for.

REVISORS VURDERING

Gildeskål kommune har i perioden hatt personvernombud, vedkommende skal slutte 1.mai 2022. Med bakgrunn i veilederen bør ikke personvernombudet være en ansatt som har en høy lederstilling slik det har vært i Gildeskål. Revisor har forståelse for at ansatte i en liten kommune må ha flere ansvarsområder, på samme tid må alle kommuner ha god kjennskap til regelverket rundt personvernombud for å unngå interessekonflikter. Slik som Datatilsynet anbefaler bør det foreligge en skriftlig drøfting rundt valget, og mulige interessekonflikter. Revisor sin vurdering er at personvernombudsrollen ikke automatisk bør inngå i stillingsutlysningen av ny virksomhetsleder.

Det kommer frem i rapporten at personvernombudet ikke har en aktiv rolle i kommunen, og at noen av arbeidsoppgavene kunne vært fulgt opp bedre. Revisor bemerker at mange av de ansatte som har svart på spørreundersøkelsen ikke vet hvem eller hva personvernombudet er.

Revisor finner at Gildeskål kommune har personvernombud, men at det ikke er gjort en vurdering om det kan oppstå interessekonflikt med tanke på hvilke andre roller ombudet har.

2.4 Risikovurdering

- **Gildeskål kommune skal foreta risikovurderinger og iverksette nødvendige tiltak.**

FAKTA

Risikovurdering defineres i Gildeskål kommunes HMS-håndbok som en systematisk prosess for å få frem oversikt over risikoforhold på arbeidsplassen:

- **Hva som kan gå galt**
- **Sannsynligheten for at det går galt**
- **Konsekvensene hvis det går galt**
- **Danner grunnlag for å prioritere og iverksette forebyggende tiltak**

Gildeskål kommunes HMS-håndbok vedtatt i 2021 har et eget punkt om gjennomføring av "enkle" risikoanalyser i avdelingene slik at mulige uønskede hendelser avklares, samt at det iverksettes tiltak for å minske risikoen for uønskede hendelser.

Helhetlig Risiko- og Sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)

Årsmelding for fellesadministrasjon 2020 står det at arbeid med ROS-analyser er igangsatt på ulike avdelinger i Gildeskål kommune.

Gildeskål kommune har en helhetlig ROS-analyse fra 2013. Statsforvalteren i Nordland hadde i 2018 tilsyn med kommunal beredskapsplikt i Gildeskål kommune der et avvik var en utdatert helhetlig ROS-analyse fra 2013. I kommunens planstrategi for perioden 2020-2023 står det at sist helhetlig ROS-analyse er fra 2013, og at beredskapskoordinator har ansvar for å revidere ROS-analysen i 2020. Arkivleder innehar rollen som beredskapskoordinator ifølge beredskapsplanen. Revisor har etterspurt revidert helhetlig ROS-analyse for kommunen, men ikke mottatt det. I ROS-analysen fra 2013 finner ikke revisor bemerkning om uønskede hendelser på området informasjonssikkerhet.

Virksomhetsleder for organisasjon og personal forteller at Gildeskål kommune forholder seg til ROS-analyse for Saltenkommunene fra 2017, og ny felles plan er under utarbeidelse. ROS-analysen for Saltenkommunene viser at et scenario (hendelse) med hacking av kommunale IKT-systemer har høy risiko og sannsynlighet. Scenarioet er beskrevet og det kommer forslag til risikoreduserende tiltak som gode systemer og rutiner for informasjonssikkerhet og internkontroll som sikrer at kommunen behandler personopplysninger lovlig, sikkert og forsvarlig.

Risikoanalyse IKT-sikkerhet

Braathe Gruppen har gjennomført en evaluering og testing av Gildeskål kommunes IKT-sikkerhet juni 2021. Hovedkonklusjon er at kommunens satsninger har gitt en positiv utvikling, selv om det er behov for en videre satsning. Braathe Gruppen kommer med en rekke forslag til omgående tiltak, og andre tiltak som kommunen burde vurdere. Det er gjennomført undersøkelser både på overordnet nivå i organisasjonen og teknisk status. Det

står i rapporten at det er god gjennomføring av eksisterende oppdateringsrutiner, men mangler kontroll på avvik mellom beste praksis og rutiner. Det betyr at det finnes sikkerhetshull der hvor dagens rutiner ikke er dekkende.

IT-lederen mener det er veldig bra at det gjennomføres risikovurderinger. Risikovurderingen ble gjennomført før IT-lederen ble ansatt. IT-lederen mener at sårbarheter som finnes i kommunen kommer frem i rapporten. Det er anbefalingene fra rapporten IT-lederen legger til grunn for det arbeidet som gjøres, og som skal gjøres i Gildeskål kommune fremover. Revisor har gjennomgått anbefalingene med IT-leder som gjør rede for hvordan det var før og hvilke tiltak som er gjort i kommunen for å bedre situasjonen. Revisor velger å ikke gå nærmere inn i detaljer da det kan være en sikkerhetsrisiko i seg selv.

På generelt grunnlag sier IT-lederen at det har vært en endring fra implementering lokalt til å få hjelp med implementeringen fra eksterne for å sikre at det blir gjort på en god måte og at ansvaret da ligger på dem. IT-lederen sier de drifter selv, men for å sikre spisskompetanse får de hjelp til implementeringen, noe som sikrer kvaliteten i tjenesten.

IT-lederen ga i november 2021 faglige råd til kommunedirektøren og økonomisjefen en rekke tiltak med bakgrunn i anbefalingene i rapporten. Samtidig må det gjøres en prioritering av tiltakene da det ikke er tilgjengelig økonomi til alle tiltakene på samme tid sier IT-lederen. Det faglige rådet er bakgrunnsdokumentet for økonomiplanen 2022.

Kommunedirektøren mener kommunen må få bedre oversikt med tanke på ROS-analyser. Han nevner for eksempel en ROS-analyse som kan skape grunnlaget for en responsplan for IKT avdelingen. Kommunedirektøren sier det ikke gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse om kritiske funksjoner/tjenester/systemer i kommunen, samt konsekvenser hvis disse blir utilgjengelig. Kommunedirektøren mener det bør gjøres med utgangspunkt i de enkelte tjenestene kommunen leverer. Både for å ha tydelige beskrivelser av konsekvenser, og hvordan de håndterer dette analogt i fasen frem til systemene kommer tilbake.

Arkivleder har ikke kjennskap til at det er gjort noen risikovurderinger rundt sårbarheter for arkiv.

REVISORS VURDERING

Revisor bemerker at Gildeskål kommune legger til grunn ROS-analyser som er laget i 2013 og 2017. Med tanke på utviklingen på feltet, og tilbakemeldingen fra tilsynet fra Statsforvalteren i 2018 er det etter revisors vurdering behov for en helhetlig ROS-analyse som er fra en nyere dato. Det vises til at en ny ROS-analyse for Saltenkommunene er under utarbeidelse, det anser revisor som positivt.

Revisor finner at det er gjennomført en risikoanalyse, evaluering og testing, av virksomhetens IKT-sikkerhet av Braathe Gruppen i 2021. Revisor mener det er positivt at rapporten er laget, og at den kommer med anbefalinger til kommunen om strakstiltak for å øke sikkerheten. Revisor bemerker at rapporten ikke identifiserer hvilke personopplysninger virksomheten har som bakgrunn for risikovurdering for å avklare om eksisterende sikkerhetstiltak er tilfredsstillende. Revisors vurdering er at Braathe Gruppen i sin rapport undersøker en del av det store begrepet «informasjonssikkerhet», og det er behov for å gjøre vurderinger på hele området. Revisor viser til det som står i Gildeskål kommunens HMS-håndbok om systematiske risikoanalyser i avdelingene for å unngå uønskede hendelser.

Revisor finner at Gildeskål kommune ikke har en oppdatert helhetlig risikovurdering. Kommunen har en nylig gjennomført ekstern risikovurdering av IKT-sikkerheten som inneholder anbefalinger kommunen bør ta tak i. Revisor sin vurdering er at kommunen iverksetter nødvendige tiltak med bakgrunn i rapporten. På samme tid gjenstår det en del arbeid, og en skriftlig forankring av prioriterte tiltak.

2.5 Beredskapsplan

- **Gildeskål kommune skal ha en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.**

FAKTA

Gildeskål kommune har en **«Beredskapsplan for kommunal kriseledelse»** vedtatt 19.10.2021. Det står at alle som er involvert i beredskapsarbeidet i Gildeskål kommune skal

ha et eksemplar av beredskapsplanen, og gjort seg kjent med hvilke oppgaver, ansvar og myndighet de har. Planen skal ligge tilgjengelig på intranett.

Definisjonen av krise i beredskapsplanen er følgende:

«En krise kan defineres som en uønsket hendelse som har potensial til å true viktige verdier og svekke en organisasjons evne til å utføre viktige funksjoner. En krise kan være en tilstand som kjennetegnes av at samfunnssikkerheten eller andre viktige verdier er truet, og at håndteringen utfordrer eller overskrider kapasiteten og/eller kompetansen til den organisasjonsenheten som i utgangspunktet har ansvaret for denne.»

Beredskapsplanen legger frem kommunens kriseledelse med funksjon, navn og telefonnummer. Hver av medlemmene har en personlig stedfortreder. Alle kommunale og eksterne beredskapsplaner skal etter planen ligge i systemet CIM[5], og de listes opp slik:

Plan	Område	Ansvarlig
Beredskapsplan for kommunal kriseledelse	Overordnet beredskapsplan	Beredskapsansvarlig/beredskapskoordinator
Plan for helsemessig og sosial beredskap	Generell for helse og omsorgssektoren i kommunen	Kommunalsjef helse og omsorg/beredskapsansvarlig
Smittevernplan inkl. tuberkulosekontrollprogram	Smittevernarbeid	kommunelege
Beredskapsplan for vannforsyning (2020)	Teknisk	Kommunalsjef teknisk/virksomhetsleder
Beredskapsplaner for enhetene	Enhetens virkeområde	Virksomhetsledere

Tabell 1: Oversikt hentet fra Gildeskål kommune sin beredskapsplan

[5] Web-basert krisehåndteringssystem for loggføring, meldingsutveksling og rapportering. Her samles og vedlikeholdes beredskapsplaner.

Gildeskål kommunes HMS-håndbok vedtatt i 2021 har et eget punkt om beredskap der det står at alle ledere har ansvar for at beredskapsplaner for uønskede hendelser blir etablert, og øvet på i praksis. Slik tidligere nevnt skal det i den sammenheng gjennomføres "enkle" risikoanalyser i avdelingene og mulige uønskede hendelser avklares, samt iverksettes tiltak. Det skal også utarbeides en beredskapsplan og tiltak for å redusere konsekvensene for uønskede hendelser. For å dokumentere at dette er fulgt opp skal det utarbeides rapport over utførte beredskapsøvelser, hvordan øvelsen virket og hvilke endringer som eventuelt iverksettes etter øvelsen.

Revisor har etterspurt beredskapsplan for informasjonssikkerhet eller IKT, men har ikke fått dette tilsendt fra kommunen. Kommunen har levert en beredskapsplan i forbindelse med streik. Rapporter over utførte beredskapsøvelser ble også etterspurt av revisor, men ikke mottatt fra kommunen.

Kommunedirektøren forteller at de har en overordnet beredskapsplan, men at det vil være behov for å gjennomføre en mer grundig gjennomgang på virksomhetsnivå. Beredskapsplan ved ulike scenarioer henger nødvendigvis sammen med det som kommer frem av ROS-analyser, og planer for hvordan de håndterer ulike situasjoner. Kommunedirektøren sier at det er gjennomført krise- og beredskapsøvelse med utgangspunkt i bortfall eller manipulering av IT-infrastruktur og systemer 25.01.2022. Virksomhetslederen for organisasjon og personal bekrefter at det er gjennomført beredskapsøvelser i januar, og også i april 2022.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal forteller at hver enhet skal ha en egen beredskapsplan. Virksomhetslederen vet at IKT-leder ønsker å sitte i beredskapsledelsen, men mener at det ikke er behov til enhver tid. Det kommer an på hva som skjer, det er ikke alltid IKT er relevant. Hvis det er behov blir IKT-leder kallet inn, det gjelder for de andre enhetene også sier virksomhetslederen. Virksomhetslederen mener det er kommunedirektøren som har ansvar for beredskapsplanen for IKT.

IT-lederen sier at Gildeskål kommune ikke har en beredskapsplan for IKT, men at det er diskutert og ønskelig selv om de ikke er kommet så langt enda. IT-leder mener at han selv har en del av ansvaret for en slik plan, men at det også overordnet i kommunen ligger et ansvar.

Bakgrunnen for det er at IT-lederen mener at alle kommunallederne og kommunedirektøren må sitte sammen for å drøfte hvilke systemer som er kritisk hvis det skulle skje noe. Etter behov kan det for eksempel lages ekstra sikkerhet på noen av systemene. IT-lederen mener det er bra å diskutere og lage en plan for hva man skal gjøre hvis noe skulle skje i kommunen.

Arkivlederen forteller at det aldri har vært diskutert hva som skjer hvis det blir datainnbrudd i arkivet, men at det vil være svært uheldig. Kommunen kan bli handlingslammet, og spesielt arbeidet med liv og helse kan bli kritisk.

Arkivlederen har også rollen som beredskapskoordinator/loggfører. Dette innebærer ifølge arkivlederen å følge opp at lederne gjør jobben sin ved en hendelse. Det skal gjennomføres en beredskapsøvelse sammen med universitetet og andre etater i slutten av april. Arkivleder sier det bruker å være veldig lærerikt.

REVISORS VURDERING

Revisor finner at Gildeskål kommune har en oppdatert overordnet beredskapsplan for kommunen. Beredskapsplanen legger frem ulike senario. Gildeskål kommune definerer en krise som uønsket hendelse som kan sette kommunen ut av spill og viktige funksjoner svekkes.

Beredskapsplaner henger sammen med risikovurderinger. Revisors vurdering er at informasjonssikkerhet bør være en del av beredskapsplanen da brudd kan føre til alvorlige hendelser. Revisor finner ikke informasjonssikkerhet eller personvern omtalt i beredskapsplanen til Gildeskål kommune. Revisors anser det som positivt at kommunen har gjennomført beredskapsøvelser.

Revisor finner at Gildeskål kommune har en overordnet beredskapsplan, men den omtaler ikke informasjonssikkerhet.

2.6 Prosedyrer og rutiner

FAKTA

- **Gildeskål kommune bør utarbeide prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.**
  - **a) Prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon**
  - **b) Rutine for innsyn**
  - **c) Rutine for rapportering av brudd på personopplysningssikkerheten**

<u>Prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet</u>

Revisor har etterspurt relevante rutiner for informasjonssikkerhet, personvernopplysninger og oppfølging av samarbeidsavtalen. Gildeskål kommune har levert følgende rutiner/prosedyrer/maler til revisor:

- **Arbeidsavtale inkludert egenerklæring om taushetsplikt og bruk av informasjonssystemer i Gildeskål kommune**
- **Føring av journalposter i arkivet – teknisk**
- **Føring av journalposter i arkivet**
- **Dødsfall blant ansatte**
- **Eksterne arbeidstakere - Politiattest og taushetserklæring**
- **Personvernerklæring for Gildeskål kommune**
- **Personvernerklæring for helse og omsorg**
- **Samtykkeerklæring foto**
- **Samtykkeskjema skole**
- **Samtykkeskjema barnehage**

- **Sjekkliste mottak nyansatte**
- **Tilgangsskjema**

Flere av rutinene som er levert er ikke datert eller merket med siste revisjon. Noen av dokumentene er ikke merket med at det er en rutine/prosedyre/mal for Gildeskål kommune, og det er ikke brukt en felles dokumentmal.

Det er levert en mal med navn «**Tilgangsskjema»** der man skal dokumentere tilgangene nyansatte har i kommunen. Alle fagsystemer kommunen har er i malen listet opp med navn på systemansvarlige. Det står ikke i dokumentet når malen er laget, men det står at den er sist oppdatert januar 2022. I sjekklisten for mottak av nyansatt er det et eget punkt at malen skal fylles ut, annen opplæring innen informasjonssikkerhet nevnes ikke i sjekklisten. Nyansatte skal lese gjennom og forstå sikkerhetsinstruks, samt skrive under erklæring om taushetsplikt og bruk av informasjonssystemer. Revisor spurte om skjema blir brukt i praksis, og fikk se avtalen til en nyansatt og vedlagte dokumenter som var signert.

Revisor har mottatt et dokument som heter **«SMS-svindel og svindel via falsk e-post sprer seg med voldsom hastighet**» som beskriver hvordan en ansatt kan oppdage svindel, og hva de bør gjøre hvis det skjer. Dokumentet fremstår som et informasjonsskriv til de ansatte, og er underskrevet IT-avdelingen i Gildeskål kommune. Dokumentet er ikke datert. Det er ikke levert en rutine for lignende hendelser.

Personvernerklæringene er informative, dokumentene er rettet mot de som er bosatt i kommunen.

Kommunedirektøren mener internkontrollen på et overordnet nivå er god nok når det kommer til informasjonssikkerhet og beredskap. Han trekker frem at det gjenstår mer arbeid med blant annet behandling av personopplysninger.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal forteller at de to årene hun har vært ansatt har det mest prekære blitt prioritert, og det meste har vært opprydningsarbeid. Virksomhetslederen sier at internkontrollen per i dag er intranett, planen er at kvalitetssystemet Compilo skal være internkontrollsystemet der all informasjon og alle

rutiner skal være samlet. Intranett er systematisert per tema, og virksomhetslederen forteller at det ikke et eget tema om IT/informasjonssikkerhet. Revisor fikk se inne på intranettet der noe informasjon og rutiner ligger.

IT-lederen mener kommunen har en internkontroll for IKT/informasjonssikkerhet. Systemet for avvik og melding av avvik trekkes frem av IT-lederen.

Arkivlederen sier at de forholder seg til lovverket. Arkivplanen inneholder en del av rutinene som gjelder for kommunen sier arkivleder, men hun sier at den er omfattende og at ikke alle dokumenter/informasjon som er oppdaterte. En av mange rutiner til arkivplanen som brukes aktivt er rutinen for personalmapper mener arkivleder. Gjennom kartleggingen av GDPR før 2019 i kommunen ble det jobbet med rutiner og definisjoner, men det er ikke i bruk i dag.

Generelt prøver arkivlederen å formidle at arkiveringen skal gjøres på en bestemt måte, men i enhetene gjør de nok det dessverre litt forskjellig. Det er ikke sikkert de gjør det som står skal gjøres, selv ikke når rutinene og planen var ny. Det er et kontinuerlig arbeid, og rutinene må forbedres og endres når det er behov. Men da er det et gjensidig ansvar mellom de som utfører tjenesten og de som har ansvar for utviklingen av rutinene mener arkivlederen. Det kan ligge noe info på intranettet, men Compilo skal jo bli ny internkontroll forteller arkivlederen.

I arkivplanen finner revisor under fanen informasjonssikkerhet tre dokumenter med navnene: **«Informasjonssikkerhet policydokument», «Informasjonssikkerhets-skjema, Autorisasjon for fast tilsette og vikarer» og «Taushetserklæring ansatte».** Alle dokumentene er datert i 2013.

19 av 35 ansatte i spørreundersøkelsen har svart at kommunen har regler for digital sikkerhet, 16 ansatte svarer at de ikke vet. Påstanden om at kommunen har gode rutiner for informasjonssikkerhet er 11 ansatte enig i, fire uenig i og resterende 20 svarte at de ikke vet.

a) Prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon

Revisor har ikke mottatt en rutiner/prosedyre som definerer hva personopplysninger og taushetsbelagt informasjon er, eller hvordan de skal behandles internt.

Virksomhetsleder for organisasjon og personal sier at alle nyansatte skal signerer en taushetserklæring når de begynner i kommunen. Den skal ligge på deres personalmappe. På intranett ligger det en taushetserklæring som også eksterne skal skrive under. Lovverket er gjort rede for i denne erklæringen. Virksomhetslederen mener kommunen er nøye med hva som legges inn, spesielt på personalmappene, og at informasjonen blir slettet etter hvert. Rekrutteringssystemet sørger for eksempel for å slette informasjonen det ikke er behov for. På virksomhetsleders avdeling er de nøye med sletting av informasjon som ikke er nødvendig å lagre. Virksomhetslederen skryter også av de ansatte på arkiv som gjør en god jobb på området.

Arkivleder forteller at Gildeskål kommune har gått fra elektronisk saksbehandlingssystem og arkiv ePhorte til elements 21.03.2022 kl. 08.00. Det er et skarpt skille i arkivet, så det er ikke noen overlappingsperiode og det gamle arkivet ligger i det nye arkivet så det er tilgjengelig. Arkivleder sier de har jobbet mye med tilgangsstyring, og at de har kontroll på hvem som får tilgang til det som er unntatt offentlighet. Det i tillegg mange fagsystemer på de ulike enhetene.

I tillegg til arkivleder er det en medarbeider på arkiv. Arkivleder forteller at de går igjennom saker og ser om de er unntatt offentlighet eller ikke. Saksbehandler gjør en vurdering av om det er noen informasjon som må skjermes, men arkiv går over vurderingen og sjekker. Det er variabelt om de ansatte er klar over hva som må skjermes og ikke forteller arkivleder. Arkivleder sier det har vært kurs om ulike lovverk. Arkivleder sier de støtter seg på Arkiv Nordland som er et samarbeid med kommunene i Nordland.

b) Rutine for innsyn

Arkivleder og virksomhetsleder sier det ikke er en egen rutine for innsyn i kommunen, og at de følger loven på området. Virksomhetsleder forteller at det nye arkivsystemet gjør at man ikke trenger å be om innsyn, med mindre det er unntatt offentligheten. Arkivlederen sier at ved behov for sladding av dokumenter bistår aktuell saksbehandler.

Kommunedirektøren forteller at det er utfordrende å ha oversikt over hvilke opplysninger som lagres i hvert enkelt system, og hvor masterdata ligger.

c) Rutine for rapportering av brudd på personopplysningssikkerheten

Gildeskål kommune skriver i sikkerhetsinstruks under del 2 *«Viktige utdrag fra lovene»* at bruk av informasjonssystemet som er i strid med fastlagte rutiner skal behandles som avvik og meldes til nærmeste leder. Når det gjelder uautorisert utlevering av personopplysninger der konfidensialitet er nødvendig skal datatilsynet varsles.

Revisor har ikke mottatt en rutine eller prosedyre som definerer hva som er et brudd på personopplysningssikkerheten, hvordan de ansatte skal varsle og hvilket ansvar personvernombudet har i denne sammenheng.

Kommunedirektøren sier at kommunen følger prosedyrer og rutiner som følger av lovverket ved brudd på personopplysningssikkerheten. Han mener de som trenger det har god nok kunnskap.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal som også er personvernombud forteller at vedkommende har ansvar for å rapportere inn brudd på personopplysningssikkerheten. Hvis noen ringer inn og klager på noe som er gjort hos kommunen vil personvernombudet få beskjed sier virksomhetslederen. Når det gjelder de ansatte skal de bruke avvikssystemet i Compilo til å varsle, og hvis de markerer at det gjelder personvern får personvernombudet automatisk en melding fra systemet. Compilo har innebygd en definisjon av hva som ligger i de enkelte mulige valg for avviksmelding forteller virksomhetslederen. Alle ansatte er oppfordret gjennom informasjon i epost, på intranett og via ledere til å melde avvik.

Virksomhetslederen sier at som personvernombud melder hun det videre til datatilsynet hvis det er nødvendig. Virksomhetslederen bekrefter at det ikke finnes skriftlige rutiner i kommunen da de forholder seg til lovverket, men presiserer at det sikkert ville være fint å få på plass en slik rutine. Virksomhetslederen forteller at det ikke har vært noen brudd som hun har kjennskap til de to siste årene.

Arkivleder husker at det har vært et tilfelle der feil brev ble sendt til feil foreldre, og da ble det mye usikkerhet hos den ansatte som tok kontakt. Eksakt tidspunkt for hendelsen ble ikke redegjort for. Arkivleder forteller at det ikke er sikkert at alle ansatte vet hva de skal gjøre hvis de gjør noe feil på dette området.

19 av 35 ansatte svarte i spørreundersøkelsen at de ikke visste hva de skulle gjøre hvis det skjer et brudd på personopplysningssikkerheten.

REVISORS VURDERING

Revisor har mottatt en rekke rutiner og maler fra kommunen, men vurderingen av dem er at ikke alle er relevante og oppdaterte. Rutinene og malene for informasjonssikkerhet er ikke samlet et sted, og fremstår ikke som en helhet. Det er positivt at det er laget personvernerklæringer, men de er etter revisors vurdering ikke del av internkontrollen da det er informasjon til kommunens innbyggere. Informantene viser til at de benytter lovverket direkte, og at tekniske systemer også er rutiner/internkontroll.

Etter kommuneloven skal internkontrollen være systematisk og tilpasses kommunen for å sikre etterlevelse av lover og forskrifter. Ved å ha kommunale rutiner kan man sikre at alle forholder seg likt til lovverket, og gjør at sårbarheten rundt enkeltpersoner ikke blir så stor. Gildeskål kommune har få skriftlige prosedyrer og rutiner på enkeltområdene revisor valgte å se nærmere på. Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune kan arbeide mer med sin internkontroll med tanke på informasjonssikkerhet, og sikre et system for å holde dokumentene oppdatert. Revisor bemerker at relativt mange ansatte ikke vet om kommunen har regler og gode rutiner på området.

Revisor finner det bekymringsfullt at over halvparten av de ansatte som har svart på spørreundersøkelsen ikke vet hva de skal gjøre om det skjer et brudd på personopplysningssikkerheten. Det tydeliggjør behovet for innarbeidede rutiner.

Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune ikke har utarbeidet tilstrekkelig prosedyrer og rutiner med tanke på informasjonssikkerhet.

2.7 Arkivplan

- **Gildeskål kommune skal ha en ajourført arkivplan.**

FAKTA

Gildeskål kommune har en arkivplan som ble vedtatt i 2015, og ligger tilgjengelig på egen nettside. I arkivplanen står det at planen skal gi bindende retningslinjer for håndtering av all informasjon og dokumentasjon i Gildeskål kommune, og at hovedformålet er:

«Kvalitetssikring av arkiv- og dokumentforvaltningen i Gildeskål kommune. Det skal sikre innbyggernes krav til offentlighet samt innsyn i forvaltningens saksbehandling. I tillegg sikres dokumentasjon av juridiske forhold, saksbehandlingsmessige hensyn og kulturhistoriske interesser både for innbyggerne og for kommunen som rettslig organ og virksomhet.»

Arkivplanen inneholder utdaterte lovhjemler, dokumenter og organisasjonskart. Noen av rutiner og dokumenter som ligger i arkivplanen er ikke kjent blant de som er blitt intervjuet, og det er usikkerhet om de brukes. Det står i arkivplanen at det fullelektroniske saksbehandlerprogrammet ePhorte ble innført medio mai 2015. Arkivleder forteller at nytt saksbehandlingssystem Elements ble innført i Gildeskål kommune mars 2022.

Det står i arkivplanen at Gildeskål kommunen til enhver tid skal holde en arkivplan tilpasset kommunens organisasjon for å nå målsettingene. Kommunens planstrategi presiserer at arkivplanen skal rulleres ved behov, det er ikke satt opp en plan for revidering i perioden 2020-2023.

Arkivlederen sier at arkivplanen er utdatert. På arkivlederens eget initiativ er det begynt et arbeid med oppdatering av arkivplanen, men at det er omfattende med tanke på interne systemer og regelverk. Det henger også sammen med at arkivleder har hatt mange andre arbeidsoppgaver som har blitt prioritert i perioden.

21 av 35 ansatte har i spørreundersøkelsen svart at de ikke kjenner innholdet i arkivplanen, i tillegg har seks svart at de ikke vet, resterende åtte har svart at de kjenner til innholdet.

REVISORS VURDERING

Revisor sin vurdering er at arkivplanen som ble vedtatt i 2015 ikke er oppdatert etter gjeldende regelverk, rutiner eller kommunens organisering.

Revisor finner at Gildeskål kommune ikke har en ajourført arkivplan.

2.8 Personopplysninger

- **Gildeskål kommune skal ha oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.**

FAKTA

Gildeskål kommune skriver i IKT-planen fra 2016 at de til enhver tid skal overholde lover og forskrifter om personvern. Det står også at dokumentlagring og -håndtering skal være i overenstemmelse med krav til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet.

Revisor viser til del 6.2 om vurdering av Gildeskål kommunes rutiner og prosedyrer med tanke på personopplysninger.

Kommunedirektøren sier at kommunen har noen protokoller for behandling av personopplysninger, men de er ikke ferdigstilt. Når det gjelder sensitiv informasjon i offentlig journal forteller kommunedirektøren at de har en rutine der to personer alltid sjekker journalposter før de blir publisert. Mapper som elev- og barnemapper har automatisk skjerming. Kommunedirektøren mener dokumentlagring og -håndtering er i overenstemmelse med krav til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet, men at det hele tiden finnes forbedringspotensial.

Virksomhetsleder for organisasjon og personal sier det ble laget en oversikt over personopplysninger før vedkommende kom inn i kommunen, og at det ligger i et eget system. Revisor har bedt om oversendelse, men har ikke mottatt noe fra kommunen på dette området. Arkivleder forteller at det ble gjort et arbeid med kartlegging av personvernopplysninger for noen år tilbake, men at det aldri ble ferdigstilt, og at det ikke er fulgt opp. Arkivleder mener det videre arbeidet med dette skulle tillegges personvernombudet.

Bakgrunnen for kartleggingen var lovverket rundt GDPR som kom i 2018 sier arkivlederen, som var del av en arbeidsgruppe som arbeidet med implementeringen. Rapportene inneholdt oversikt over hvilke personopplysninger man har i kommunen i alle enhetene. Arkivleder forteller at de kartla alle enhetene, og hva de registrerte av personopplysninger og hvorfor. Arkivleder fikk beskjed om at arbeidet skulle overtas og ferdigstilles av personvernombudet, men hun er usikker på om nytt personvernombud fikk beskjed om dette. Arkivlederen er ikke sikker på om hun har tilgang til systemet der informasjonen ligger, og tror ikke det er gjort noe mer etter 2019. Arkivlederen sier det ikke finnes overordnede oversikter over type informasjon kommunen har på de ulike fagsystemene. Arkivlederen sier at momentene i personvernforordningen er omfattende, og å ha alt på plass er krevende.

Arkivleder forteller at ikke alle deler av kommunen har klart å bli helt digital, og synes det er skremmende å tenke på hvor enkelt det for eksempel kan være å få tak i en fysisk mappe ved et arbeidsted. Arkivleder håper at kommunen vil være heldigital på sikt, og trekker frem at skolene spesielt er blitt mer med de seneste årene. Arkivleder sier at det enda er en del dokumenter som lagres utenfor de etablerte systemene, noe som kan gjøre det spesielt vanskelig med vurderinger rundt offentlighet og sensitiv informasjon. Selv om arkiv legger vekt på det, må også alle lederne i de ulike avdelingene bidra slik at det praktiseres i hele organisasjonen. Hvis arbeidet ikke lagres på riktig sted lager det merarbeid senere, og i kommunene mener arkivleder det er brukt mye tid på å lete etter dokumenter som ikke er lagret slik de skal.

Arkivlederen sier det kan hende at for eksempel skolene har laget regler for håndtering av personopplysninger som de ikke vet om, men at alt av regler burde vært samlet på en plass og tilgjengeliggjort for alle.

Arkivlederen sier at kommunen ikke har rutiner eller system for å vurdere om personopplysninger skal slettes eller anonymiseres når de ikke lenger er nødvendige for formålet de ble innhentet for.

REVISORS VURDERING

Revisor har ikke mottatt dokumentasjon på kartleggingen av personopplysningene som er gjort, og slik de som er intervjuet forteller er arbeidet ikke ferdigstilt.

Revisors vurdering er at kommunen på dette tidspunktet ikke har en oversikt over sin behandling av personopplysninger, og kan ikke dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.

2.9 Opplæring

- **Gildeskål kommune skal sikre at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.**

FAKTA

IKT-planen til Gildeskål kommune fra stadfester at alle ansatte har nødvendig kunnskap om og bevissthet rundt informasjonssikkerhet. Det står videre i planen:

> «Informasjon kan til en viss grad sikres ved hjelp av tekniske tiltak, men en stor del av ansvaret hviler på den enkelte bruker. Dette innebærer at ansatte i kommunen må være bevisste i sin håndtering av informasjon, brukernavn og passord til tjenester og lignende. Retningslinjer for hvordan dette skal håndteres er beskrevet i «Sikkerhetsinstruks for Gildeskål kommunes medarbeidere, versjon 5.0», som alle ansatte signerer. Å øke bevisstheten rundt informasjonssikkerhet er et holdningsskapende arbeid, og er nødvendig for å kunne opprettholde god sikkerhet. Det er her viktig at sikkerhetsinstruksen ikke forblir et dokument man kun ser på ved tilsetting i stilling, men at man har et aktivt forhold til den i daglig virke. Oppfølging av informasjonssikkerhetsarbeidet er et viktig ledelsesarbeid som må foregå kontinuerlig.»

Gildeskål kommune sin IKT-plan 2016-2019 har et eget punkt om kompetanse der det står at IKT-kompetansen i kommunen er svært varierende, og at kommunen i liten grad har oversikt over denne. Det står videre at:

«Det mangler en helhetlig strategi for opplæring av både nyansatte og ansatte generelt. Dette fører i mange tilfeller til ineffektivitet og dårlig kvalitet på arbeidet. For å oppnå en reell effektgevinst av satsing på IKT-løsninger er kompetanse på IKT generelt, og egne fagsystemer spesielt, helt nødvendig.»

Alle nyansatte skal få utlevert, gjennomgå og signere dokumentene **«Informasjonssikkerhet - sikkerhetsinstruks for Gildeskål Kommunes medarbeidere», «Erklæring om taushetsplikt» og «Egenerklæring om bruk av informasjonssystemer i Gildeskål kommune».** Dette skal dokumenteres sammen med arbeidsavtalen. Revisor har mottatt disse.

Malen for arbeidsavtalen vedlagt **«Erklæring om taushetsplikt» og «Egenerklæring om bruk av informasjonssystemer i Gildeskål kommune»** er sist oppdater 18.03.2022. Der skal arbeidstaker skrive under på at de skal overholde regelverket rundt taushetsplikt og forholde seg til sikkerhetsinstruksen for alle medarbeidere.

Sikkerhetsinstruksen definerer ulike begrep når det gjelder personopplysninger og sensitiv informasjon. Medarbeiderne oppfordres til riktig bruk av internett, sosiale medier og epost. Det er også satt krav til sikkerhet og orden på kontoret. Blant annet trekkes det frem at man alltid skal logge av PC når man forlater arbeidstedet, og at det ikke skal lagres sensitive personopplysninger på egen PC. Det står nederst i sikkerhetsinstruksen:

«Informasjonssikkerhet angår alle, og det er ditt ansvar»

Revisor har mottatt et informasjonsbrev fra IT-avdelingen som heter «**SMS-svindel og svindel via falsk e-post sprer seg med voldsom hastighet**» som beskriver hvordan du kan oppdage svindel, og hva du bør gjøre hvis det skjer.

Kommunedirektøren mener den største utfordring for Gildeskål kommune når det gjelder informasjonssikkerhet er bevissthet og systematisk kompetansebygging hos ansatte omkring

kravene til personvern og informasjonssikkerhet ved bruk av digitale verktøy. Kommunen legger vekt på sikkerhet ved innføring av to-faktor autentisering for innlogging på datasystem. Det er også igangsatt arbeid for å ta i bruk «KS læring» som skal brukes til å gi ansatte dokumentert opplæring gjennom nettkurs tilgjengelig på en felles læringsplattform for kommuner og fylkeskommuner i Norge. Kommunedirektøren mener kommunen kan jobbe mer systematisk med opplæring av ansatte.

Virksomhetslederen for organisasjon og personal sier at det blir lagt ut informasjon om nye systemer og om sikkerhet på intranettet til de ansatte. Når det gjelder å sikre at de ansatte har kompetanse og opplæring om informasjonssikkerhet mener virksomhetslederen kommunen har en jobb å gjøre, og at det ikke gjøres nok i dag. Det er fire ansatte som har vært på personvernkurs, men ellers opp mot ansatte har man ikke fra kommunens ledelse gjort et arbeid på dette. Virksomhetslederen sier IKT-leder har laget et informasjonsskriv om informasjonssikkerhet, og det er lagt ut noe info på intranett. Hun sier det kan hende det er et opplegg ute i resterende deler av organisasjonen.

IT-lederen forteller at det ikke er blitt jobbet med kompetanse og opplæring opp mot ansatte, med unntak av informasjonen som er lagt ut på intranett om spesifikke systemer, endringer eller annet som de ansatte skal ha innsikt i.

Arkivlederen forteller at det ikke har vært noe arbeid med kompetanse og opplæring om informasjonssikkerhet blant de ansatte. Arkivlederen har selv ikke vært på opplæring om informasjonssikkerhet de to siste årene. Arkivlederen forteller at i forbindelse med kartleggingene gjort før 2019 med tanke på GDPR, diskuterte de personvernopplysninger og tematikken med alle ledere og mange saksbehandlere i kommunen på daværende tidspunkt.

Når revisor spør arkivlederen om hvilke områder de ansatte trenger mer kunnskap om trekker hun frem sikkerhet rundt egen PC, og bevissthet rundt å låse skjerm. Arkivleder forteller at det er en risiko, og at hun ved noen anledninger har låst skjermen til andre ansatte. Det har også vært episoder der eksterne har deltatt på møter der ansatte ikke har låst PC sin når de har gått fra den. Når revisor spør om hvilke utfordringer arkivleder ønsker å trekke frem er svaret:

«Den bevisstgjøringen blant alle ansatte er viktig og må jobbes mer med, både det å forstå hvilke opplysninger man jobber med og hvem som kan se skjermen når de jobber. Også hvordan epost blir brukt, og hva slags informasjon som sendes der.»

21 av 35 ansatte mener selv de har nødvendig kunnskap om og bevissthet rundt informasjonssikkerhet. Andre resultater som har kommet frem tidligere i rapporten er relevant i denne delen, og vil bli referert til i vurderingen. Når de ansatte blir spurt om de har fått tilbud om digital opplæring i løpet av de to siste årene svarer de følgende:

Figur 6: Easyquest. N:35

De ansatte er oppfordret til å komme med kommentarer i spørreundersøkelsen, flere av dem knytter seg til at de ønsker mer opplæring og kompetanse på informasjonssikkerhet. Noen områder de ansatte ønsker mer kompetanse på er:

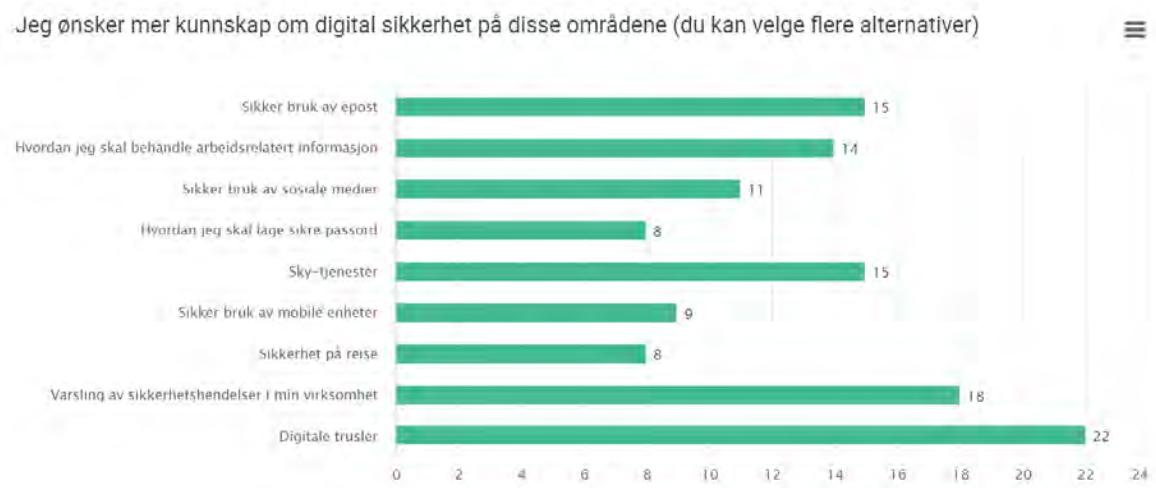

Figur 7: Easyquest. N:35.

REVISORS VURDERING

Revisor mener det er positivt at alle nyansatte skriver under på at de har lest og forstått sikkerhetsinstruksen, samt skriver under erklæring om taushetsplikt og bruk av informasjonssystemer. På samme tid er det etter revisors vurdering ikke tilstrekkelig med tanke på lovkravet om nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet. Informantene forteller at kommunen har et forbedringspotensial med tanke på opplæring blant alle ansatte, og at det kun ved noen tilfeller er lagt ut konkret informasjon på intranettet eller på epost. Det anser ikke revisor som tilstrekkelig for å skape en god kultur på området, og følger ikke opp det som står i IKT-planen om at dette er et ledelsesarbeid som må foregå kontinuerlig.

Spørreundersøkelsen omfatter ikke alle ansatte, men viser at relativt mange av de som har svart ikke vet hvilke mål kommunen har for informasjonssikkerhet eller hvem som har ansvaret for området i kommunen. De mener selv de har kompetanse, på samme tid ønsker de mer kompetanse og de fleste har ikke fått noen opplæring de to siste årene.

Revisor finner at Gildeskål kommune ikke sikrer nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet for sine ansatte.

3 Konklusjon og anbefalinger

3.1 Konklusjon

Denne forvaltningsrevisjonen omhandler informasjonssikkerhet i Gildeskål kommune. Salten kommunerevisjon IKS har følgende konklusjon på problemstillingen:

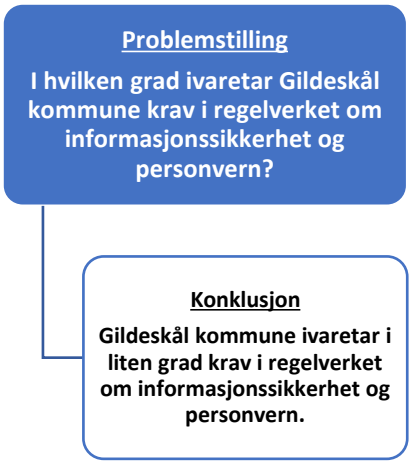

Revisor er enig med informantene om at det har vært en spesiell tid med tanke på koronasituasjonen som har preget perioden fra mars 2020 frem til februar 2022, på samme tid har det vært omorganisering av tjenesten. Revisor er uansett pliktig til å vurdere kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene. Nedenfor har vi redegjort for funn og vurderinger for hvert av revisjonskriteriene som ligger til grunn for konklusjonene.

Gildeskål kommune har noen mål og strategier for informasjonssikkerhet, på samme tid er de fragmenterte og ikke del av et samlet overordnet plandokument. Kommunen kan ha tydeligere definerte roller og ansvar knyttet til personvern og informasjonssikkerhet. Gildeskål kommune har personvernombud, men det er ikke gjort en vurdering om det kan oppstå interessekonflikt med tanke på hvilke andre roller ombudet har.

Revisor finner at Gildeskål kommune ikke har en oppdatert helhetlig risikovurdering. Kommunen har en nylig gjennomført ekstern risikovurdering av IKT-sikkerheten som inneholder anbefalinger kommunen bør ta tak i. Revisor sin vurdering er at kommunen iverksetter nødvendige tiltak med bakgrunn i rapporten. På samme tid gjenstår det en del

arbeid, og en skriftlig forankring av prioriterte tiltak. Gildeskål kommune har en overordnet beredskapsplan, men den omtaler ikke informasjonssikkerhet.

Revisor sin vurdering er at Gildeskål kommune ikke har utarbeidet tilstrekkelig prosedyrer og rutiner med tanke på informasjonssikkerhet. De har ikke en ajourført arkivplan, har ikke oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumenterer ikke gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen. Etter vår vurdering sikrer ikke Gildeskål kommune nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet for sine ansatte.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier, intervju med en rekke relevante informanter og spørreundersøkelser til noen av de ansatte.

3.2 Anbefalinger

På bakgrunn av våre funn, vurderinger og konklusjoner som framkommer i rapporten, anbefaler revisor at Gildeskål kommune vurderer tiltak for å sikre:

- mål og strategi for informasjonssikkerhet i kommunen.
- definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.
- gjeldende overordnet risikoanalyse, samt risikoanalyse for informasjonssikkert.
- at det iverksettes tiltak for å minske risikoen for uønskede hendelser.
- en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.
- prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.
- arkivplan i henhold til arkivloven.
- oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.
- at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.

4 Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektørens kommentar ble sendt til revisor 07.06.2022. Hele uttalelsen ligger i vedlegg 1.

4.1 Bemerkninger til kommunedirektørens kommentar

Revisor mener det er positivt at kommunedirektøren ønsker å prioritere arbeidet med de funn kommunerevisjonen har avdekket.

Kommunaldirektøren skriver i sin kommentar at revisjonsrapporten ikke helt klarer å formidle det reelle bildet på arbeidet nedlagt – og det solide systemarbeid gjennomført siden 2021. Revisor mener at arbeidet og investeringen i teknisk sikkerhetsarbeid blir gjort rede for i rapporten, dog ikke på detaljnivå. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsrevisjonen etter prosjektplanen ikke går på det tekniske sikkerhetsarbeidet, men skulle undersøke kommunens overordnede styring, planverk og rutiner.

Revisor gjentar slik det står i metodekapittelet at utvalget i spørreundersøkelsen ikke kan generaliseres til hele kommunen som sådan, det kan derfor være andre virksomhetsområder der svarene ville vært annerledes. Uavhengig av dette mener revisor at spørreundersøkelsen sammen med resten av funnene i revisjonsrapporten gir noen svar som kan brukes av kommunen for å jobbe videre med systematisk opplæring av alle ansatte.

Kommunedirektøren gir i sin kommentar utrykk for at revisor anbefaler informasjonssikkerhet bør innarbeides i kommunens overordnede beredskapsplan. Revisor vil presisere at anbefalingen omhandler en beredskapsplan for scenarioer på området informasjonssikkerhet/IKT. Revisor viser her til Gildeskål kommunes HMS-håndbok som har et eget punkt om beredskap der det står at alle ledere har ansvar for at beredskapsplaner for uønskede hendelser blir etablert.

Kommentaren fra kommunedirektøren har ikke ført til endringer i rapporten, men for å gjøre rapporten mer leservennlig er det gjort noen endringer på «layout» i tiden rapporten har vært på høring.

5 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

eForvaltningsforskriften, *Forskrift om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen*, Sist endret FOR-2020-10-16-2063, https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-25-988#KAPITTEL_3

Forskrift om kommunal beredskapsplikt, Sist endret FOR-2021-12-17-3723, https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-08-22-894

Forskrift om offentlege arkiv, Ikrafttredelse 01.01.2018, https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-12-15-2105

Forskrift om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver (riksarkivarens forskrift), Sist endretFOR-2022-01-27-132 fra 01.03.2022, https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-12-19-2286/KAPITTEL_1#%C2%A71-1

Forvaltningsloven, *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker*, Sist endret LOV-2021-06-11-79 fra 01.01.2022, LOV-2021-06-18-127 fra 01.07.2021, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10

Kommuneloven, *Lov om kommuner og fylkeskommuner*, Sist endret LOV-2021-06-18-127 fra 01.07.2021, LOV-2021-04-23-24 fra 01.01.2022, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83/KAPITTEL_7#KAPITTEL_7

Offentlegforskrifta, *Forskrift til offentleglova*, Sist endret FOR-2021-10-08-2958 fra 01.11.2021, https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-10-17-1119

Personopplysningsloven, *Lov om behandling av personopplysninger*, Sist endret LOV-2021-06-18-124 fra 01.01.2022, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/*#*

Offentlige dokumenter

DFØ, *Begrepsforståelse,* Sist endret 18.03.2022, https://dfo.no/fagomrader/etats-og-virksomhetsstyring/etatsstyring/miniveileder-om-oppfolging-av-informasjonssikkerhet-i-styringsdialogen/begrepsforstaelse

Datatilsynets veileder om internkontroll og informasjonssikkerhet, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/

Datatilsynet, *Personvernombud,* https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/personvernombud/

Datatilsynet (2018A), *Etablere internkontroll, sist endret 19.06.2018, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/etablere-internkontroll/?print=true*

Datatilsynet (2018B), *Iverksette styringssystem for informasjonssikkerhet*, sist endret 30.10.2018, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/etablere-internkontroll/iverksette-styringssystem-for-informasjonssikkerhet/

Datatilsynet (2019A), *Personvernprinsippene,* sist endret 16.07.2019, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personvernprinsippene/

Datatilsynet (2019B), *Hvordan sikre ombudets uavhengighet?,* sist endret 17.07.2019, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/personvernombud/sikre-uavhengighet/

Datatilsynet (2021), *Når og hvordan melde avvik?,* https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/avvikshandtering/nar-skal-jeg-melde-avvik/

Digitaliseringsdirektoratet A, *Informasjonssikkerhet - en forutsetning for å nå virksomhetens mål,* https://www.digdir.no/informasjonssikkerhet/informasjonssikkerhet-en-forutsetning-na-virksomhetens-mal/1123

Digitaliseringsdirektoratet B, *Kompetansebeskrivelser for roller innen styring og kontroll av informasjonssikkerhet,* https://www.digdir.no/informasjonssikkerhet/kompetansebeskrivelser-roller-innen-styring-og-kontroll-av-informasjonssikkerhet/1107

Digitaliseringsdirektoratet Veileder «*Internkontroll i praksis – informasjonssikkerhet*», https://www.digdir.no/informasjonssikkerhet/internkontroll-i-praksis-informasjonssikkerhet/2601

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, *Veileder Internkontroll i kommunesektoren,* trådte i kraft 1. januar 2021*,* *https://www.regjeringen.no/contentassets/961e9a785fb34a4d95be4cf2b9cc4c33/no/pdfs/veilder-internkontroll_desember-20212.pdf*

Kommunesektorens organisasjon (2019), *Kompetansepakke for kommuner og fylkeskommuner, https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/kompetanse-og-verktoy/informasjonssikkerhet-og-personvern/personvern-og-informasjonssikkerhet---kompetansepakke-for-kommuner-og-fylkeskommuner/*

Kommunesektorens organisasjon (2020), *Orden i eget hus - Kommunedirektørens internkontroll*, En praktisk veileder, Versjon 3. April 2020. https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/lokaldemokrati/internkontroll/Kommunedirektorens-internkontroll-veileder-08092020.pdf

Kommunesektorens organisasjon (2021), *KS gir råd til kommuner for å redusere risiko for nye dataangrep,* Publisert: 08.02.2021, https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/styring-og-organisering/ks-gir-rad-til-kommuner-for-a-redusere-risiko-for-nye-dataangrep/

Tabelloversikt

Tabell 1: Oversikt hentet fra Gildeskål kommune sin beredskapsplan.....30

Figuroversikt

Figur 1: Problemstilling og konklusjon 5

Figur 2: Problemstilling 9

Figur 3: Gradssystem 11

Figur 4: Easyquest. N:35.....18

Figur 5: Organisasjonskartet Gildeskål kommune, kilde:www.gildeskal.kommune.no/ 21

Figur 6: Easyquest. N:35.....46

Figur 7: Easyquest. N:35.....47

6 Vedlegg

Vedlegg 1. Høringssvar fra kommunedirektøren

Innledningsvis ønsker kommunedirektøren å takke Salten kommunerevisjon for en god og grundig gjennomgang av området informasjonssikkerhet og personvern i Gildeskål kommune. Det er viktig å lese forvaltningsrevisjoner positivt. Forvaltningsrevisjoner er en systematisk grundig gjennomgang av et forvaltningsområde – og utgjør et meget verdifullt veiledningsdokument for kommunen til å arbeide videre med.

Kommunedirektøren erkjenner at forvaltningsrevisjonen viser at Gildeskål kommune har flere arbeidsoppgaver foran seg når det gjelder informasjonssikkerheten og personvern arbeidet – spesielt når det gjelder planverk, systemer, opplæring og implementering, og den enkelte medarbeiders bevissthet og kunnskap om hele området.

Kommunedirektøren vil umiddelbart sikre at arbeidet prioriteres i hele organisasjonen i forhold til de funn kommunerevisjonen har avdekket.

Kommunedirektøren ønsker å kommentere følgende hovedfunn i rapporten og samtidig gi en først tilbakemelding hvordan vi kommer til å ta fatt i arbeidet med disse.

- Kommunedirektøren ser og erkjenner rapportens funn om interessekonflikt mellom rollen som personvernombud og virksomhetsleder for personal og organisasjon. Ettersom vi akkurat er i skifte av virksomhetsleder HR, vil denne derfor ikke få tillagt rollen som personvernombud, og kommunedirektøren vil i samråd med ny HR leder allerede før sommeren finne en annen tilfredsstillende løsning for personvernombud.

- Informasjonssikkerhet handler i stor utstrekning om kunnskap, rutiner og systemer, og opplæring. For at denne skal ha et solid fundament er det viktig at det ligger en teknisk IT-sikkerhet i bunn. Dette for å redusere risikoen for at vi teknisk sett er beskyttet best mulig i en digital virkelighet – hvor truslene er mange – og vi har alle sett hvilke alvorlige konsekvenser dette kan gi kommuner. Videre at gode

rutiner, systemer og opplæring kan redusere mulighetene for menneskelig feil maksimalt. Kommunedirektøren har derfor langt til grunn rapporten fra Braathe-Gruppen i 2021, sammen med den kompetanseheving kommunen har fått tilført i IT-samarbeidet med Beiarn kommune. Kommunedirektøren mener bestemt at det er allerede er gjort vesentlige grep for den tekniske sikkerheten, og at organisasjonen har fått dette arbeidet prioritert og synliggjort gjennom politiske vedtak om ressurser. Arbeidet er godt i gang og videreføres med stor innsats. Det er noe utfordrende i en offentlig rapport – å avdekke all detaljinformasjon om våre tekniske sikkerhetsløsninger da dette potensielt kan representere et potensielt sikkerhetshull for kommunen. Kommunedirektøren mener derfor at revisjonsrapporten ikke helt klare å formidle det reelle bildet på arbeidet nedlagt – og det solide systemarbeid gjennomført siden 2021. Kommunedirektøren erkjenner at dette blir sannsynligvis revisjonens konklusjon – ut fra at vi ikke kan avdekke alle sidene av våre IKT infrastruktur og dets sikkerhetsstrukturer.

- Kommunedirektøren er kjent med at arkivplanen trenger revideres for å sikre at vi har en arkivplan i henhold til arkivloven, og med oppdaterte dokumenter vedr. informasjonssikkerhet. Dette vil snarest innarbeides i kommunens planstrategi. Kommunedirektøren erkjenner at dette arbeidet blant flere etterslep, som et resultat av den globale pandemien vi alle har vært en del av. Det har medført en betydelig arbeidsbelastning i hele organisasjonen og arbeidet har ikke kommet så langt vi har ønsket.

- Ansatte undersøkelsen gjennomført innenfor familie, oppvekst og kultur sektoren avdekker tydelig at våre ansatte ikke har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse innenfor informasjonssikkerhet og personvern. Kommunedirektøren tar naturligvis dette på det største alvor, da vi er nødt til å sikre at det ikke hersker tvil om hvordan vi håndterer vår informasjon – og personvernet for alle våre brukere av tjenesten. Kommunedirektøren velger likevel å kommentere at det totale bildet for organisasjonen er mer nyansert. Kommunens andre store virksomhetsområde som i enda større grad er i befatning med – informasjon og person opplysninger – helse

og omsorg må kunne defineres å være kommet betydelige lengre. Nå arbeides det for å systematisere all vår internkontroll inn i systemet Compilo. Det vil derfor være mulig for oppvekst og kultur å ikke gå lengre enn å se til vårt andre hovedansvarsområde i det videre arbeid. Innen helse og omsorg mener kommunedirektøren at vi har en større grad av informasjonssikkerhetskultur, når det gjelder alle fasettene som berøres i ansatte undersøkelsen – med systematisk opplæring, bevissthet til personvern Rapporter på bruk av avvikssystemet viser bl.a. at erfaringer herfra bør brukes for avdelingen Familie, oppvekst og kultur, slik at melding av avvik vedr. informasjonssikkerhet inngår som en naturlig del av avvikssystemet.

Samtidig erkjenner kommunedirektøren behovet for kvalitetssikret opplæring av ansatte, bl.a. i informasjonssikkerhet. Kommunens sikkerhetsinstruks vil danne utgangspunkt for dette, men det vil trenges systematisk opplæring som dokumenterer ansattes kompetanse og forståelse. Kommunens helhetlige system for opplæring som tas i bruk for hele organisasjonen fra august 2022 gir bl.a. tilgang til kvalitetssikret digital grunnopplæring i informasjonssikkerhet fra Foreningen kommunal informasjonssikkerhet (KINS), og dette vil bli prioritert høsten 2022.

- Revisjonsrapporten avdekker flere områder innenfor rutiner og prosedyrer med forbedringspotensial, og viser viktigheten av at dette finnes i et helhetlig og lett tilgjengelig kvalitetssystem, der det bl.a. nedfelles mål og strategier for informasjonssikkerhet i kommunen, og der det defineres roller og ansvar for personvern og informasjonssikkerhet. Arbeidet med rammeverket for kvalitetssystemet startet våren 2022, og kommunedirektøren vil intensivere arbeidet med dette framover.

- Revisjonsrapporten anbefaler at informasjonssikkerhet innarbeides i kommunens overordnede beredskapsplan, Kommunedirektøren er litt mer usikker om dette er formålstjenlig, og vil drøfte og legge dette fram for kommunens kriseledelse.

- Rapporten påpeker at kommunen ikke fullt ut etterlever personvernforordningen (GDPR). Kommunedirektør understreker at dette er et arbeid – som beklageligvis har lidd grunnet pandemien. Kommunedirektør vil sørge for at alle behandlingsprotokoller sluttføres og at det må lages rutiner for vedlikehold og oppretting av nye protokoller når det skal behandles personopplysninger med nye formål. Kommunedirektøren har igangsatt arbeid for å finne ut hvordan dette kan gjøres med bistand fra eksterne, innenfor rammene av det overordnede kvalitetssystemet.

- Med utgangspunkt i tiltakene som det er vist til ovenfor, vil kommunedirektøren vurdere når og hvordan det skal gjennomføres en overordnet risikoanalyse samt risikoanalyse for informasjonssikkerhet slik rapporten påpeker.

Med hilsen

Geir Mikkelsen

Kommunedirektør

Gildeskål kommune

Vedlegg 2. Utledede revisjonskriterier

Problemstillingen som skal undersøkes er:

Problemstilling

I hvilken grad ivaretar Gildeskål kommune krav i regelverket om informasjonssikkerhet og personvern?

Kommuneloven §25-1 stadfester at alle kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges, og at kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Kommunen skal utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver og mål. Loven trådte i kraft 1. januar 2021, og internkontroll er nå regulert helhetlig og samlet i ny kommunelov, i stedet for i de ulike sektorlovene[6].

Alle forvaltningsorgan herunder kommuner som benytter elektronisk kommunikasjon, skal etter eForvaltningsforskriften ha beskrevet sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi for informasjonssikkerhet. Disse skal danne grunnlaget for styring og kontroll gjennom kommunens internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet. Sikkerhetsstrategien og internkontrollen skal inkludere relevante krav som er fastsatt i annen lov, forskrift eller instruks. Omfang og innretning på internkontrollen skal være tilpasset risiko.[7]

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha mål og strategi for informasjonssikkerhet.**

Kommunen skal etter kommuneloven §25-1 utarbeide en beskrivelse av virksomhetens organisering. Det er viktig at roller og ansvar for informasjonssikkerhet er godt definert, og at nødvendige ressurser til reell innsats på informasjonssikkerhetsområdet er avsatt.

[6] Kommunal- og moderniseringsdepartementet
[7] eForvaltningsforskriften §15

Ressursbehovet vil være avhengig av virksomhetens størrelse, kompleksitet og tilgjengelig kompetanse.[8]

Digitaliseringsdirektoratet anbefaler at kommunen har en funksjon på virksomhetsnivå som skal være pådriver og støtte til ledelsen og organisasjonen i informasjonssikkerhetsarbeidet. Funksjonen bør bistå virksomhetsledelsen i utføringen av alle delaktivitetene under ledelsens styring og oppfølging, og være en nøkkelressurs i virksomhetens kontinuerlige internkontrollarbeid på informasjonssikkerhetsområdet. Dette er ikke en teknisk IKT-stilling. Det kreves god forståelse for både risikoer, styringssystemer og sammenhenger mellom internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet og virksomhetens samlede mål, organisering og arbeidsmåter.[9]

Datatilsynet løfter opp at organiseringen av arbeidet er et viktig element i styringssystemet for informasjonssikkerhet. Roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet internt i virksomheten må avklares. Det inkluderer for eksempel hva som ligger i linjeansvar og hva som ligger i nøkkelrollene. Klare ansvars- og myndighetsforhold skal være dokumentert, og etableres med utgangspunkt i beslutninger tatt av virksomhetens ledelse. I mindre organisasjoner kan det være samme person som ivaretar ulike oppgaver. For større organisasjoner lages et organisasjonskart som viser de nevnte funksjonene og deres plassering i forhold til ledelsen og virksomheten ellers.[10]

Gildeskål kommuner har en avtale om samarbeid med Beiarn kommune om IKT og informasjonssikkerhet. KS trekker i sin veileder om internkontroll frem at rapportering, oppfølging og risiko for tjenester eller oppgaver som ivaretas på tvers av kommunegrensene er viktig. Klare avtaler om rapportering av ressursbruk, aktiviteter og resultater er nødvendig. Tjenester som utføres av andre, bør inngå i kommunedirektørens årlige rapport om internkontrollen. Internkontroll av tjenestene bør regulere avtalen, men også selve

[8] Digitaliseringsdirektoratet veileder «Internkontroll i praksis – informasjonssikkerhet».
[9] Digitaliseringsdirektoratet veileder «Internkontroll i praksis – informasjonssikkerhet».
[10] Datatilsynet (2018A)

tjenesteytingen. Viktige momenter er hvilke risikoer finnes, og hvordan kommunedirektøren kan ivareta sitt ansvar i den løpende leveransen. [11]

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha definerte roller og ansvar knyttet til personvern og sikkerhet.**

Personopplysningsloven artikkel 37 fastslår at alle kommuner skal ha et personvernombud, og artikkel 39 definerer oppgavene ombudet minimum har ansvar for:

- Informere og gi råd til kommunen og ansatte om de forpliktelsene de har i henhold til bestemmelser om vern av personopplysninger.
- Kontrollere overholdelsen av lovverket.
- På anmodning gi råd om vurderingen av personvernkonsekvenser og kontrollere gjennomføringen.
- Samarbeide med, og fungere som kontaktpunkt for tilsynsmyndigheten.

Datatilsynet definerer personvernombud som en ressursperson som styrker kommunens kunnskap og kompetanse om personvern, og som kan gi råd om hvordan best mulig ivareta personverninteressene[12].

Personopplysningsloven artikkel 37-6 stadfester at kommunen skal sikre at nevnte oppgaver eller plikter ikke fører til en interessekonflikt. Datatilsynet mener hovedregelen er at en person ikke kan være personvernombud, og samtidig ha en rolle der personen skal bestemme formålet og måten personopplysninger skal behandles på. Bakgrunnen er å unngå

[11] Kommunesektorens organisasjon (2020)
[12] Datatilsynet

interessekonflikt. Videre skriver Datatilsynet følgende på sine hjemmesider om personvernombudet[13]:

«Hver enkelt virksomhet er forskjellig og må gjøre sine vurderinger for å sikre at ombudet unngår interessekonflikt i sine roller i virksomheten. I mange tilfeller vil det føre til interessekonflikter å være personvernombud samtidig som man har en høy lederstilling (administrerende direktør, HR-sjef, IT-sjef osv.). Men også andre stillinger i organisasjonen kan føre til interessekonflikt hvis rollen innebærer å bestemme formålet eller måten behandlingen skal skje på.»

For å unngå å komme opp i situasjoner med konflikt eller misforståelse om rollen og oppgavene til ombudet mener Datatilsynet det er klokt å ha en arbeidsbeskrivelse som tydelig definerer arbeidsoppgaver og ansvarsforholdet mellom ombudet og virksomheten.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha personvernombud.**

Kommuneloven § 25-1 andre ledd sier at internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. En internkontroll som er systematisk og basert på risikovurderinger og lokale tilpasninger vil gi en bedre, mer effektiv og målrettet internkontroll. Risikovurderinger er sentral i internkontrollen, og kommunen må gjøre en konkret analyse og vurdering av sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser dette i så fall kan få. Vurderingene må gjøres både samlet for kommunen som helhet, og innenfor de enkelte delene av kommunens virksomhet. Denne vurderingen vil danne grunnlag for å gjøre internkontrollarbeidet mer målrettet mot der

[13] Datatilsynet (2019B)

risikoen og behovet er størst. [14] Når det er gjennomført en risikovurdering, må det utarbeides forslag til hvordan de ulike risikoene kan håndteres[15].

eForvaltningsforskriften §15 stadfester at omfang og innretning på internkontrollen skal være tilpasset risiko. Datatilsynet mener informasjonssikkerhet dreier seg om å håndtere risikoen for at personopplysninger og andre informasjonsverdier blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Dette gjøres ved først å identifisere hvilke personopplysninger virksomheten har. Deretter gjennomføres en risikovurdering for å avklare om eksisterende sikkerhetstiltak er tilfredsstillende. Dersom risikovurderingen avdekker manglende tiltak, må det vurderes om nye tiltak skal iverksettes for å oppnå tilfredsstillende sikkerhetsnivå for personopplysningene. Kontrollrutiner må utarbeides og jevnlig følges, for å kontrollere at tiltakene blir fulgt opp og virker etter hensikten.[16]

Februar 2021 ga KS kommunedirektørene i Norge råd og anbefalinger for å hindre fremtidige dataangrep, her trekker de frem at kommunene burde vurdere egen risiko- og sårbarhetssituasjon. De mener kommunen burde kartlegge hvilke funksjoner/tjenester/systemer i kommunen som anses som kritiske, og treffe egnede tiltak for å redusere risikoen for at denne type hendelser oppstår. Når en hendelse først skjer må kommunen også på forhånd ha etablert nødvendige tiltak som sørger for at konsekvensene blir så små som mulig[17].

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal foreta risikovurderinger og iverksette nødvendige tiltak.**

Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4 stadfester at kommunen skal være forberedt på å håndtere uønskede hendelser, og med utgangspunkt i den helhetlige risiko- og

[14] Kommunal- og moderniseringsdepartementet
[15] Digitaliseringsdirektoratet veileder «Internkontroll i praksis – informasjonssikkerhet».
[16] Datatilsynet (2018A)
[17] Kommunesektorens organisasjon (2021)

sårbarhetsanalysen utarbeide en overordnet beredskapsplan. Kommunens overordnede beredskapsplan skal samordne og integrere øvrige beredskapsplaner i kommunen.

Datatilsynet skriver at tekniske tiltak bør skildres i dokumentasjon av informasjonssystemet, driftsrutiner, beredskapsplan og fysisk sikkerhet[18].

Dataangrep eller lignende defineres som en uønsket hendelse, og KS skriver i sin anbefaling til kommunedirektørene at kommunen bør ha beredskapsplan hvis et dataangrep, eller bortfall av IT systemer av annen grunn, rammer kommunen. Kommunen bør også sikre at det finnes navngitte personer som skaffer til veie nødvendige ressurser når angrepet/krisen inntreffer. Kommunen burde også vurdere om de har nødvendig kompetanse til å håndtere et eventuelt dataangrepet/krisen, samt nødvendig kompetanse for gjenoppretting. Den siste anbefalingen er gjennomføring av krise- og beredskapsøvelser med utgangspunkt i bortfall eller manipulering av IT-infrastruktur og systemer[19].

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha en beredskapsplan som bør omfatte informasjonssikkerhet.**

Etter kommuneloven §25-1 stadfester at alle kommuner skal utarbeide nødvendige rutiner og prosedyrer som utgjør nødvendig internkontroll.

I eForvaltningsforskriften §15 står det at kommunene skal ha nødvendig internkontroll, styring og kontroll, på informasjonssikkerhetsområdet som baserer seg på anerkjente standarder for styringssystem for informasjonssikkerhet. Revisor har ikke muligheter til å undersøke alle rutiner i Gildeskål kommune vedrørende informasjonssikkerhet, og har derfor valgt ut noen områder der det bør foreligge klare rutiner, prosedyrer eller lignende:

[18] Datatilsynet (2018B)
[19] Kommunesektorens organisasjon (2021)

Sensitiv informasjon

Etter eforvaltningsforskriften §15 punkt g) skal kommunene ha prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon. Offentlegforskrifta §7 sikrer at kommunen kan gjøre dokumenter tilgjengelige for allmennheten på Internett, men at det er noen unntak, blant annet personopplysninger og taushetsbelagt informasjon.

Innsyn

Personopplysningsloven artikkel 15 stadfester at den registrerte skal ha rett til å få kommunens bekreftelse på om personopplysninger om vedkommende behandles, og, dersom dette er tilfellet, innsyn i personopplysningene. Det er noen unntak for innsyn som også redegjøres for i personopplysningsloven.

Brudd på personopplysningssikkerheten

Personopplysningsloven artikkel 33 krever at kommunen ved brudd på personopplysningssikkerheten skal rapportere dette så raskt som mulig, og senest 72 timer etter at man har fått kjennskap til bruddet. Dersom bruddet ikke meldes til tilsynsmyndigheten innen 72 timer, skal årsakene til forsinkelsen oppgis. Kommunen skal også gi informasjon til den registrerte om brudd på personopplysningssikkerheten etter artikkel 34. Det er opp til kommunen å bestemme hvem som skal rapportere inn brudd til Datatilsynet. Dersom kommunen har et personvernombud, skal denne informeres om bruddet.[20]

[20] Datatilsynet (2021)

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- **Gildeskål kommune bør utarbeide prosedyrer og rutiner for informasjonssikkerhet.**
  - **a) Prosedyrer for behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon**
  - **b) Rutine for innsyn**
  - **c) Rutine for rapportering av brudd på personopplysningssikkerheten**

Alle kommuner skal etter forskrift om offentlig arkiv § 4 til enhver tid ha en ajourført arkivplan som viser hva arkivet omfatter, og hvordan det er organisert. Arkivplanen skal også vise kva slags instrukser, regler, planar og lignende som gjelder for arkivarbeidet.

Forskrift om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver presiserer at arkivplanen skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha en ajourført arkivplan.**

Personopplysningsloven artikkel 5 inneholder noen personvernprinsipper som alle kommuner må følge. Behandlingen av personopplysninger må etter loven være[21]:

- Lovlig: det må være et rettslig grunnlag for en planlagt behandling av personopplysninger

[21] Datatilsynet (2019A)

- Rettferdig: det skal være respekt for de registrertes interesser og rimelige forventninger.
- Gjennomsiktig: bruken av personopplysninger skal være oversiktlig og forutsigbar for den personen opplysningene gjelder.
- Formålsbegrensning: personopplysninger skal kun behandles for spesifikke, uttrykkelige, angitte og legitime formål. Ethvert formål skal identifiseres og beskrives presist.
- Dataminimering: begrense mengden innsamlede personopplysninger til det som er nødvendig for å realisere formålet med innsamlingen.
- Riktighet: personopplysninger skal være korrekte, og skal om nødvendig oppdateres.
- Lagringsbegrensning: personopplysninger skal slettes eller anonymiseres når de ikke lenger er nødvendige for formålet de ble innhentet for.
- Integritet og konfidensialitet: kommunen må sørge for å iverksette tiltak mot utilsiktet og ulovlig ødeleggelse, tap og endringer av personopplysninger.
- Ansvarlighet: opptre i samsvar med reglene for behandling av personopplysninger. Kommunen må kunne dokumentere at den har gjennomført tiltak for å etterleve personvernforordningen.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal ha oversikt over sin behandling av personopplysninger og dokumentere gjennomførte tiltak for å etterleve personvernforordningen.**

Alle reglene som kommer frem i personopplysningsloven og personvernforordningen må klargjøres for de ansatte slik at regeletterlevelse skjer i praksis. KS skriver at Personvernforordningen (GDPR) innebærer at kommuner og fylkeskommuner skal

gjennomføre og dokumentere at ansatte har gjennomført opplæring i personvern og informasjonssikkerhet[22].

Digitaliseringsdirektoratet mener alle ansatte bør ha kunnskap om hvilken betydning informasjonssikkerhet har for sine arbeidsoppgaver, og hvordan de kan utføre arbeidet sitt på en måte som ivaretar behovet for informasjonssikkerhet. De bør blant annet:[23]

- **Ha tilstrekkelig forståelse for trusler og risiko slik at de utfører arbeidsoppgavene på en sikker måte.**
- **Ha forståelse for hvordan uønskede hendelser kan hindre dem i å få gjort jobben sin slik de skal, eller få konsekvenser for andre parter.**
- **Kjenne til virksomhetens interne rutiner for varsling av informasjonssikkerhetshendelser.**

IKT-planen til Gildeskål kommune stadfester at alle ansatte har nødvendig kunnskap om og bevissthet rundt informasjonssikkerhet.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- **Gildeskål kommune skal sikre at de ansatte har nødvendig opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.**

[22] Kommunesektorens organisasjon (2019)
[23] Digitaliseringsdirektoratet B

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/746	414-5.3	Ronny Seljeseth

SAK 19/22

Plan for eierskapskontroller 2022-2023

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

a) Overordnet analyse og plan for eierskapskontroller Gildeskål kommune

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget har som en av sine oppgaver ansvar for å påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper, såkalt eierskapskontroll. I henhold til kommuneloven §23-4 skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Vedlagt saken ligger en analyse av kommunens eierskap som inneholder en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering. Analysen er utarbeidet av kontrollutvalgsekretariatet med basis i «Veileder i selskapskontroll» utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) høsten 2018. Informasjon om kommunens eierskap er primært hentet fra kommunens siste eierskapsmelding og fra kommunens regnskap.

Vurderinger:
Analysen bør som minimum inkludere en fullstendig oversikt over kommunens eierskap og en vurdering av behovet for kontroll med hvert av disse. Den bør videre inkludere en gjennomgang av kommunens styringssystem for eierskapsutøvelse og vurdere risiko på bakgrunn av kjente erfaringer med dette. Det bør legges mest innsats i risikovurdering for de selskapene med høyest vesentlighet. Det kan i tillegg vurderes om gjennomgående kontrolltemaer kan være aktuelle i tillegg til kontroller i enkeltselskaper.

Planen for selskapskontroll presenteres kontrollutvalg og kommunestyre mot slutten av valgperioden. Etter loven skulle dette vært gjort innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, men på grunn av kapasitetsproblemer har det ikke vært mulig å fremme saken før nå. Tidsaspektet gjør at kontrollutvalget ikke kan vedta en omfattende plan all den tid det gjenstår bare ett år av planperioden. Kontrollutvalgsekretariatet har derfor valgt å gjøre en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering som tilfredsstiller minimumskravene i veilederen. Det er prioritert å gi en oppdatert oversikt over relevante eierskap, en enkel vurdering av vesentlighet spesielt, og i noen grad risiko. Til slutt presenteres en oppsummering som drøfter selskaper og/eller tema som er mest aktuelle for kontroll.

Det poengteres at risiko- og vesentlighetsvurderingen er en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene. Det er i liten grad vurdert kommunens formål med eierskapene og risiko sett opp måloppnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som er mest aktuelle og således bør prioriteres for kontrollaktivitet.

Ansvaret for kontroll med kommunens eierskap er skjerpet i den nye kommuneloven. Med dette bakteppet og med tanke på at kontrollutvalget bør ha kunnskap om kommunens formål med sine eierskap knyttet opp mot egne eierstrategimeldinger, anbefales en plan der man fremfor spesifikke selskapskontroller av enkeltselskap, heller foretar en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om systemet for eierstyring. Dette er også et tema som ikke har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon etter at endringene i kommuneloven har tredd i kraft. Kunnskapen fra en slik revisjon vil kunne ha verdi i fremtidig utpeking av de mest relevante selskapene for kontroll i neste valgperiode. En slik tilnærming understøttes også av NKRFs veileder som sier at systemet for eierstyring i seg selv – både utformingen og praktiseringen av det – i seg selv kan være aktuelle som prosjekt for selskapskontroll. Sekretariatet anbefaler derfor en eierskapskontroll som både gransker hvorvidt kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstiller de nye kravene i kommuneloven og særlig fokuserer på om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Dersom kontrollutvalget og kommunestyret likevel finner det mer aktuelt med selskapsspesifikke eierskapskontroller, anbefales det at man peker ut selskap med moderat/høy vesentlighet og som ikke har vært gjennom kontroll siste to valgperioder.

Planen skal vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):
Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for eierskapskontroll i perioden 2022-2023 med følgende prioriterte tema:

- Generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen skal avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstiller kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkret prosjekt innenfor utvalgt område i planen.

25. august 2022

Ronny Seljeseth
Seniorrådgiver

Salten Kontrollutvalgservice

KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
18.08.2022	22/746	414-10.1	Ronny Seljeseth

Overordnet analyse og plan for eierskapskontroller

med risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perioden 2022 – 2023

Gildeskål kommune

Vedlegg til sak «Plan for eierskapskontroller 2022-23»

Innhold

1. Nærmere om eierskapskontroll 3
1.1 Lovgrunnlaget 3
1.2 Styring av utskilt kommunal virksomhet 4
1.3 Hvilke organisasjonsformer omfattes av selskapskontrollen 6
1.4 Innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen 7
2. Gildeskål kommunes eierskap 9
2.1 Hva eier Gildeskål kommune. 9
2.2 Hvordan forvaltes kommunens eierskap 10
2.3 Hvor vesentlig er det enkelte selskap 11
2.4 Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap 12
2.5 Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll 13
3 Oppsummering 15

1. Nærmere om eierskapskontroll

Kommunene har stor grad av frihet når det gjelder organiseringen av den kommunale virksomheten og har i lang tid gjort bruk av fristilte organisasjonsmodeller. Organisering av kommunal virksomhet i egne rettssubjekter utfordrer de vanlige ansvars- og styringslinjene. For å avhjelpe denne utfordringen har kommuneloven egne bestemmelser om kommunestyrets tilsyn og kontroll med slik utskilt virksomhet. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsynet med kommunens forvaltning og én av oppgavene er å påse at kommunen fører tilsyn med sine interesser i selskaper – det vil si eierskapskontroll eller selskapskontroll. I dette dokumentet brukes disse begrepene om hverandre. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak.

Plan for selskapskontroll skal være basert på en overordnet analyse av eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger. Analysen skal ta sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll i de ulike sektorer og med de ulike selskapene.

Denne analysen er utarbeidet av Salten Kontrollutvalgservice sommeren 2022. Til grunn for dokumentet ligger «Veileder i selskapskontroll» utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund høsten 2018. Informasjon om kommunens eierskap er primært hentet fra kommunens siste eierskapsmelding og fra kommunens regnskap. Det er utover dette ikke gjort omfattende informasjonsinnhenting omkring de ulike eierskapene, og vurderinger av risiko og vesentligheter må således betraktes som en relativt enkel subjektiv betraktning.

1.1 Lovgrunnlaget

Kontrollansvaret for kommunens eierskap er fastslått i kommuneloven. Det heter blant annet i §23-2 at kontrollutvalget som en av sine oppgaver skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll). Om eierskapskontroll i §23-4 står følgende:

«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Det er verdt å merke seg at lovkravet om risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til eierskapene er nytt i kommuneloven av 2018. Loven gir ingen konkret definisjon av «risiko- og vesentlighetsvurderinger», men departementet har gitt en utdypning av begrepet sett i sammenheng med tidligere kommunelov: «en vurdering av på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten». Utover dette har sekretariatet basert analysearbeidet på NKRFs veileder.

Ansvaret for ajourføring av kommunens eierskap er også innskjerpet den i nye kommunelov ved at det nå ligger krav om utarbeidelse eierskapsmelding, jfr §26:

«Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde
a. kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
b. en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
c. kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.»

Samlet sett viser de nye bestemmelsene at ansvaret for kommunenes eierstyring overfor kommunalt eide selskaper mv. er styrket i det nye lovverket.

1.2 Styring av utskilt kommunal virksomhet

At virksomheter eller tjenester skilles ut som egne foretak eller selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, og til dels også politikerrollen, endres. Dette medfører at styringen vil være av en annen art enn den politiske styringen av

kommunens øvrige virksomhet. De mest brukte argumentene for å skille ut virksomhet i selskaper og foretak er knyttet til kostnadseffektivitet, tjenestekvalitet, konkurranseutsetting, oppgave- og ansvarsfordeling og oversiktlighet. Med en slik organisering får folkevalgte ansvar for å fastsette mål og å føre kontroll med måloppnåelse, mens selskapets styre og ledelse har ansvar for valg og bruk av virkemidler.

Styringsvirkemidlene i en utskilt virksomhet er ikke de samme som for kommunens egen virksomhet. Ved at virksomheten legges til en enhet fristilt fra kommunens administrasjon mister kommunestyret sin rett til direkte instruksjon. Kommunestyret kan kun instruere den eller de representantene som opptrer i eierorganet på kommunestyrets vegne, for eksempel i et representantskap. Organer eller ansatte i selskapene kan ikke instrueres direkte.

Kommunens egenkontroll består av administrasjonssjefens internkontroll og kontrollfunksjonene underlagt kontrollutvalget. Når virksomhet skilles ut i egne juridiske enheter er det ikke lenger administrasjonssjefen som har ansvaret for internkontrollen, men styret i den aktuelle virksomheten. Selskapsformer som bygger på annet lovverk enn kommuneloven, har ikke nødvendigvis de samme juridiske kravene til internkontroll som en kommune. For en offentlig eier er det likevel viktig å påse at styret har den nødvendige kontroll med virksomheten. Forvaltningsrevisjon med hjemmel i kommuneloven § 23-3 dekker heller ikke virksomhet som er organisert som egne rettssubjekter. Dette erstattes av eierskapskontroll, som ifølge kommuneloven §23-4 gir adgang til å kontrollere utøvelse av kommunens eierskap.

Kontrollmulighetene består med dette av to former: eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i selskaper. Eierskapskontrollen går ut på å undersøke om kommunen har en forsvarlig forvaltning av sine eierinteresser i selskaper. Dersom selskapskontrollen skal omfatte selskapets virksomhet – spørsmål som krever innsyn i selskapets drift - må dette gjøres i form av en forvaltningsrevisjon. Det kan være en glidende overgang mellom kontroll av eierskapsutøvelsen og revisjon av selskapet (forvaltningsrevisjon). Et typisk eksempel er samfunnsansvar (f.eks. etikk, varsling og anskaffelser). Andre eksempler på tema som må undersøkes gjennom forvaltningsrevisjon, er regelverksetterlevelse (f.eks. anskaffelser og offentlighet), selvkost og annen måloppnåelse/gjennomføring av virksomheten.

1.3 Hvilke organisasjonsformer omfattes av selskapskontrollen

Eier har i utgangspunktet ikke innsyn i selskapets interne anliggender, selv om det er kommunen som er eier av selskapet. I aksjeselskaper har for eksempel ikke eiere alminnelig rett til innsyn i selskapet, men må forholde seg til rapportering fra selskapets styre. Kontrollutvalget og revisor har imidlertid rett til innsyn i kommunens selskaper for å kunne drive kontrollvirksomhet, jfr kommuneloven §23-6 (utdrag):

«Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

a. interkommunale selskaper etter IKS-loven
b. interkommunale politiske råd
c. kommunale oppgavefellesskap
d. aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.»

Det er utvilsomt at alle aksjeselskaper og interkommunale selskaper (IKS-loven) er omfattet av bestemmelsen. Vertskommunesamarbeid etter § 20 faller ikke inn under selskapskontrollen, likeledes kommunale foretak. Disse er ikke egne rettssubjekter og vil omfattes av den ordinære forvaltningsrevisjonen av kommunens virksomhet. Det er kun de samarbeidene som kan anses som egne rettssubjekter som naturlig kan omfattes av selskapskontroll.

Det eksisterer noe ulike tolkninger hva angår andre selskapsformer. Det kan vurderes om enkelte samvirkeforetak og foreninger også bør anses for å være et eierskap i tilfeller der de bedriver økonomisk aktivitet og kan sees på som en alternativ organisasjonsform til

for eksempel aksjeselskap.

Stiftelser er ikke omfattet av selskapskontrollbegrepet. Stiftelser eies ikke av noen, og det er dermed ikke eierinteresser å føre kontroll med. Stiftelser er ment å være helt selvstendige fra stifterne, og stifterne kan ikke ha eierrådighet. Mange kommuner har opprettet stiftelser, alene eller sammen med andre, for å ivareta kommunale oppgaver. Disse stiftelsene har gjerne kommunalt oppnevnte styremedlemmer og/eller drives helt eller delvis ved hjelp av kommunale tilskudd. Kommunen kan ha et behov for kontroll med denne virksomheten, men kan ikke gjøre dette gjennom selskapskontroll. Kontrollutvalget kan eventuelt kontrollere kommunens egen oppfølging gjennom forvaltningsrevisjon.

Oppsummert kan man si det slik om hvilke selskaper som omfattes av selskapskontrollen:

Er omfattet av selskapskontroll: aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter

Kan være omfattet av selskapskontroll: Samvirkeforetak, foreninger

Ikke omfattet av selskapskontroll: Stiftelser, kommunale foretak, interkommunale samarbeid som ***ikke*** er organisert som egne rettssubjekter.

1.4 Innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Det er opp til det enkelte kontrollutvalg å organisere arbeidet med overordnet analyse. Analysen bør som minimum inkludere en fullstendig oversikt over kommunens eierskap og en vurdering av behovet for kontroll med hvert av disse. Det er en fordel å samordne arbeidet med overordnet analyse og forslag til plan der selskaper eies av flere kommuner sammen.

Analysen bør inkludere en gjennomgang av kommunens styringssystem for eierskapsutøvelse og vurdere risiko på bakgrunn av kjente erfaringer med dette. Det bør legges mest innsats i risikovurdering for de selskapene med høyest vesentlighet. Det kan i tillegg vurderes om gjennomgående kontrolltemaer kan være aktuelle i tillegg til kontroller i enkeltselskaper.

Dette analysedokumentet og plan for selskapskontroll presenteres kontrollutvalg og kommunestyret i slutten av valgperioden. Etter loven skulle dette vært gjort innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Kontrollutvalgsekretariatet har derfor valgt å gjøre en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering, som tilfredsstiller minimumskravene i veilederen. Det er prioritert å gi en oppdatert oversikt over relevante eierskap, en enkel vurdering av vesentlighet spesielt, og i noen grad risiko. Til slutt presenteres en oppsummering som drøfter selskaper og/eller tema som er mest aktuelle for kontroll.

I risiko- og vesentlighetsvurderingen benyttes matrise med fargeskala som trafikklyssystem. Grønn farge angir: lav risiko/vesentlighet. Gul farge: moderat risiko/vesentlighet. Rød farge: høy risiko/vesentlighet.

2. Gildeskål kommunes eierskap

I henhold til kommuneloven §26 skal kommunen vedta en eierskapsmelding som sier noe om kommunens prinsipper for eierstyring, gi en oversikt over selskaper, foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har (eier)interesser i og formål med sine eierinteresser.

I denne overordnede analysen belyses fem hovedspørsmål:

- Hva eier kommunen?
- Hvordan forvaltes kommunens eierskap?
- Hvor vesentlig er det enkelte eierskap?
- Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap?
- Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll?

2.1 Hva eier Gildeskål kommune.

Gildeskål kommunestyre behandlet sist sitt eierskapsdokument i juni 2021, sak 39/21. I oversikten er også siste årsregnskap benyttet som kilde. I henhold til bestemmelsen om hvilke selskaper som er aktuelle for selskapskontroll, jfr kap 1.3, gjengis her kun eierinteresser i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter, samvirkeforetak og foreninger. Interesser i sparebanker er også inkludert.

Kommune	Selskap	Selskapsform	Kontrollert
Gildeskål	Salten Regionråd	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Gildeskål	Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Gildeskål	Salten IUA	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Gildeskål	Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Gildeskål	RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Gildeskål	Salten Kommunerevisjon	Interkommunalt selskap	nei
Gildeskål	Helse og miljøtilsyn Salten	Interkommunalt selskap	nei
Gildeskål	IRIS Salten	Interkommunalt selskap	ja
Gildeskål	Salten Brann	Interkommunalt selskap	nei
Gildeskål	Gildeskål Vekst	Aksjeselskap	ja
Gildeskål	Bodø Industri	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Galvano	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Nordland Reiseliv	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Sjøfossen Næringsutvikling	Aksjeselskap	ja
Gildeskål	Salten Havbrukspark	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Kommunekraft	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Ságat-Sámiid Áviisa	Aksjeselskap	nei
Gildeskål	Gildeskål Sparebank	Sparebank	nei
Gildeskål	Sparebank1 Nord Norge	Sparebank	nei
Gildeskål	Sparebanken 1 Smn	Sparebank	nei
Gildeskål	Sparebanken Vest	Sparebank	nei

I kolonnen lengst til høyre markeres hvorvidt selskapet har gjennomgått eierskapskontroll siste to valgperioder. Det har vært flere relevante kontroller siste år. Iris Salten har gjennomgått kontroller både i 2019 og 2022. Den første kontrollen gjaldt selvkost og offentlige anskaffelser og den andre var en forvaltningsrevisjon med tema statsstøtte og konkurranse ved anskaffelser. I 2020 var det en kontroll i Gildeskål Vekst om eierskapskontroll. Til sist i 2022 var det en forvaltningsrevisjon om offentlige anskaffelser i Gildeskål Vekst og Sjøfossen Næringsutvikling.

2.2 Hvordan forvaltes kommunens eierskap

Hvordan kommunens eierskap forvaltes kan sies å være selve hovedproblemstillingen for selskapskontrollen, og det spørsmålet eierskapskontrollen er ment å gi svar på. I en overordnet analyse kan man prøve å danne seg en mening om hva vi allerede vet om dette. Som nevnt har Gildeskål kommune nylig vedtatt en egen eierskapsmelding. Hvorvidt og hvordan denne anvendes er vanskelig å gi en objektiv vurdering av, uten ytterligere analyse, dybdeintervjuer og kontroll. Da kommunestyret vedtok eierskapsmeldingen i 2021, ble denne vedtatt med en rekke tilleggspunkter. Her heter det:

1. *Gildeskål kommune vedtar eiermeldingen vedlagt denne sak med de endringer kommet frem i den politiske behandlingen.*
2. *Gildeskål kommune vedtar at kommunedirektør sammen med eierutvalget (formannskapet) utarbeider «Selskap spesifikke formål» etter de beskrivelser gitt i eiermeldingen. Denne saken legges frem til kommunestyret løpet av høsten 2021.*
3. *Gildeskål kommune vedtar at kommunedirektør legger til rette for at det blir gjennomført opplæring for politikere i løpet av høsten 2021*

Sekretariatet har ikke identifisert at eiermeldingen har vært forelagt ytterligere politiske behandlinger etter dette. Tilleggspunktene impliserer at kommunestyret forventer en rekke oppfølgingspunkter for presisering av eierskapsmeldingen og for oppfølging/forvaltning av sine eierskap.

Det varierer hvor systematisk kommunene jobber med eierstyring. Selv om en kommune har vedtatt en eierskapsmelding, eller andre styringsdokumenter, er det viktig å vurdere hvordan systemene for eierstyring fungerer i praksis. Veilederen peker på at dette i seg selv være et

hovedfunn for selskapskontrollen og noe kontrollutvalgene kan ta tak i. Dersom dette er veldig tydelig kan det kanskje være noe kontrollutvalget kan påpeke allerede etter analyseprosessen.

2.3 Hvor vesentlig er det enkelte selskap

Det anbefales å begynne med vurderingen av vesentlighet. Dersom vi gjør dette kan vi styre ressursene til risikovurdering mot de selskapene vi oppfatter som vesentlige og gjøre analysen av risiko enklere for de som vurderes som mindre betydningsfulle og dermed uansett ikke vil være aktuelle til å tas med i planen for selskapskontroll.

I korte trekk kan man oppsummere vesentlighetsmomenter med hvor alvorlig det er for kommunen dersom dens mål for eierskapet ikke oppnås. Det finnes mange mulige kriterier for hva som gjør et eierskap vesentlig. Noen eierskap har et finansielt formål, altså at man ønsker økonomisk utbytte, mens andre har et politisk formål, for eksempel at man ser det som en hensiktsmessig måte å tilby en viktig tjeneste til innbyggerne, et bidrag til å utvikle arbeidsplasser i kommunen eller en måte å organisere andre kommunale oppgave på.

Kommunens mål med eierskapet er ikke alltid klart uttrykt. Dersom kommunens formål med å eie ikke fremstår som tydelig så er det også vanskelig å vurdere konsekvensene av at mål ikke oppnås. I slike tilfeller kan det være på sin plass at kontrollutvalget påpeker dette. Uklare mål kan også gi dårlig styringsinformasjon til selskapet og være en risiko i seg selv. Det presiseres at dette ikke er vurdert i analysen, men kan være aktuell som tema som inngår i en eierskapskontroll.

I dette kan følgende vesentlighetsmomenter legges til grunn:

- Store økonomiske verdier
- Hvorvidt selskapet utfører viktige kommunale oppgaver
- Mottar vesentlige tilskudd fra kommunen
- Betydning for lokalsamfunn/arbeidsplasser
- Politisk interesse/prestisje

Det er gjort en enkel subjektiv vesentlighetsvurdering uten omfattende innhenting av dokumentasjon. Vesentlighetsmomenter som er vurdert er i særlig grad om eierskapet omfatter en sentral del av kommunes tjenesteyting og/eller om det utgjør en viktig del av kommunens økonomi.

Selskap	Selskapsform	Vesentlighet
Salten Regionråd	Kommunalt oppgavefelleskap	Ikke delegert myndighet.
Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Salten IUA	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	Begrenset eierskap.
RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Salten Kommunerevisjon	Interkommunalt selskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Helse og miljøtilsyn Salten	Interkommunalt selskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
IRIS Salten	Interkommunalt selskap	Vesentlige kommunale oppgaver. Selvfinansierende, gebyrer. Lokalsamfunn/arbeidsplasser.
Salten Brann	Interkommunalt selskap	Vesentlige kommunale oppgaver. Store økonomiske overføringer. Lokalsamfunn/arbeidsplasser.
Gildeskål Vekst	Aksjeselskap	Heleid, 100%. Betydning for lokalsamfunn. Politiske interesse. Arbeidsplasser.
Bodø Industri	Aksjeselskap	Marginal interesse, eiernandel 0,4 %
Galvano	Aksjeselskap	Marginalt eierskap.
Nordland Reiseliv	Aksjeselskap	Marginalt eierskap, 1,2%
Sjøfossen Næringsutvikling	Aksjeselskap	Heleid, 100%. Betydning for lokalsamfunn. Politiske interesse. Arbeidsplasser.
Salten Havbrukspark	Aksjeselskap	Vesentlig eierskapsandel (84%). Betydning for lokalsamfunn. Politiske interesse. Arbeidsplasser.
Kommunekraft	Aksjeselskap	Marginalt eierskap (1 aksje).
Ságat-Sámiid Áviisa	Aksjeselskap	Marginalt eierskap (5 aksjer).
Gildeskål Sparebank	Sparebank	25 % av egenkapital
Sparebank1 Nord Norge	Sparebank	Marginal interesse, sparebank.
Sparebanken 1 Smn	Sparebank	Marginal interesse, sparebank.
Sparebanken Vest	Sparebank	Marginal interesse, sparebank.

2.4 Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap

Risiko kan defineres som sannsynligheten for at kommunen ikke oppnår sine intensjoner med eierskapet eller at andre betydelige problemer oppstår. En slik analyse for hvert enkelt selskap vil vanligvis være en ressurskrevende prosess. Ved utarbeidelse av plan for selskapskontroll bør man derfor foreta en overordnet helhetsvurdering av risikonivået knyttet til kommunens eierskapsutøvelse, og risiko i det enkelte selskap, særlig knyttet til eiernes styring og kommunenes målsetting med eierskapet.

Økonomien vil alltid være en viktig risikofaktor. Et selskap som går konkurs er naturlig nok ikke i stand til å oppnå noen mål. Momenter som kan være aktuelle å legge vekt på kan være fornuftig nivå på egenkapital, tilstrekkelig likviditet og avkastning i tråd med formålet. Negativ utvikling over tid er særlig et faresignal.

Selv om et selskap har god økonomi, betyr ikke det at det oppfyller de målene kommunen har med eierskapet. Dersom eierskapet ikke er rent finansielt motivert er det også nødvendig å vurdere andre former for måloppnåelse. En konkret vurdering av måloppnåelsen ligger imidlertid i større grad til selve selskapskontrollen enn til den overordnede analysen og er derfor i liten grad vurdert her.

Oppsummert kan eksempler på risikomomenter være:

- Negativ økonomisk utvikling (EK, likviditet, avkastning)
- Negativ medieoppmerksomhet
- Store endringer (organisasjon, lederskifter, målsettinger, marked)
- Komplisert/uklar organisering
- Rollekonflikter (for eksempel sentrale politikere i styrer)
- Svak eierstyring
- Manglende etiske retningslinjer og anitkorrupsjonsarbeid
- Urealistiske eller uklare mål
- Politisk kritikk

En grundig risikovurdering krever innhenting av dokumentasjon fra selskap og eier, i tillegg til at det kan være nyttig med andre kilder, så som revisjon, media og andre interessenter. I likhet med vesentlighetsvurderingene har man her gjort enkle subjektive vurderinger. Det vi særlig har basert vår vurdering på er om selskapet er i en utsatt markeds- og konkurransesituasjon og tilgjengelig regnskapsinformasjon.

Selskap	Selskapsform	Risiko
Salten Regionråd	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Salten IUA	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Salten Kommunerevisjon	Interkommunalt selskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Helse og miljøtilsyn Salten	Interkommunalt selskap	Stabil organisasjon og økonomi.
IRIS Salten	Interkommunalt selskap	God økonomi. En viss utskfiting i ledelse. Noe kritikk (tidligere selskapkontroller).
Salten Brann	Interkommunalt selskap	Presset økonomi. Store potensielle driftsendringer, jfr politisk sak brannordning.
Gildeskål Vekst	Aksjeselskap	Skiftende rammevilkår.
Bodø Industri	Aksjeselskap	Ikke risikovurdert.
Galvano	Aksjeselskap	Skiftende rammevilkår.
Nordland Reiseliv	Aksjeselskap	Ikke risikovurdert.
Sjøfossen Næringsutvikling	Aksjeselskap	Lite eksponert.
Salten Havbrukspark	Aksjeselskap	Relativt liten eksponering.
Kommunekraft	Aksjeselskap	Lav risiko.
Ságat-Sámiid Áviisa	Aksjeselskap	Ikke risikovurdert.
Gildeskål Sparebank	Sparebank	Lav risiko, sparebank.
Sparebank1 Nord Norge	Sparebank	Lav risiko, sparebank.
Sparebanken 1 Smn	Sparebank	Lav risiko, sparebank.
Sparebanken Vest	Sparebank	Lav risiko, sparebank.

2.5 Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll

Formålet med denne analysen er å identifisere selskaper, bransjer og tema som kan være aktuelle for eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon.

Risiko- og vesentlighetsvurderingen gir en oversikt over kommunens eierskap som utgangspunkt for selskap som kan inngå i en kontroll. Denne viser blant annet at det har vært

flere selskap som har vært gjennom kontroller siste perioder. Videre sorterer den i noen grad på hvilke eierskap som er vesentlig for kommunene og i så måte bør være mest aktuell for kontroll. Samtidig er dette en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene, og da særlig knyttet til kommunens formål med eierskapene og risiko vs måloppnnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som bør inngå i en kontroll.

Det er tidligere poengtert at ansvaret for kontroll av kommunens eierskap er skjerpet i den nye kommuneloven. Det kan derfor være aktuelt for kontrollutvalget å anbefale en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om kommunens eierstyring fremfor selskapsspesifikke kontroller. Dette understøttes også av veilederen som sier at systemet for eierstyring – både utformingen og praktiseringen av det – i seg selv kan være aktuelle som prosjekt for selskapskontroll. Kunnskapen om en slik revisjon vil kunne ha verdi i fremtidig utpeking av eierskap som bør granskes nærmere.

Dersom kontrollutvalget og kommunestyret likevel finner det mer formålstjenlig å gjøre en spesifikk selskapskontroll, anbefales det at man peker på selskap med moderat/høy vesentlighet og som ikke har vært gjennom kontroll siste to valgperioder.

3 Oppsummering

Risiko- og vesentlighetsvurderingen gir her en grov og forenklet oversikt over kommunens eierskap som utgangspunkt for selskap som kan inngå i en kontroll. Denne viser blant annet at det har vært få selskap som har vært gjennom kontroller siste perioder. Videre sorterer den i noen grad på hvilke eierskap som er vesentlig for kommunen og i så måte bør være mest aktuell for kontroll. Matrisen gir en oppsummering av risiko og vesentlighet.

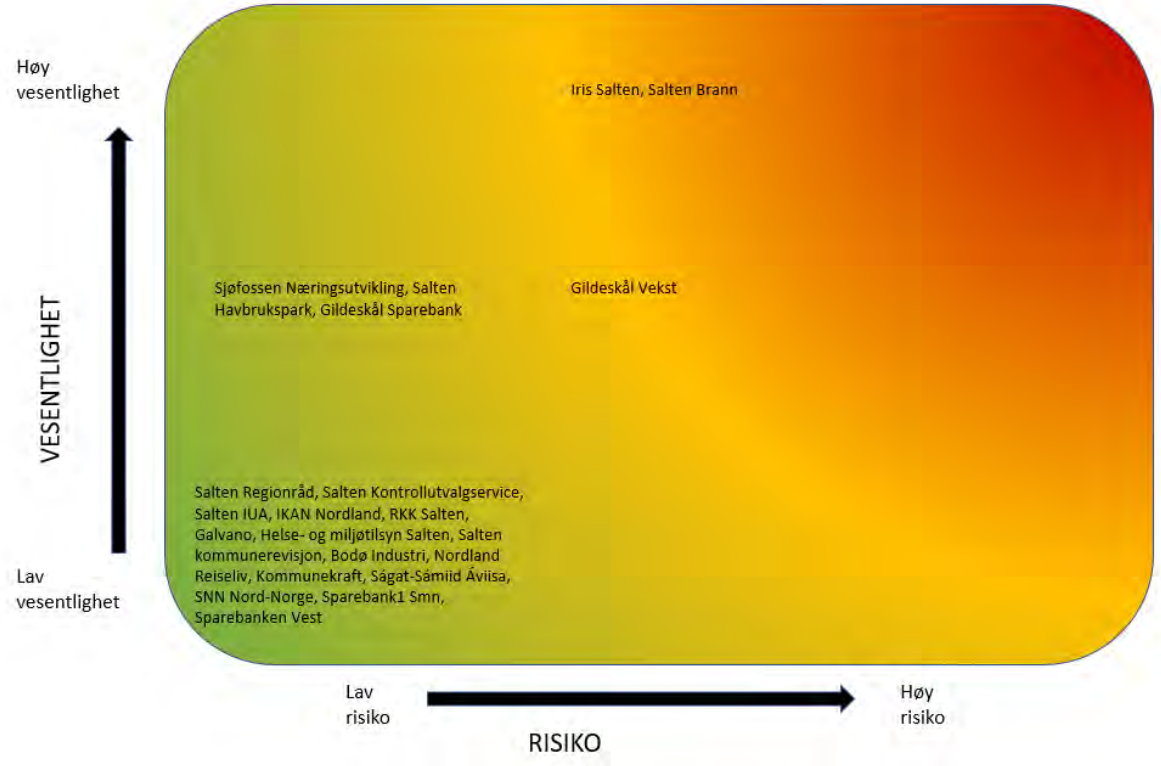

Fig.1. Risiko- og vesentligheter, Gildeskål kommunes eierskap

Det poengteres at dette er en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene, og da særlig knyttet til kommunens formål med eierskapene og risiko vs måloppnnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som er mest aktuelle og således bør prioriteres for kontroll. Av den grunn anbefales det at man fremfor å gå for selskapsspesifikke kontroller, heller foretar en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om kommunens system for eierstyring.

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/788	414-5.3	Lars Hansen

SAK 20/22

Budsjett for kontroll og tilsyn 2023

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.09.2022

Vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget skal i henhold til egen virksomhetsplan for 2022 behandle Budsjett for kontroll og tilsyn 2023 i sitt første møte høsten 2022.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 pålegger kontrollutvalget å utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen:

> *Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.*

Kommunaldepartementet har i veileder til forskriften følgende merknad:

> *Bestemmelsen videreføre den tidligere kontrollutvalgsforskriften § 18 første ledd. Den gir kontrollutvalget rett og plikt til å utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. I uttrykket kontrollarbeidet inngår da utgifter til kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og revisjonen. Kontrollutvalgets forslag skal følge innstillingen om årsbudsjett, som går fra formannskapet til kommunestyret eller fylkestinget. Som en del av sin helhetlige*

budsjettinnstilling, tar formannskapet selv stilling til hvordan det mener budsjettet for kontrollarbeidet bør være. Kontrollutvalgets budsjettforslag følger uendret saken. Det skal være klart og tydelig for kommunestyret hva kontrollutvalget har foreslått.

Henvisningen til kommuneloven § 14-3 tredje ledd sikrer at kontrollutvalgets forslag følger med innstillingen både i kommuner som er styrt etter formannskapsmodellen og kommuner som er styrt etter parlamentarismemodellen.

At forslaget skal følge innstillingen betyr også at kommunedirektøren ikke har adgang til å gjøre endringer i kontrollutvalgets forslag underveis i prosessen. Dette er også presisert i departementets tolkningsuttalelse i sak 20/2919-5. Her heter det at "[d]epartementet legger derfor til grunn at kommunedirektøren ikke kan endre eller redusere kontrollutvalgets budsjettforslag for kontrollarbeidet før det skal behandles i formannskapet."

I departementets tolkningsuttalelse i sak 20/2919-3 slås det fast at når kontrollutvalget oversender budsjettforslaget sitt, vil dette ikke være en rapportering om resultatene av sitt arbeid, jf. kommuneloven § 23-5 første punktum. Departementet legger derfor til grunn at § 23-5 ikke innebærer at kommunedirektøren skal gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saker som gjelder budsjettforslag for kontrollarbeidet.

Budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen omfatter revisor, kontrollutvalg og sekretariat.

Utgifter til revisjon
Når det gjelder revisor er Gildeskål kommune tilsluttet Salten kommunerevisjon IKS, der representantskapet vedtar budsjettramme for virksomheten. Utgifter fordeles budsjettmessig ut fra revisors planlagte aktivitet for den enkelte eierkommune. Det er fra selskapets side lagt opp til ingen større endringer i revisjonens drift fra 2022 til 2023. Representantskapet i selskapet har vedtatt et budsjett med en økning på 8 % for virksomheten samlet sett. Økningen er ifølge selskapets budsjettsak større enn konsumprisindeksen (4,5 %), og dette er for å dekke opp økte pensjonskostnader. Med dette som bakgrunn beregnes Gildeskål kommunes honorar til revisjon til ca kr **669 000** i 2023 (2022: kr 619 000)

Utgifter til sekretariat
Salten kontrollutvalgservice yter sekretariatstjenester til kommunene i Salten, også Gildeskål. Det legges ikke opp til vesentlige endringer i driften fra 2022 til 2023. Dermed budsjetteres det med kr 2 511 000 i samlede utgifter i 2023 (2022-budsjett 2 445 000). Det budsjetteres med inntekter på kr 2 511 000, som fordeles kommunene i mellom i samsvar med vedtatt Samarbeidsavtale.

For Gildeskål kommunes del var andel sekretariat beregnet til kr 169 000 i 2022, mens det beregnes til **176 000** i 2022.

Utgifter til kontrollutvalget
Ordinære driftsutgifter tilknyttet kontrollutvalget, så som godtgjørelser, tapt arbeidsfortjeneste etc er budsjettert sammen med utgifter til øvrige politiske organer. Det kan ut over dette være behov for at kontrollutvalgets medlemmer deltar på kurs eller opplæring som vedrører utvalgets arbeidsområde, og da særlig i begynnelsen av valgperioden. For 2022 budsjetterte utvalget med kr **65 000** til dette formålet. Dette foreslås videreført. Ny valgperiode starter i oktober 2023. I samsvar med tidligere praksis legges det opp til folkevalgtopplæring for kontrollutvalg på slutten av valgåret.

Alle tall er basert på forventet aktivitet. Endret aktivitet kan medføre endret utgiftsnivå. Oppsummert utgjør forslag til budsjett til kontroll og tilsyn følgende:

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 669 000
Sekretærbistand	Kr 176 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 65 000
Sum	Kr 910 000

Forslag til vedtak:
Gildeskål kommunes utgifter til tilsyn og kontroll (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg) 2023 foreslås budsjettert til kr 910 000.

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 669 000
Sekretærbistand	Kr 176 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 65 000
Sum	Kr 910 000

Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll- og revisjonsarbeidet oversendes formannskapet.

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/789	414-5.3	Lars Hansen

SAK 21/22

Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: Selvkostområdene vann, avløp, slam, feiing, byggesak, oppmåling og reguleringsplaner

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 21. juni 2022: Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Bakgrunn for saken

I kontrollutvalgets sak 29/21 *Orienteringer fra revisjon og sekretariat*, ble utvalget informert om at revisor hadde valg ut Selvkost på kommunale tjenester som tema for etterlevelseskontroll.

Kommuneloven § 24-9 stiller krav til kontroll med kommunens økonomiforvaltning, ut over den kontroll som skjer ved ordinær regnskapsrevisjon:

> *Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.*
>
> *Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å*

vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

Kontrollutvalget skal i henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 «*påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.*»

Kontrollen blir gjort gjeldende fra regnskapsåret 2021, og revisor skal rapportere resultatet fra sin etterlevelseskontroll innen 30. juni 2022.

Formålet med kontrollen er å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak innen økonomiforvaltningen.

Vedlagt saken er revisors notat datert 21. juni 2022 etter gjennomført etterlevelseskontroll.

Kort om selvkost:
For en del kommunale tjenester er det gjennom lov og forskrift stilt krav om selvkost, altså at *kostnadene som direkte og indirekte gjelder produksjonen av tjenesten som det skal betales gebyr for, og omfatter både faste og variable drifts- og kapitalkostnader. Kostnader som påløper uavhengig av tjenesten, skal ikke inngå i selvkost. Inntekter som knytter seg til kostnader som omfattes av selvkost, skal trekkes fra.* (selvkostforskriften § 2).

Sentralt i vurderingen av selvkost er generasjonsprinsippet: at brukerne av dagens tjenester betaler det som dagens tjenester koster. Begrunnelsen er at dagens innbyggere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av framtidige innbyggere, men at gebyrene som den enkelte betaler i året, så langt som mulig skal reflektere kommunens årskostnad ved å levere tjenesten til denne innbyggeren.

Krav om selvkost gjelder for de kommunale tjenestene vann, avløp, slam, feiing, byggesak, oppmåling og reguleringsplaner.

Revisors funn:
Revisor opplyser i notatet at de har kontrollert følgende:

1. Er overskudd /underskudd behandlet i tråd generasjonsprinsippet?
2. Er det opprettet adskilte driftsfond på det enkelte selvkostområde?
3. Er det beregnet rente på eventuelle overskudd i de enkelte år?

Kriteriene er hentet fra kommunelovens kapitel 15, og fra Selvkostforskriften.

Revisors konklusjon:
Revisor konkluderer som følger i vedlagte uttalelse: *Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Gildeskål kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i Kommunelovens Kap. 15 jf Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (Selvkostforskriften)*

Vurdering:
Revisor har gjennomført undersøkelser i samsvar med det tema som kontrollutvalget fikk opplyst i sin sak 29/21 – Orienteringer fra revisjon og sekretariat. Revisor har levert sin uttalelse 21. juni 2022, som er innenfor gjeldende frist som er 30. juni.

Det er fra revisors side ikke påpekt feil eller mangler ved kommunens etterlevelse når det gjelder selvkost. Av denne grunn er administrasjonen ikke innkalt til behandling av saken.

Forslag til vedtak:
Gildeskål kontrollutvalg har mottatt uttalelse datert 21. juni 2022 fra revisor etter at denne i samsvar med kommunelovens § 24-9 har gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll hvor det er undersøkt etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder selvkostområdene vann, avløp, slam, feiing, byggesak, oppmåling og reguleringsplaner

Kontrollutvalget tar revisors uttalelse til orientering, og registrerer at uttalelsen ikke gir grunnlag for videre oppfølgning fra utvalgets side

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Til kontrollutvalget i
Gildeskål kommune

Deres ref.: Vår ref.:1510 9.E6.1/Jonny Riise Fauske den 21. juni 2022

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Gildeskål kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

For regnskapsåret 2021 har revisor valgt å se på selvkostområdene vann, avløp, slam, feiing, byggesak, kart/oppmaling og reguleringsplaner.

Følgende er kontrollert:

1. Er overskudd /underskudd behandlet i tråd generasjonsprinsippet?
2. Er det opprettet adskilte driftsfond på det enkelte selvkostområde?
3. Er det beregnet rente på eventuelle overskudd i de enkelte år?

Kriterier er hentet fra:

- Kommuneloven Kap. 15 vedr. beregning av selvkost.
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale gebyrer (selvkostforskriften)

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen
Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll
Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.
I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Salten Kommunerevisjon IKS et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder

dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.
Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Gildeskål kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i Kommunelovens Kap. 15 jf Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (Selvkostforskriften)

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Gildeskål kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Jonny Riise

Jonny Riise
oppdragsansvarlig revisor

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/790	414-5.3	Lars Hansen

SAK 22/22

Revisors vurdering av egen uavhengighet

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 20 juni 2022: Egenvurdering av uavhengighet

Bakgrunn for saken:
Kommuneloven stiller i § 24-4 krav om at revisor skal være uavhengig og ha god vandel. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19 stiller nærmere krav til revisors uavhengighet, bl.a:

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet. § 16

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet. § 17

Revisor kan ikke
a) ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
b) ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av

c) *være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap, samvirkeforetak eller aksjeselskap*

d) *delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren*

e) *utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet*

f) *yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver*

g) *opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218.*

I henhold til forskriften skal oppdragsansvarlig revisor minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget

Vedlagt følger slik egenvurdering datert 20. juni 2022 fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Jonny Riise og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst.

Vurdering

Vedlagte vurdering er utarbeidet i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds mal for egenvurdering av uavhengighet. Sekretariatet har ingen merknader til revisors egenvurdering av uavhengighet.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Gildeskål kommune tar revisors egenvurdering av sin uavhengighet datert 20. juni 2022 til etterretning. Utvalget ber om å bli løpende orientert om forhold som kan endre vurderingen av uavhengighet.

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsledre

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Kontrollutvalget i Gildeskål kommune

Deres ref.: Vår ref.: 1510/A2/bvg/jr Dato: 20. juni 2022

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha god vandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet og vandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Salten kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQM). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnende har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Salten kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Salten kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Gildeskål kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Gildeskål kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Gildeskål kommune.

Salten kommunerevisjon IKS

Jonny Riise

Jonny Riise
oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Bjørn Vegard Gamst

Bjørn Vegard Gamst
oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/791	414-5.3	Lars Hansen

SAK 23/22

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

a) Salten kommunerevisjon IKS, Hovedutskrift 23. mai 2022 Møte i representantskapet
b) Salten kontrollutvalgservice KO, 13. juni 2022 Protokoll fra møte i representantskapet
c) Gildeskål kommunestyre: Melding om vedtak Rapport forvaltningsrevisjon Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse
d) Gildeskål Vekst 20.4.2022: Innkalling til generalforsamling for 2021
e) Gildeskål Vekst 28.april 2022: Protokoll fra generalforsamling for 2021
f) Forum for kontroll og tilsyn: Veileder – Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget
g) Kommunal- og distriktsdepartementet: Høring Endringer i kommuneloven

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn, herunder fremdrift for bestilt forvaltningsrevisjon.

I vedlegg merket g) legger departementet opp til endringer i kommuneloven når det gjelder

- reglene om valg til folkevalgte organer,
- at medvirkningsråd skal kunne opprette arbeidsutvalg
- at interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap skal kunne bruke forkortelsene hhv IPR og KO i navnet.
- Departementet mener videre det er behov for klargjørende regler om minimumsavdrag på lån, og foreslår derfor en forskriftshjemmel.

- I tillegg har departementet forslag om enkelte andre tydeliggjøringer og justeringer.

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

a)

HOVEDUTSKRIFT

Mandag den 23. mai 2022 kl. 1100 på Posthusgården, Havnegata 9 i Bodø ble det avholdt møte i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS.

Til stede:
Espen Rokkan, Bodø
Charlotte Ringkjøb, Bodø
Gunnar Skjellvik, Gildeskål
Arild Kjerpeseth, Meløy
Turid Willumstad, Fauske
Monika Sande, Beiarn
Jannike Moen, Sørfold

Forfall:
Monika Sande, Beiarn
Britt Kristoffersen, Hamarøy
Paal Robert Haagensen, Saltdal. Vara kunne ikke møte
Thomas Danielsen, Steigen. Vara ikke innkalt, forfall samme dag som møtet grunnet sykdom

Øvrige:
Liv Anne Kildal, daglig leder
Johan A. Bakke, styrets leder

Det var sendt ut skriftlig innkalling og saksliste til møtet den 21. april 2022. Sakspapirene ettersendt 12.mai

Til behandling forelå:

Sak 01/2022: Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak:
Innkalling med saksliste ble enstemmig godkjent.

Sak 02/2022: Valg av to representanter til å underskrive protokollen
Vedtak:
Charlotte Ringkjøb og Gunnar Skjellvik enstemmig valgt.

Sak 03/2022: Valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse

Styrets innstilling:
1. Revisors honorar for 2020 fastsettes til kr. 37 500,- eksklusiv merverdiavgift.
2. Fauske Revisjon AS gjenvelges til selskapets revisor.

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 04/2022: Årsberetning og regnskap 2021

Styrets innstilling:

1. Årsberetning for 2021 tas til orientering.
2. Årsregnskapet for 2021 fastsettes slik det foreligger med et underskudd på kr. 47 982.
3. Underskuddet dekkes inn ved bruk av annen egenkapital.

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 5/2022: Fastsetting av godtgjørelse til styre og representantskap

Styrets innstilling:
Godtgjørelse til styret og representantskapet fastsettes slik med virkning fra dato:

Styret	**Ny sats**
Styrets leder årlig godtgjørelse	21 100,-
Styrets nestleder årlig godtgjørelse	11 300,-
Styrets øvrige medlemmer årlig godtgjørelse	8 400,-
Møtegodtgjørelse per møte alle medlemmer	1 410,-
Styrets leder årlig telefongodtgjørelse	720,-
Representantskapet	
Representantskapets leder årlig godtgjørelse	8 400,-
All godtgjørelse til representantskapets medlemmer – Reisegodtgjørelse, møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste Dekkes av eierkommunene. Selskapet selv dekker kun årlig Godtgjørelse til representantskapets leder.	

Erstatning tapt arbeidsfortjeneste	
Selvstendig næringsdrivende	Inntil kr. 3 140,-
Legitimerte tap av inntekt ved refusjon til arbeidsgiver	I sin helhet
Ulegitimerte utgifter til nødvendig barnepass, landbruksvikar, pass av foreldre	1 920,-
Ulegitimerte tap av inntekt	1 110,-

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 6/2022: Fastsetting av budsjettramme for 2022

Styrets innstilling:
Styret anbefaler overfor representantskapet å fastsette budsjettrammen for 2023 for Salten kommunerevisjon IKS med en økning på 8% til kr. 11. 845 000,-.
Styret påpeker at denne rammen ikke er tilstrekkelig til å dekke opp 10 stillingshjemler.
Ved ønske om økt leveranse av forvaltningsrevisjon må rammen økes ytterligere, alternativt er det mulig å bestille forvaltningsrevisjon hos vår samarbeidspartner Revisjon Midt-Norge. Denne kostnaden må da dekkes direkte av den enkelte kommune/kontrollutvalg.

Vedtak:
Styrets innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 7/2022: Eventuelt

Det forelå ingen saker under eventuelt.

Bodø, den 23. mai 2022.

Liv Anne Kildal
Daglig leder/referent

Charlotte Ringkjøb

Gunnar Skjellvik

Utskrift sendes:
Deltakende kommuner v/ordfører
Medlemmer og varamedlemmer i styret for Salten kommunerevisjon IKS
Representanter og vararepresentanter i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS
Fauske Revisjon AS
Salten kontrollutvalgservice v/Lars Hansen

b)

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
13.06.2022	22/653	012.1

MØTEPROTOKOLL
REPRESENTANTSKAPET SALTEN KONTROLLUTVALGSERVICE KO

Møtedato: Mandag 13. juni 2022 kl. 12.00– 13.10
Møtested: Møterom Klungseth, Scandic hotell Fauske

Til stede:

Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen	Meløy	
Sindre Stordal	Rødøy	**Via Teams**
Thomas J. Danielsen	Steigen	**Via Teams**
Jannike Moen	Sørfold	

Forfall:
Gunnar Skjellvik, Gildeskål
Wenche Skarheim, Saltdal

Varamedlemmer:
Gildeskål: Emelie Johansen møtte for Gunnar Skjellvik, **via Teams**
Meløy: Bjørg Hansdatter Tinnan møtte for Hans Ove Horsberg
Saltdal: Ingen (forfall meldt kort tid før møtet)

Øvrige:
Sekretariatsleder Lars Hansen
Revisor Jan-Erik Opli
Regnskapsfører Økonomisjef Gildeskål kommune, Marianne Stranden, **via Teams**

Godkjenning av innkalling og sakliste
Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:
Det fremkom ikke merknader.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
1/22	Fortegnelse over representantskapets medlemmer
2/22	Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte
3/22	Regnskap og årsmelding 2021
4/22	Orientering om status for strategiplan – drøfting av veien videre
5/22	Gjennomgang av godtgjørelse for verv
6/22	Budsjett 2023 - Økonomiplan 2023-2026
7/22	Eventuelt

1/22 Fortegnelse over representantskapets medlemmer

Forslag til vedtak:
Opprop gjennomført. Representantskapet er vedtaksført

Medlem	Kommune	Møtende varamedlem
Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Gunnar Skjellvik, forfall	Gildeskål	Emelie Johansen
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen, forfall	Meløy	Bjørg H Tinnan
Sindre Stordal	Rødøy	
Wenche Skarheim, forfall	Saltdal	Ingen – sent oppstått forfall
Thomas J. Danielsen	Steigen	
Jannike Moen	Sørfold	

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Opprop gjennomført. Representantskapet er vedtaksført

Medlem	Kommune	Møtende varamedlem
Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Gunnar Skjellvik, forfall	Gildeskål	Emelie Johansen
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen, forfall	Meløy	Bjørg H Tinnan
Sindre Stordal	Rødøy	
Wenche Skarheim, forfall	Saltdal	Ingen – sent oppstått forfall
Thomas J. Danielsen	Steigen	
Jannike Moen	Sørfold	

2/22 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte

Forslag til vedtak:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1.
2. .....

Forslag fra Jørn Stene:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1. Espen Rokkan
2. Jannike Moen

Votering:
Forslag fra Jørn Stene enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1. Espen Rokkan
2. Jannike Moen

3/22 Regnskap og årsmelding 2021

Forslag til vedtak:

Regnskap 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Årsmelding 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Regnskap og årsmelding oversendes eierkommunene til orientering.

Representantskapet ber daglig leder ta opp med tidligere vertskommune spørsmålet om overføring av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler til oppgavefelleskapet.

Omforent tilleggsforslag til vedtak:
Forhold tatt opp i revisors nummerert brev har sammenheng med at virksomheten i 2021 gikk over fra vertskommunesamarbeid til kommunalt oppgavefelleskap.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt. Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Regnskap 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Årsmelding 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Regnskap og årsmelding oversendes eierkommunene til orientering.

Representantskapet ber daglig leder ta opp med tidligere vertskommune spørsmålet om overføring av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler til oppgavefelleskapet.

Forhold tatt opp i revisors nummerert brev har sammenheng med at virksomheten i 2021 gikk over fra vertskommunesamarbeid til kommunalt oppgavefelleskap.

4/22 Orientering om status for strategiplan – drøfting av veien videre

Forslag til vedtak:
Saken legges frem til orientering og drøfting.

Ommforent forslag
Utvalget tar saken og drøftingen til orientering.

Votering:
Ommforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Utvalget tar saken og drøftingen til orientering.

5/22 Gjennomgang av godtgjørelse for verv

Forslag til vedtak:
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Forslag fra Jørn Stene:
Følgende godtgjørelser vedtas innført for verv og møter i Salten kontrollutvalgservice Kommunalt oppgavefelleskap:

Leder	kr 25 000
Nestleder	kr 15 000
Medlem	kr 5 000
Møtegodtgjørelse	kr 2 000

Votering:
Forslag fra Jørn Stene ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Følgende godtgjørelser vedtas innført for verv og møter i Salten kontrollutvalgservice Kommunalt oppgavefelleskap:

Leder	kr 25 000
Nestleder	kr 15 000
Medlem	kr 5 000
Møtegodtgjørelse	kr 2 000

6/22 Budsjett 2023 - Økonomiplan 2023-2026

Forslag til vedtak:
1. Økonomiplan 2023-2026: Representantskapet i Salten kontrollutvalgservice vedtar med dette økonomiplan for perioden 2023-2026 med følgende totale utgifter og inntekter:

Tekst	2023	2024	2025	2026
Totalutgift	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Totalinntekt	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Deflator	4 %	4%	4 %	4%

2. Budsjett 2023. Representantskapet vedtar videre følgende budsjett for 2023.
   Totale utgifter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   Totale inntekter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   De totale utgiftene finansieres gjennom tilskudd fra de deltakende kommuner.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Økonomiplan 2023-2026: Representantskapet i Salten kontrollutvalgservice vedtar med dette økonomiplan for perioden 2023-2026 med følgende totale utgifter og inntekter:

Tekst	2023	2024	2025	2026
Totalutgift	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Totalinntekt	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Deflator	4 %	4%	4 %	4%

2. Budsjett 2023. Representantskapet vedtar videre følgende budsjett for 2023.
   Totale utgifter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   Totale inntekter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   De totale utgiftene finansieres gjennom tilskudd fra de deltakende kommuner.

7/22 Eventuelt

Fred-Eddy Dahlberg orienterte om at kommunestyret i Hamarøy har satt på dagsorden sak om nyvalg av kontrollutvalg, at kommunestyret etter loven kan velge nytt kontrollutvalg, men at dette må begrunnes. Hamarøy kommunes regnskap er forsinket, og behandles i ekstra møte 14. juni.

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Fauske, 13. juni 2022

Lars Hansen
Referent

7/22 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling

Vi bekrefter med våre signaturer innholdet i protokoll fra representantskapets møte på Fauske, 13. juni 2022:

Jannike Moen

Espen Rokkan

Gildeskål kommune

Politisk sekretariat og arkiv
Gildeskål kommune
Postboks 54
8138 Inndyr

Bankkonto: 4609 07 00308
Org.nr: 845 901 422

Tel: 75 76 06 00
postmottak@gildeskal.kommune.no
www.gildeskal.kommune.no

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 10-6-2022
Jnr. 22/651
Arkiv nr. 414 9.4
Hjemmel u off:

Salten kontrollutvalgservice
c/o Gildeskål kommune
Inndyrveien 72

8140 INNDYR

MELDING OM VEDTAK

Deres ref.	Vår ref.	Dato:	Saksbehandler:	Epost:	Telefon
	2022/1049	30.05.2022	Svanhild Lind	linsva@gildeskal.kommune.no	

Vedtak Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse

Behandling i Kommunestyret - 12.05.2022:

Bjørn Magne Pedersen Fjerne siste setning i pkt 3 i kontrollutvalgets innstilling.

Representant Hilde Furuseth Johansen (Sp) ble i sak 32/22 erklært inhabil med hjemmel i forvaltningsloven §6e) med 15 (3H, 2Frp,SV,4GL, 4Ap, Sp) mot 1 (Sp) stemme. Det var ikke innkalt vara for Johansen.

Kontrollutvalgets innstilling med endring fra B.M.Pedersen (H) ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Gildeskål og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

3. Rapporten viser at det interkommunale selskapet opererer helt i grenseland av regelverket vedr offentlige anskaffelser.

Med hilsen

Svanhild Lind
Fagansvarlig

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og ekspedert uten signatur.

Salten kontrollutvalgservice
Dato 6.5-2022
Jnr. 22/488
Arkiv nr. 414 10-5
Hjemmel u off:

Generalforsamlingen i Gildeskål Vekst AS
Formannskapet i Gildeskål
Rådmannen

Inndyr 20.04.2022

INNKALLING TIL GENERALFORSAMLING FOR 2021 I GILDESKÅL VEKST AS

Det innkalles til Generalforsamling i Gildeskål Vekst AS for 2021

Torsdag den 28. April 2022 klokken 0945

Sted: Kommunestyresalen, Inndyr.

Saksliste.

1. Åpning ved styreleder Roy Rognan.
2. Valg av møteleder, referent.
3. Valg av 2 protokollunderskrivere.
4. Godkjenning av innkalling og saksliste.
5. Årsregnskap med årsberetning for styret og revisjonsberetning.
6. Valg av styre og fastsetting av godtgjørelser.
   Se egen oversikt innkalling side 2.
7. Valg av revisor og godtgjørelse til revisjon.
   (BDO-revisjon benyttes.)
8. Eventuelt andre saker.

Med hilsen

Roy Rognan
Styreleder

Thrond Gjelseth
Daglig Leder

Vedlegg: Dokumenter for 2021, Regnskap, Styrets årsberetning, Revisors beretning.

Kopi: Gildeskål Kontrollutvalg ved Lars Hansen

Til sak 6: Valg av styre og fastsetting av godtgjørelser.

Generalforsamling Gildeskål Vekst AS fastsetter disse

Godtgjørelsene ble vedtatt i 2020 og gjaldt da for 2 år fremover.

Satsene er:
Kr 19000,- for styreleder
Kr 1300,- møtegodtgjørelse pr. møte.

Godtgjørelsene skal nå fastsettes for 2 år fremover.

Sittende styre er:

Styreleder Roy Rognan.	På valg 2022.
Nestleder Ida Karine Heen.	Ikke på valg 2022
Styremedlem Solveig Andersen.	Ikke på valg 2022

Varamedlemmer på valg 2022
Ola Kaldager,
Walter Pedersen
Laila Kildahl.

Varamedlemmene velges for 1 år.

Sak 7: Valg av revisor og godtgjørelse til revisjon.

BDO revisjon er benyttet.
Kostnad for 2021 kr 69000,-. For 2020 så var kostnaden kr 49000,-

Årsrapport for 2021

Årsregnskap
- Resultatregnskap
- Balanse
- Noter

Revisjonsberetning

Gildeskål Vekst AS

Org.nr: 988 574 007

Resultatregnskap

	Note	2021	2020
Driftsinntekter			
Salgsinntekt	7	5 764 0[illegible]	[illegible] 915 526
Annen driftsinntekt	7	265 7[illegible]	552 048
Sum driftsinntekter		6 029 7[illegible]	[illegible] 467 574
Driftskostnader			
Varekostnad		894 388	747 026
Lønnskostnad	3	3 764 357	3 616 647
Avskrivning	5	386 330	370 302
Annen driftskostnad	3	1 131 960	1 111 933
Sum driftskostnader		6 177 035	5 845 908
Driftsresultat		-147 263	-378 334
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen finansinntekt		4 197	13 098
Annen finanskostnad		125 940	185 720
Netto finansposter		-121 743	-172 622
Ordinært resultat før skattekostnad		-269 006	-550 956
Årsresultat		-269 006	-550 956
Overføringer og disponeringer			
Udekket tap	9	-269 006	-550 956

Gildeskål Vekst AS

Org.nr: 988 574 007

Balanse pr. 31. desember

	Note	2021	2020
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	10 146 4[illegible]	461 489
Maskiner og anlegg	5	107 0[illegible]	132 545
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner ol	5	49 5[illegible]	78 479
Sum varige driftsmidler		10 303 132	10 672 513
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	8	20 040	13 213
Sum finansielle anleggsmidler		20 040	13 213
Sum anleggsmidler		10 323 172	10 685 726
Omløpsmidler			
Varer	6	123 925	105 604
Fordringer			
Kundefordringer		84 376	173 220
Andre fordringer		215 991	218 265
Sum fordringer		300 367	391 485
Bankinnskudd, kontanter og lignende	4	1 072 988	1 003 781
Sum omløpsmidler		1 497 280	1 500 870
Sum eiendeler		11 820 452	12 186 596

Gildeskål Vekst AS
Org.nr: 988 574 007

Balanse pr. 31. desember

	Note	2021	2020
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	2, 9	7 325 0[illegible]	325 000
Sum innskutt egenkapital		7 325 0[illegible]	325 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	9	-6 127 306	-5 858 300
Sum opptjent egenkapital		-6 127 306	-5 858 300
Sum egenkapital		1 197 694	1 466 700
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	8	9 583 340	10 000 000
Sum annen langsiktig gjeld		9 583 340	10 000 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		249 943	193 625
Skyldige offentlige avgifter	4	229 470	195 169
Annen kortsiktig gjeld		560 005	331 102
Sum kortsiktig gjeld		1 039 418	719 896
Sum gjeld		10 622 758	10 719 896
Sum egenkapital og gjeld		11 820 452	12 186 596

Inndyr, .

Roy Ole Rognan styreleder	Solveig Ellinor Andersen styremedlem	Ida Karine Heen nestleder

Thrond Aasmund Gjelseth
daglig leder

Noter til regnskapet for 2021

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.

Salgsinntekter
Inntekter fra salg av varer skjer på leveringstidspumktet. Tjenester inntektsføres i [illegible] elsen.

Klassifisering og vurdering av balanseposter
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Varebeholdninger
Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anskaffelseskost vurderes etter FIFO- prinsippet. Egentilvirkede ferdigvarer og varer under tilvirkning er vurdert til full tilvirkningskost. Det foretas nedskriving for påregnelig ukurans.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Note 2 - Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av:

	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	10	732 500	7 325 000

Oversikt over aksjonærene i selskapet pr. 31.12:

	Ordinære aksjer	Eier-andel	Stemme-andel
Gildeskål Kommune	10	100 %	100 %

Noter til regnskapet for 2021

Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Lønnskostnader	2021	2020
Lønninger	3 061 [illegible]	[illegible] 085 007
Arbeidsgiveravgift	180 [illegible]	146 845
Pensjonskostnader	452 182	296 391
Andre ytelser	70 435	87 903
Sum	3 764 357	3 616 146

Det er i året 2021 sysselsatt totalt 22 hel- eller deltidsansatte.

Ytelser til ledende personer

	Lønn	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Daglig leder	759 699	15 189	5 848
Styrets leder	20 800		
Styremedlemmer	13 000		
Total ytelse	793 499	15 189	5 848

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.
Selskapet har etablert AFP ordning for personer i ledende stillinger i bedriften. 5 stk omfattes av ordningen, aldersfordeling er mellom 43 og 55 år, og det er en gammel og en ny ordning. Gammel ordning går ut fra at det beregnes premie utfra hvor mange arbeidstimer hver av de ansatte har, den nye ordningen går ut på at det beregnet 2 % premie utfra samlet årslønn til den ansatte.

Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:	**2021**	**2020**
Revisjon	69 000	48 000

Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.

Note 4 - Bankinnskudd

	2021
Bundne skattetrekksmidler utgjør	141 867

Noter til regnskapet for 2021

Note 5 - Varige driftsmidler

	Nybygg	Maskiner/anlegg Inventar/løs[illegible] Transportmid[illegible]	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	17 803 314	1 064 [illegible]	[illegible]3 867 334
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	16 9[illegible]	16 950
Anskaffelseskost 31.12.	17 803 314	1 080 9[illegible]	3 884 284
Akk.avskrivning 31.12.	-3 120 597	-924 328	-4 044 925
Akk.nedskr. 31.12.	-4 536 226	0	-4 536 226
Balanseført pr. 31.12.	10 146 491	156 642	10 303 133
Årets avskrivninger	314 998	71 332	386 330
Økonomisk levetid	50/20 år	5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	

Styret vedtok i 2015 å skrive ned balanseverdien på bygg og tekniske innstallasjoner til virkelig verdi. Det ble foretatt en takst av autorisert takstmann og virkelig verdi ble satt til 12.000.000,- kr.
Styret endret også videre avskriving av bygg og tekniske innstallasjoner til bygg 2 % (50 år) , tekniske innstallasjoner 5 % (20 år)
Endringene ble gjeldende fra 01.01.2016

Note 6 - Varer

Varebeholdningen er vurdert til den laveste av kostpris og virkelig verdi. Virkelig verdi er netto salgsverdi på fremtidig salgstidspunkt. Kostprisen for tilvirkede varer er full tilvirkningskost som også inkluderer en andel av indirekte og faste kostnader.

Note 7 - Tjenestesalg til det offentlige/tilskudd

Totalt tjenestesalg til det offentlige utgjorde i 2021 kr 4.063.848,- mot kr 3.455.683,- i 2020.
For 2021 er flg spesifikasjon:
Tjenestesalg Gildeskål Kommune kr 2.564.052,-
Tjenestesalg NAV kr 1.044.072,-
Fadder/arbeidstiltak kr 455.724,-

Noter til regnskapet for 2021

Note 8 - Fordringer og gjeld

Fordringer med forfall senere enn ett år	2021	2020
Innskudd i pensjonsordning KLP	20 040	13 213

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	2021	2020
	-7 500	916 700

Selskapet tok opp et lån i Kommunalbanken i 2014 på kr 10.000.000,- for finansiering av nytt bygg. Lånet hadde 3 års avdragsfrihet, i 2017 ble dette for lenget med 3 år til. Lånet har en løpetid/nedbetalingstid på 30 år.
Gildeskål Kommune har stilt sikkerhet for lånet.

Note 9 - Egenkapital

	Aksjekapital	Udekket tap	Sum
Egenkapital 01.01.	-7 325 000	5 858 300	-1 466 700
Årsresultat	0	269 006	269 006
Egenkapital 31.12.	-7 325 000	6 127 306	-1 197 694

Mer enn 50 % av aksjekapitalen er tapt. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet. For nærmere informasjon, se omtale i årsberetningen.

STYRETS ÅRSMELDING 2021
GILDESKÅL VEKST AS

Virksomheten

Gildeskål Vekst AS er et kommunalt aksjeselskap eid 100% av Gildeskål Kommune. Selskapet har som målsetting og oppgave igjennom tverrfaglig samarbeid å gi et arbeids- og/eller aktivitetstilbud. Dette skal gis til personer som på en eller annen måte faller utenfor det ordinære arbeidslivet og derfor trenger individuell tilrettelegging på kort eller lang sikt.

Styret

Styret har i 2021 bestått av:	Roy Rognan	Styreleder
	Ida Karine Heen	Nestleder
	Solveig Andersen	Styremedlem
Varamedlem:	1. Ola Kaldager	
	2. Walter Pedersen	
	3. Laila Kildal	

Møter

Det er i 2021 avholdt 4 styremøter og det er behandlet 30 saker.
Generalforsamling ble avholdt 10.06.2021.
Det er god dialog mellom styret og ledelsen mellom styremøtene.
Styret informeres skriftlig med rapporter fra daglig leder hver annen mnd. når regnskapsperiodene er klare. Her blir også eventuelle avvik beskrevet.
Rapporteringene inneholder også saker som ellers kan være av interesse for styret.
Det er ikke avholdt eiermøte med Gildeskål kommune i 2021, men det tillates i Generalforsamlingen dialog utover det formelle sakskartet.

Drift og resultat

Regnskapet for 2021 viser et underskudd på kr 269 006,-.
Avskrivningene utgjør kr 386 330,-.
Likviditeten er noe styrket.
Gildeskål kommune har for 2021 medfinansieringsavtale hos Gildeskål Vekst AS på kr 2. 025 000,-. NAV sitt tjenestekjøp i 2021 beløp seg til kr 1 044 072,-.

Finans

Kr 10 millioner er lånt hos kommunalbanken med Gildeskål Kommune som garantist.
Restgjeld pr 31.12 er kr 9 583 340. Renter i 2021 var kr 124 715,-.
Gildeskål Vekst har ifra og med 2021 betalt både renter og avdrag på lånet, jfr. kommunen sitt budsjettvedtak. Renten er flytende nå og utgjør dermed en viss usikkerhet.
Bedriften har ikke noen annen gjeld utover dette.

Kvalitetssikring/Equass

Gildeskål Vekst AS har bestått hovedsertifiseringen i Equass-revisjon i 2021.
Sertifiseringsperioden er for 3 år. Mai 2021 – Mai 2024. i denne perioden må vi gjennomføre en årlig mellomsertifisering. Den er mindre omfattende.
Dette er en sertifisering som bedriften må ha på plass for å være kvalifisert for tiltaksarbeid med VTA. Bedriften tar denne sertifiseringen som et kvalitetsstempel på at tjenestene som leveres er akseptable.

Avdelinger i bedriften

- Vedavdeling
- Uteavdeling/skog
- Husflid
- Kontoravdeling
- Mekanisk verksted
- Postombæring
- Snekkeravdeling
- Bilreparasjoner

Arbeidsmiljø / Personale

I 2021 har det vært 22 helt eller delvis ansatte i Gildeskål Vekst AS.
I dette tallet er det 5 arbeidsledere.
Arbeidsmiljøet anses å være bra, noe tilbakemeldinger på personalmøter, arbeidsmiljøundersøkelser og medarbeidersamtaler bekrefter.
Bedriftens sykefravær (Lege og egenmeldt) var i 2021 på 4,5%.
Korttidssykefraværet er på 0,8%, og det legemeldte (lang tid) er på 3,7%.

HMS

I Gildeskål Vekst AS skal Helse, miljø og sikkerhetsarbeid være høyt prioritert, systematisk og målrettet. Basert på god ledelse og samarbeid internt med alle ansatte skal vi utvikle en trivelig og attraktiv arbeidsplass som skal gi utfordringer og trygghet for alle ansatte.
Vårt mål er at vi ikke skal ha skader i arbeidet, samt at det skal være godt fornøyde ansatte som trives på jobben. Det arbeides systematisk med HMS. Systemet som benyttes er Avanova.
Det er ikke registrert skader i 2021.
Det er registrert 4 avvik innenfor bedriften for øvrig og disse er alle behandlet og lukket.
Personalmøter avholdes hver annen mnd. HMS står på sakskartet på alle personalmøtene.
Sikkerhet og at alle skal benytte nødvendig verneutstyr har daglig fokus.
Bedriften har egne permer for de tillitsvalgte og verneombud. Alle verv bekles av kvalifisert personell og de er gode støttespillere i det daglige arbeidet.
Det er gjennomført vernerunder, vår og høst 2021. Avvik som fremkom, er lukket.
Det føres protokoll med fastsettelse av ansvar og tidsfrist for å lukke evt. avvik.

Etiske retningslinjer for Gildeskål Vekst er:

- Grunnleggende holdninger
- Om innkjøp, økonomiske fordeler, gaver
- Taushetsplikt
- Varsling
- Informasjon
- Oppfølging
- Konsekvenser ved overtredelse av de etiske retningslinjene.

Likestilling
Styret består av en mann og to kvinner.
Gildeskål Vekst er en mannsdominert arbeidsplass.

Vi sliter fortsatt med å skaffe egnede arbeidsplasser til kvinner i vår organisasjon, men en husflidsavdeling gir i alle fall en mulighet til kvinnepreget arbeid.
Den sysselsetter 2 damer som trives med aktivitetene der. På våre lister over deltagere i 2021 har vi hatt 22 helt eller delvis ansatte. Herav har det kun vært 3 kvinner.

Fremtidsutsikter
Bedriften er veldig fornøyd med Gildeskål kommune sin satsing og trygging av selskapet. Det at kommunen nå har sagt at de skal dekke renter og avdrag på vårt lån er med på å sikre en forsvarlig økonomisk drift. Finansiering av driften i årene fremover blir årlig indeksregulert, noe som er med på å utvikle videre økonomi i selskapet. Styret ønsker å gi tilbakemelding på at begge disse faktorene er veldig bra, og at dette gir forutsigbarhet.

Vi har fortsatt kun 6 statlige VTA-plasser (varig tilrettelagte arbeidsplasser).
Kommunen som eier må søke om utvidelse av tiltaksplassene på VTA. Dette ble gjort i 2021 men NAV innvilget ingen nye tiltaksplasser i Nordland. Det er viktig å søke uansett for å signalisere behovet. Så det bør kommunen fortsatt følge opp.

Vi har en god del medarbeidere som på grunn av sin helsetilstand trenger betydelig bistand i arbeidshverdagen. Dette vanskeliggjør mulighetene for inntjening, da disse personene krever mye ressurser av arbeidslederne. Vi ser fortsatt en ganske krevende utvikling på dette området.

Miljørapportering
Bedriften forurenser ikke miljøet. Alle produkter i vår produksjon blir utnyttet, eks. flis, bark med mere. I vårt nye rentbrennende vedfyringsanlegg, kan vi brenne alt av B-kvaliteter. Dette går til oppvarming av vårt bygg som har vannbåren varme i alle golv. Våre kjøretøy og maskiner er alle godkjent for våre bruksområder.

Strategier
Styret har med bakgrunn i den negative økonomiske utviklingen i virksomheten sammen med ledelsen i bedriften startet et strategiarbeid. Dette startet i november 2020, og fortsatte i februar 2021 og også videre igjennom året 2021. Målsetting her er at vi skal spisse oss bedre inn på lønnsomhet og forutsigbarhet i produksjonen. PGA korona-situasjonen, så er dette arbeidet utsatt til 2022.

Korona
Også som i 2020 så har året 2021 i stor grad vært preget av koronaen.
Vi har driftet stort sett som vanlig igjennom året, men med strenge koronatiltak. Dette for at vi skulle holde tiltaksdeltagerne i daglig aktivitet og at vi med det ikke skal «belemre» det øvrige støtte og hjelpeapparatet i kommunen mere enn nødvendig.
Vi har igjennom året forholdt oss til statlige, kommunale og NAV sine retningslinjer, og dette har fungert rimelig greit.
Koronaen har påvirket det økonomiske resultatet negativt.

Årsresultat, disponering og tiltak

Årsregnskapet 2021 gir etter styrets oppfatning et rettvisende bilde av selskapets økonomiske status. Resultatet viser et underskudd på kr 269 006,-.
Styret er fornøyd med dette resultatet og at det styrker likviditeten noe, men ser at den daglige driften på utviklingssiden anses for å være på et minimumsnivå da stort sett alt av økonomi går med til lønn og faste driftsutgifter.

Bedriftens nybygg er et utmerket bygg og har muligheter til å utvikles i flere retninger.
Blant annet så er det nå gjort klart for et tilbud om dagsenter. Lokalene står klare, men vi er avhengige av at kommunen følger opp dette på aktivitet og deltagersiden.

Styret mener at forutsetningene for videre drift er oppfylt.

Gildeskål den 23.03.2022

Roy Rognan. Styreleder

Ola Kaldager, vara i styret

Solveig Andersen St. Medlem

Thrond Gjelseth, Daglig Leder

BDO AS
Sandhorngata 43
Postboks 77
8001 Bodø

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Gildeskål Vekst AS

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Gildeskål Vekst AS.

Årsregnskapet består av:

- Balanse per 31. desember 2021
- Resultatregnskap for 2021
- Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- Gir årsregnskapet et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger

BDO AS

Marius Christoffer Storvik
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Permeo Dokumentnøkkel: ZMS1W-KFAVM-0Hc0T-v5

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

PENNEO

Marius Christoffer Kjærran Storvik
Partner
Serienummer: 9578-5999-4-2890458
IP: 188.95.xxx.xxx
2022-03-10 07:44:33 UTC

bankID

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?
Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **https://penneo.com/validate**

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:	Jnr	ark	Saksbehandler
25.08.2022	22/791	414-5.1	Lars Hansen

SAK 23/22

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:	**Møtedato:**
Kontrollutvalget	01.09.2022

Vedlegg:

a) Salten kommunerevisjon IKS, Hovedutskrift 23. mai 2022 Møte i representantskapet
b) Salten kontrollutvalgservice KO, 13. juni 2022 Protokoll fra møte i representantskapet
c) Gildeskål kommunestyre: Melding om vedtak Rapport forvaltningsrevisjon Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse
d) Gildeskål Vekst 20.4.2022: Innkalling til generalforsamling for 2021
e) Gildeskål Vekst 28.april 2022: Protokoll fra generalforsamling for 2021
f) Forum for kontroll og tilsyn: Veileder – Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget
g) Kommunal- og distriktsdepartementet: Høring Endringer i kommuneloven

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn, herunder fremdrift for bestilt forvaltningsrevisjon.

I vedlegg merket g) legger departementet opp til endringer i kommuneloven når det gjelder

- reglene om valg til folkevalgte organer,
- at medvirkningsråd skal kunne opprette arbeidsutvalg
- at interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap skal kunne bruke forkortelsene hhv IPR og KO i navnet.
- Departementet mener videre det er behov for klargjørende regler om minimumsavdrag på lån, og foreslår derfor en forskriftshjemmel.

- I tillegg har departementet forslag om enkelte andre tydeliggjøringer og justeringer.

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

a)

HOVEDUTSKRIFT

Mandag den 23. mai 2022 kl. 1100 på Posthusgården, Havnegata 9 i Bodø ble det avholdt møte i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS.

Til stede:
Espen Rokkan, Bodø
Charlotte Ringkjøb, Bodø
Gunnar Skjellvik, Gildeskål
Arild Kjerpeseth, Meløy
Turid Willumstad, Fauske
Monika Sande, Beiarn
Jannike Moen, Sørfold

Forfall:
Monika Sande, Beiarn
Britt Kristoffersen, Hamarøy
Paal Robert Haagensen, Saltdal. Vara kunne ikke møte
Thomas Danielsen, Steigen. Vara ikke innkalt, forfall samme dag som møtet grunnet sykdom

Øvrige:
Liv Anne Kildal, daglig leder
Johan A. Bakke, styrets leder

Det var sendt ut skriftlig innkalling og saksliste til møtet den 21. april 2022. Sakspapirene ettersendt 12.mai

Til behandling forelå:

Sak 01/2022: Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak:
Innkalling med saksliste ble enstemmig godkjent.

Sak 02/2022: Valg av to representanter til å underskrive protokollen
Vedtak:
Charlotte Ringkjøb og Gunnar Skjellvik enstemmig valgt.

Sak 03/2022: Valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse

Styrets innstilling:
1. Revisors honorar for 2020 fastsettes til kr. 37 500,- eksklusiv merverdiavgift.
2. Fauske Revisjon AS gjenvelges til selskapets revisor.

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 04/2022: Årsberetning og regnskap 2021

Styrets innstilling:

1. Årsberetning for 2021 tas til orientering.
2. Årsregnskapet for 2021 fastsettes slik det foreligger med et underskudd på kr. 47 982.
3. Underskuddet dekkes inn ved bruk av annen egenkapital.

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 5/2022: Fastsetting av godtgjørelse til styre og representantskap

Styrets innstilling:
Godtgjørelse til styret og representantskapet fastsettes slik med virkning fra dato:

Styret	**Ny sats**
Styrets leder årlig godtgjørelse	21 100,-
Styrets nestleder årlig godtgjørelse	11 300,-
Styrets øvrige medlemmer årlig godtgjørelse	8 400,-
Møtegodtgjørelse per møte alle medlemmer	1 410,-
Styrets leder årlig telefongodtgjørelse	720,-
Representantskapet	
Representantskapets leder årlig godtgjørelse	8 400,-
All godtgjørelse til representantskapets medlemmer – Reisegodtgjørelse, møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste Dekkes av eierkommunene. Selskapet selv dekker kun årlig Godtgjørelse til representantskapets leder.	

Erstatning tapt arbeidsfortjeneste	
Selvstendig næringsdrivende	Inntil kr. 3 140,-
Legitimerte tap av inntekt ved refusjon til arbeidsgiver	I sin helhet
Ulegitimerte utgifter til nødvendig barnepass, landbruksvikar, pass av foreldre	1 920,-
Ulegitimerte tap av inntekt	1 110,-

Vedtak:
Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 6/2022: Fastsetting av budsjettramme for 2022

Styrets innstilling:
Styret anbefaler overfor representantskapet å fastsette budsjettrammen for 2023 for Salten kommunerevisjon IKS med en økning på 8% til kr. 11. 845 000,-.
Styret påpeker at denne rammen ikke er tilstrekkelig til å dekke opp 10 stillingshjemler.
Ved ønske om økt leveranse av forvaltningsrevisjon må rammen økes ytterligere, alternativt er det mulig å bestille forvaltningsrevisjon hos vår samarbeidspartner Revisjon Midt-Norge. Denne kostnaden må da dekkes direkte av den enkelte kommune/kontrollutvalg.

Vedtak:
Styrets innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 7/2022: Eventuelt

Det forelå ingen saker under eventuelt.

Bodø, den 23. mai 2022.

Liv Anne Kildal
Daglig leder/referent

Charlotte Ringkjøb

Gunnar Skjellvik

Utskrift sendes:
Deltakende kommuner v/ordfører
Medlemmer og varamedlemmer i styret for Salten kommunerevisjon IKS
Representanter og vararepresentanter i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS
Fauske Revisjon AS
Salten kontrollutvalgservice v/Lars Hansen

b)

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP
Postboks 54, 8138 Inndyr

Vår dato:	Jnr	ark
13.06.2022	22/653	012.1

MØTEPROTOKOLL
REPRESENTANTSKAPET SALTEN KONTROLLUTVALGSERVICE KO

Møtedato: Mandag 13. juni 2022 kl. 12.00– 13.10
Møtested: Møterom Klungseth, Scandic hotell Fauske

Til stede:

Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen	Meløy	
Sindre Stordal	Rødøy	**Via Teams**
Thomas J. Danielsen	Steigen	**Via Teams**
Jannike Moen	Sørfold	

Forfall:
Gunnar Skjellvik, Gildeskål
Wenche Skarheim, Saltdal

Varamedlemmer:
Gildeskål: Emelie Johansen møtte for Gunnar Skjellvik, **via Teams**
Meløy: Bjørg Hansdatter Tinnan møtte for Hans Ove Horsberg
Saltdal: Ingen (forfall meldt kort tid før møtet)

Øvrige:
Sekretariatsleder Lars Hansen
Revisor Jan-Erik Opli
Regnskapsfører Økonomisjef Gildeskål kommune, Marianne Stranden, **via Teams**

Godkjenning av innkalling og sakliste
Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:
Det fremkom ikke merknader.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
1/22	Fortegnelse over representantskapets medlemmer
2/22	Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte
3/22	Regnskap og årsmelding 2021
4/22	Orientering om status for strategiplan – drøfting av veien videre
5/22	Gjennomgang av godtgjørelse for verv
6/22	Budsjett 2023 - Økonomiplan 2023-2026
7/22	Eventuelt

1/22 Fortegnelse over representantskapets medlemmer

Forslag til vedtak:
Opprop gjennomført. Representantskapet er vedtaksført

Medlem	Kommune	Møtende varamedlem
Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Gunnar Skjellvik, forfall	Gildeskål	Emelie Johansen
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen, forfall	Meløy	Bjørg H Tinnan
Sindre Stordal	Rødøy	
Wenche Skarheim, forfall	Saltdal	Ingen – sent oppstått forfall
Thomas J. Danielsen	Steigen	
Jannike Moen	Sørfold	

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Opprop gjennomført. Representantskapet er vedtaksført

Medlem	Kommune	Møtende varamedlem
Terje J. Solhaug	Beiarn	
Espen Rokkan,	Bodø	
Jørn Stene	Fauske	
Gunnar Skjellvik, forfall	Gildeskål	Emelie Johansen
Fred-Eddy Dahlberg	Hamarøy	
Hans Ove H. Hagen, forfall	Meløy	Bjørg H Tinnan
Sindre Stordal	Rødøy	
Wenche Skarheim, forfall	Saltdal	Ingen – sent oppstått forfall
Thomas J. Danielsen	Steigen	
Jannike Moen	Sørfold	

2/22 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møte

Forslag til vedtak:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1.
2. .....

Forslag fra Jørn Stene:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1. Espen Rokkan
2. Jannike Moen

Votering:
Forslag fra Jørn Stene enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Følgende velges til å underskrive protokollen:
1. Espen Rokkan
2. Jannike Moen

3/22 Regnskap og årsmelding 2021

Forslag til vedtak:

Regnskap 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Årsmelding 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Regnskap og årsmelding oversendes eierkommunene til orientering.

Representantskapet ber daglig leder ta opp med tidligere vertskommune spørsmålet om overføring av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler til oppgavefelleskapet.

Omforent tilleggsforslag til vedtak:
Forhold tatt opp i revisors nummerert brev har sammenheng med at virksomheten i 2021 gikk over fra vertskommunesamarbeid til kommunalt oppgavefelleskap.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt. Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Regnskap 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Årsmelding 2021 for Salten kontrollutvalgservice kommunalt oppgavefelleskap vedtas.

Regnskap og årsmelding oversendes eierkommunene til orientering.

Representantskapet ber daglig leder ta opp med tidligere vertskommune spørsmålet om overføring av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler til oppgavefelleskapet.

Forhold tatt opp i revisors nummerert brev har sammenheng med at virksomheten i 2021 gikk over fra vertskommunesamarbeid til kommunalt oppgavefelleskap.

4/22 Orientering om status for strategiplan – drøfting av veien videre

Forslag til vedtak:
Saken legges frem til orientering og drøfting.

Ommforent forslag
Utvalget tar saken og drøftingen til orientering.

Votering:
Ommforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Utvalget tar saken og drøftingen til orientering.

5/22 Gjennomgang av godtgjørelse for verv

Forslag til vedtak:
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Forslag fra Jørn Stene:
Følgende godtgjørelser vedtas innført for verv og møter i Salten kontrollutvalgservice Kommunalt oppgavefelleskap:

Leder	kr 25 000
Nestleder	kr 15 000
Medlem	kr 5 000
Møtegodtgjørelse	kr 2 000

Votering:
Forslag fra Jørn Stene ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Følgende godtgjørelser vedtas innført for verv og møter i Salten kontrollutvalgservice Kommunalt oppgavefelleskap:

Leder	kr 25 000
Nestleder	kr 15 000
Medlem	kr 5 000
Møtegodtgjørelse	kr 2 000

6/22 Budsjett 2023 - Økonomiplan 2023-2026

Forslag til vedtak:
1. Økonomiplan 2023-2026: Representantskapet i Salten kontrollutvalgservice vedtar med dette økonomiplan for perioden 2023-2026 med følgende totale utgifter og inntekter:

Tekst	2023	2024	2025	2026
Totalutgift	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Totalinntekt	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Deflator	4 %	4%	4 %	4%

2. Budsjett 2023. Representantskapet vedtar videre følgende budsjett for 2023.
   Totale utgifter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   Totale inntekter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   De totale utgiftene finansieres gjennom tilskudd fra de deltakende kommuner.

Votering:
Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Økonomiplan 2023-2026: Representantskapet i Salten kontrollutvalgservice vedtar med dette økonomiplan for perioden 2023-2026 med følgende totale utgifter og inntekter:

Tekst	2023	2024	2025	2026
Totalutgift	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Totalinntekt	2 511 000	2 611 000	2 715 000	2 823 000
Deflator	4 %	4%	4 %	4%

2. Budsjett 2023. Representantskapet vedtar videre følgende budsjett for 2023.
   Totale utgifter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   Totale inntekter for 2022 budsjetteres til kr 2 511 000
   De totale utgiftene finansieres gjennom tilskudd fra de deltakende kommuner.

7/22 Eventuelt

Fred-Eddy Dahlberg orienterte om at kommunestyret i Hamarøy har satt på dagsorden sak om nyvalg av kontrollutvalg, at kommunestyret etter loven kan velge nytt kontrollutvalg, men at dette må begrunnes. Hamarøy kommunes regnskap er forsinket, og behandles i ekstra møte 14. juni.

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Fauske, 13. juni 2022

Lars Hansen
Referent

7/22 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling

Vi bekrefter med våre signaturer innholdet i protokoll fra representantskapets møte på Fauske, 13. juni 2022:

Jannike Moen

Espen Rokkan

Gildeskål kommune

Politisk sekretariat og arkiv
Gildeskål kommune
Postboks 54
8138 Inndyr

Bankkonto: 4609 07 00308
Org.nr: 845 901 422

Tel: 75 76 06 00
postmottak@gildeskal.kommune.no
www.gildeskal.kommune.no

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 10-6-2022
Jnr. 22/651
Arkiv nr. 414 9.4
Hjemmel u off:

Salten kontrollutvalgservice
c/o Gildeskål kommune
Inndyrveien 72

8140 INNDYR

MELDING OM VEDTAK

Deres ref.	Vår ref.	Dato:	Saksbehandler:	Epost:	Telefon
	2022/1049	30.05.2022	Svanhild Lind	linsva@gildeskal.kommune.no	

Vedtak Rapport forvaltningsrevisjon: Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse

Behandling i Kommunestyret - 12.05.2022:

Bjørn Magne Pedersen Fjerne siste setning i pkt 3 i kontrollutvalgets innstilling.

Representant Hilde Furuseth Johansen (Sp) ble i sak 32/22 erklært inhabil med hjemmel i forvaltningsloven §6e) med 15 (3H, 2Frp,SV,4GL, 4Ap, Sp) mot 1 (Sp) stemme. Det var ikke innkalt vara for Johansen.

Kontrollutvalgets innstilling med endring fra B.M.Pedersen (H) ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Iris Salten IKS Statsstøtte og konkurranse ved anskaffelse er forelagt kommunestyret i Gildeskål og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber selskapet merke seg rapportens anbefalinger.

3. Rapporten viser at det interkommunale selskapet opererer helt i grenseland av regelverket vedr offentlige anskaffelser.

Med hilsen

Svanhild Lind
Fagansvarlig

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og ekspedert uten signatur.

Salten kontrollutvalgservice
Dato 6.5-2022
Jnr. 22/488
Arkiv nr. 414 10-5
Hjemmel u off:

Generalforsamlingen i Gildeskål Vekst AS
Formannskapet i Gildeskål
Rådmannen

Inndyr 20.04.2022

INNKALLING TIL GENERALFORSAMLING FOR 2021 I GILDESKÅL VEKST AS

Det innkalles til Generalforsamling i Gildeskål Vekst AS for 2021

Torsdag den 28. April 2022 klokken 0945

Sted: Kommunestyresalen, Inndyr.

Saksliste.

1. Åpning ved styreleder Roy Rognan.
2. Valg av møteleder, referent.
3. Valg av 2 protokollunderskrivere.
4. Godkjenning av innkalling og saksliste.
5. Årsregnskap med årsberetning for styret og revisjonsberetning.
6. Valg av styre og fastsetting av godtgjørelser.
   Se egen oversikt innkalling side 2.
7. Valg av revisor og godtgjørelse til revisjon.
   (BDO-revisjon benyttes.)
8. Eventuelt andre saker.

Med hilsen

Roy Rognan
Styreleder

Thrond Gjelseth
Daglig Leder

Vedlegg: Dokumenter for 2021, Regnskap, Styrets årsberetning, Revisors beretning.

Kopi: Gildeskål Kontrollutvalg ved Lars Hansen

Til sak 6: Valg av styre og fastsetting av godtgjørelser.

Generalforsamling Gildeskål Vekst AS fastsetter disse

Godtgjørelsene ble vedtatt i 2020 og gjaldt da for 2 år fremover.

Satsene er:
Kr 19000,- for styreleder
Kr 1300,- møtegodtgjørelse pr. møte.

Godtgjørelsene skal nå fastsettes for 2 år fremover.

Sittende styre er:

Styreleder Roy Rognan.	På valg 2022.
Nestleder Ida Karine Heen.	Ikke på valg 2022
Styremedlem Solveig Andersen.	Ikke på valg 2022

Varamedlemmer på valg 2022
Ola Kaldager,
Walter Pedersen
Laila Kildahl.

Varamedlemmene velges for 1 år.

Sak 7: Valg av revisor og godtgjørelse til revisjon.

BDO revisjon er benyttet.
Kostnad for 2021 kr 69000,-. For 2020 så var kostnaden kr 49000,-

Årsrapport for 2021

Årsregnskap
- Resultatregnskap
- Balanse
- Noter

Revisjonsberetning

Gildeskål Vekst AS

Org.nr: 988 574 007

Resultatregnskap

	Note	2021	2020
Driftsinntekter			
Salgsinntekt	7	5 764 0[illegible]	[illegible] 915 526
Annen driftsinntekt	7	265 7[illegible]	552 048
Sum driftsinntekter		6 029 7[illegible]	[illegible] 467 574
Driftskostnader			
Varekostnad		894 388	747 026
Lønnskostnad	3	3 764 357	3 616 647
Avskrivning	5	386 330	370 302
Annen driftskostnad	3	1 131 960	1 111 933
Sum driftskostnader		6 177 035	5 845 908
Driftsresultat		-147 263	-378 334
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen finansinntekt		4 197	13 098
Annen finanskostnad		125 940	185 720
Netto finansposter		-121 743	-172 622
Ordinært resultat før skattekostnad		-269 006	-550 956
Årsresultat		-269 006	-550 956
Overføringer og disponeringer			
Udekket tap	9	-269 006	-550 956

Gildeskål Vekst AS

Org.nr: 988 574 007

Balanse pr. 31. desember

	Note	2021	2020
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	10 146 4[illegible]	461 489
Maskiner og anlegg	5	107 0[illegible]	132 545
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner ol	5	49 5[illegible]	78 479
Sum varige driftsmidler		10 303 132	10 672 513
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	8	20 040	13 213
Sum finansielle anleggsmidler		20 040	13 213
Sum anleggsmidler		10 323 172	10 685 726
Omløpsmidler			
Varer	6	123 925	105 604
Fordringer			
Kundefordringer		84 376	173 220
Andre fordringer		215 991	218 265
Sum fordringer		300 367	391 485
Bankinnskudd, kontanter og lignende	4	1 072 988	1 003 781
Sum omløpsmidler		1 497 280	1 500 870
Sum eiendeler		11 820 452	12 186 596

Gildeskål Vekst AS
Org.nr: 988 574 007

Balanse pr. 31. desember

	Note	2021	2020
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	2, 9	7 325 0[illegible]	325 000
Sum innskutt egenkapital		7 325 0[illegible]	325 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	9	-6 127 306	-5 858 300
Sum opptjent egenkapital		-6 127 306	-5 858 300
Sum egenkapital		1 197 694	1 466 700
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	8	9 583 340	10 000 000
Sum annen langsiktig gjeld		9 583 340	10 000 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		249 943	193 625
Skyldige offentlige avgifter	4	229 470	195 169
Annen kortsiktig gjeld		560 005	331 102
Sum kortsiktig gjeld		1 039 418	719 896
Sum gjeld		10 622 758	10 719 896
Sum egenkapital og gjeld		11 820 452	12 186 596

Inndyr, .

Roy Ole Rognan styreleder	Solveig Ellinor Andersen styremedlem	Ida Karine Heen nestleder

Thrond Aasmund Gjelseth
daglig leder

Noter til regnskapet for 2021

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.

Salgsinntekter
Inntekter fra salg av varer skjer på leveringstidspumktet. Tjenester inntektsføres i [illegible] elsen.

Klassifisering og vurdering av balanseposter
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Varebeholdninger
Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anskaffelseskost vurderes etter FIFO- prinsippet. Egentilvirkede ferdigvarer og varer under tilvirkning er vurdert til full tilvirkningskost. Det foretas nedskriving for påregnelig ukurans.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere.

Note 2 - Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen består av:

	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	10	732 500	7 325 000

Oversikt over aksjonærene i selskapet pr. 31.12:

	Ordinære aksjer	Eier-andel	Stemme-andel
Gildeskål Kommune	10	100 %	100 %

Noter til regnskapet for 2021

Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Lønnskostnader	2021	2020
Lønninger	3 061 [illegible]	[illegible] 085 007
Arbeidsgiveravgift	180 [illegible]	146 845
Pensjonskostnader	452 182	296 391
Andre ytelser	70 435	87 903
Sum	3 764 357	3 616 146

Det er i året 2021 sysselsatt totalt 22 hel- eller deltidsansatte.

Ytelser til ledende personer

	Lønn	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Daglig leder	759 699	15 189	5 848
Styrets leder	20 800		
Styremedlemmer	13 000		
Total ytelse	793 499	15 189	5 848

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.
Selskapet har etablert AFP ordning for personer i ledende stillinger i bedriften. 5 stk omfattes av ordningen, aldersfordeling er mellom 43 og 55 år, og det er en gammel og en ny ordning. Gammel ordning går ut fra at det beregnes premie utfra hvor mange arbeidstimer hver av de ansatte har, den nye ordningen går ut på at det beregnet 2 % premie utfra samlet årslønn til den ansatte.

Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:	**2021**	**2020**
Revisjon	69 000	48 000

Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.

Note 4 - Bankinnskudd

	2021
Bundne skattetrekksmidler utgjør	141 867

Noter til regnskapet for 2021

Note 5 - Varige driftsmidler

	Nybygg	Maskiner/anlegg Inventar/løs[illegible] Transportmid[illegible]	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	17 803 314	1 064 [illegible]	[illegible]3 867 334
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	16 9[illegible]	16 950
Anskaffelseskost 31.12.	17 803 314	1 080 9[illegible]	3 884 284
Akk.avskrivning 31.12.	-3 120 597	-924 328	-4 044 925
Akk.nedskr. 31.12.	-4 536 226	0	-4 536 226
Balanseført pr. 31.12.	10 146 491	156 642	10 303 133
Årets avskrivninger	314 998	71 332	386 330
Økonomisk levetid	50/20 år	5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	

Styret vedtok i 2015 å skrive ned balanseverdien på bygg og tekniske innstallasjoner til virkelig verdi. Det ble foretatt en takst av autorisert takstmann og virkelig verdi ble satt til 12.000.000,- kr.
Styret endret også videre avskriving av bygg og tekniske innstallasjoner til bygg 2 % (50 år) , tekniske innstallasjoner 5 % (20 år)
Endringene ble gjeldende fra 01.01.2016

Note 6 - Varer

Varebeholdningen er vurdert til den laveste av kostpris og virkelig verdi. Virkelig verdi er netto salgsverdi på fremtidig salgstidspunkt. Kostprisen for tilvirkede varer er full tilvirkningskost som også inkluderer en andel av indirekte og faste kostnader.

Note 7 - Tjenestesalg til det offentlige/tilskudd

Totalt tjenestesalg til det offentlige utgjorde i 2021 kr 4.063.848,- mot kr 3.455.683,- i 2020.
For 2021 er flg spesifikasjon:
Tjenestesalg Gildeskål Kommune kr 2.564.052,-
Tjenestesalg NAV kr 1.044.072,-
Fadder/arbeidstiltak kr 455.724,-

Noter til regnskapet for 2021

Note 8 - Fordringer og gjeld

Fordringer med forfall senere enn ett år	2021	2020
Innskudd i pensjonsordning KLP	20 040	13 213

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år	2021	2020
	-7 500	916 700

Selskapet tok opp et lån i Kommunalbanken i 2014 på kr 10.000.000,- for finansiering av nytt bygg. Lånet hadde 3 års avdragsfrihet, i 2017 ble dette for lenget med 3 år til. Lånet har en løpetid/nedbetalingstid på 30 år.
Gildeskål Kommune har stilt sikkerhet for lånet.

Note 9 - Egenkapital

	Aksjekapital	Udekket tap	Sum
Egenkapital 01.01.	-7 325 000	5 858 300	-1 466 700
Årsresultat	0	269 006	269 006
Egenkapital 31.12.	-7 325 000	6 127 306	-1 197 694

Mer enn 50 % av aksjekapitalen er tapt. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet. For nærmere informasjon, se omtale i årsberetningen.

STYRETS ÅRSMELDING 2021
GILDESKÅL VEKST AS

Virksomheten

Gildeskål Vekst AS er et kommunalt aksjeselskap eid 100% av Gildeskål Kommune. Selskapet har som målsetting og oppgave igjennom tverrfaglig samarbeid å gi et arbeids- og/eller aktivitetstilbud. Dette skal gis til personer som på en eller annen måte faller utenfor det ordinære arbeidslivet og derfor trenger individuell tilrettelegging på kort eller lang sikt.

Styret

Styret har i 2021 bestått av:	Roy Rognan	Styreleder
	Ida Karine Heen	Nestleder
	Solveig Andersen	Styremedlem
Varamedlem:	1. Ola Kaldager	
	2. Walter Pedersen	
	3. Laila Kildal	

Møter

Det er i 2021 avholdt 4 styremøter og det er behandlet 30 saker.
Generalforsamling ble avholdt 10.06.2021.
Det er god dialog mellom styret og ledelsen mellom styremøtene.
Styret informeres skriftlig med rapporter fra daglig leder hver annen mnd. når regnskapsperiodene er klare. Her blir også eventuelle avvik beskrevet.
Rapporteringene inneholder også saker som ellers kan være av interesse for styret.
Det er ikke avholdt eiermøte med Gildeskål kommune i 2021, men det tillates i Generalforsamlingen dialog utover det formelle sakskartet.

Drift og resultat

Regnskapet for 2021 viser et underskudd på kr 269 006,-.
Avskrivningene utgjør kr 386 330,-.
Likviditeten er noe styrket.
Gildeskål kommune har for 2021 medfinansieringsavtale hos Gildeskål Vekst AS på kr 2. 025 000,-. NAV sitt tjenestekjøp i 2021 beløp seg til kr 1 044 072,-.

Finans

Kr 10 millioner er lånt hos kommunalbanken med Gildeskål Kommune som garantist.
Restgjeld pr 31.12 er kr 9 583 340. Renter i 2021 var kr 124 715,-.
Gildeskål Vekst har ifra og med 2021 betalt både renter og avdrag på lånet, jfr. kommunen sitt budsjettvedtak. Renten er flytende nå og utgjør dermed en viss usikkerhet.
Bedriften har ikke noen annen gjeld utover dette.

Kvalitetssikring/Equass

Gildeskål Vekst AS har bestått hovedsertifiseringen i Equass-revisjon i 2021.
Sertifiseringsperioden er for 3 år. Mai 2021 – Mai 2024. i denne perioden må vi gjennomføre en årlig mellomsertifisering. Den er mindre omfattende.
Dette er en sertifisering som bedriften må ha på plass for å være kvalifisert for tiltaksarbeid med VTA. Bedriften tar denne sertifiseringen som et kvalitetsstempel på at tjenestene som leveres er akseptable.

Avdelinger i bedriften

- Vedavdeling
- Uteavdeling/skog
- Husflid
- Kontoravdeling
- Mekanisk verksted
- Postombæring
- Snekkeravdeling
- Bilreparasjoner

Arbeidsmiljø / Personale

I 2021 har det vært 22 helt eller delvis ansatte i Gildeskål Vekst AS.
I dette tallet er det 5 arbeidsledere.
Arbeidsmiljøet anses å være bra, noe tilbakemeldinger på personalmøter, arbeidsmiljøundersøkelser og medarbeidersamtaler bekrefter.
Bedriftens sykefravær (Lege og egenmeldt) var i 2021 på 4,5%.
Korttidssykefraværet er på 0,8%, og det legemeldte (lang tid) er på 3,7%.

HMS

I Gildeskål Vekst AS skal Helse, miljø og sikkerhetsarbeid være høyt prioritert, systematisk og målrettet. Basert på god ledelse og samarbeid internt med alle ansatte skal vi utvikle en trivelig og attraktiv arbeidsplass som skal gi utfordringer og trygghet for alle ansatte.
Vårt mål er at vi ikke skal ha skader i arbeidet, samt at det skal være godt fornøyde ansatte som trives på jobben. Det arbeides systematisk med HMS. Systemet som benyttes er Avanova.
Det er ikke registrert skader i 2021.
Det er registrert 4 avvik innenfor bedriften for øvrig og disse er alle behandlet og lukket.
Personalmøter avholdes hver annen mnd. HMS står på sakskartet på alle personalmøtene.
Sikkerhet og at alle skal benytte nødvendig verneutstyr har daglig fokus.
Bedriften har egne permer for de tillitsvalgte og verneombud. Alle verv bekles av kvalifisert personell og de er gode støttespillere i det daglige arbeidet.
Det er gjennomført vernerunder, vår og høst 2021. Avvik som fremkom, er lukket.
Det føres protokoll med fastsettelse av ansvar og tidsfrist for å lukke evt. avvik.

Etiske retningslinjer for Gildeskål Vekst er:

- Grunnleggende holdninger
- Om innkjøp, økonomiske fordeler, gaver
- Taushetsplikt
- Varsling
- Informasjon
- Oppfølging
- Konsekvenser ved overtredelse av de etiske retningslinjene.

Likestilling
Styret består av en mann og to kvinner.
Gildeskål Vekst er en mannsdominert arbeidsplass.

Vi sliter fortsatt med å skaffe egnede arbeidsplasser til kvinner i vår organisasjon, men en husflidsavdeling gir i alle fall en mulighet til kvinnepreget arbeid.
Den sysselsetter 2 damer som trives med aktivitetene der. På våre lister over deltagere i 2021 har vi hatt 22 helt eller delvis ansatte. Herav har det kun vært 3 kvinner.

Fremtidsutsikter
Bedriften er veldig fornøyd med Gildeskål kommune sin satsing og trygging av selskapet. Det at kommunen nå har sagt at de skal dekke renter og avdrag på vårt lån er med på å sikre en forsvarlig økonomisk drift. Finansiering av driften i årene fremover blir årlig indeksregulert, noe som er med på å utvikle videre økonomi i selskapet. Styret ønsker å gi tilbakemelding på at begge disse faktorene er veldig bra, og at dette gir forutsigbarhet.

Vi har fortsatt kun 6 statlige VTA-plasser (varig tilrettelagte arbeidsplasser).
Kommunen som eier må søke om utvidelse av tiltaksplassene på VTA. Dette ble gjort i 2021 men NAV innvilget ingen nye tiltaksplasser i Nordland. Det er viktig å søke uansett for å signalisere behovet. Så det bør kommunen fortsatt følge opp.

Vi har en god del medarbeidere som på grunn av sin helsetilstand trenger betydelig bistand i arbeidshverdagen. Dette vanskeliggjør mulighetene for inntjening, da disse personene krever mye ressurser av arbeidslederne. Vi ser fortsatt en ganske krevende utvikling på dette området.

Miljørapportering
Bedriften forurenser ikke miljøet. Alle produkter i vår produksjon blir utnyttet, eks. flis, bark med mere. I vårt nye rentbrennende vedfyringsanlegg, kan vi brenne alt av B-kvaliteter. Dette går til oppvarming av vårt bygg som har vannbåren varme i alle golv. Våre kjøretøy og maskiner er alle godkjent for våre bruksområder.

Strategier
Styret har med bakgrunn i den negative økonomiske utviklingen i virksomheten sammen med ledelsen i bedriften startet et strategiarbeid. Dette startet i november 2020, og fortsatte i februar 2021 og også videre igjennom året 2021. Målsetting her er at vi skal spisse oss bedre inn på lønnsomhet og forutsigbarhet i produksjonen. PGA korona-situasjonen, så er dette arbeidet utsatt til 2022.

Korona
Også som i 2020 så har året 2021 i stor grad vært preget av koronaen.
Vi har driftet stort sett som vanlig igjennom året, men med strenge koronatiltak. Dette for at vi skulle holde tiltaksdeltagerne i daglig aktivitet og at vi med det ikke skal «belemre» det øvrige støtte og hjelpeapparatet i kommunen mere enn nødvendig.
Vi har igjennom året forholdt oss til statlige, kommunale og NAV sine retningslinjer, og dette har fungert rimelig greit.
Koronaen har påvirket det økonomiske resultatet negativt.

Årsresultat, disponering og tiltak

Årsregnskapet 2021 gir etter styrets oppfatning et rettvisende bilde av selskapets økonomiske status. Resultatet viser et underskudd på kr 269 006,-.
Styret er fornøyd med dette resultatet og at det styrker likviditeten noe, men ser at den daglige driften på utviklingssiden anses for å være på et minimumsnivå da stort sett alt av økonomi går med til lønn og faste driftsutgifter.

Bedriftens nybygg er et utmerket bygg og har muligheter til å utvikles i flere retninger.
Blant annet så er det nå gjort klart for et tilbud om dagsenter. Lokalene står klare, men vi er avhengige av at kommunen følger opp dette på aktivitet og deltagersiden.

Styret mener at forutsetningene for videre drift er oppfylt.

Gildeskål den 23.03.2022

Roy Rognan. Styreleder

Ola Kaldager, vara i styret

Solveig Andersen St. Medlem

Thrond Gjelseth, Daglig Leder

BDO AS
Sandhorngata 43
Postboks 77
8001 Bodø

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Gildeskål Vekst AS

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Gildeskål Vekst AS.

Årsregnskapet består av:

- Balanse per 31. desember 2021
- Resultatregnskap for 2021
- Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- Gir årsregnskapet et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger

BDO AS

Marius Christoffer Storvik
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Permeo Dokumentnøkkel: ZMS1W-KFAVM-0Hc0T-v5

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

PENNEO

Marius Christoffer Kjærran Storvik
Partner
Serienummer: 9578-5999-4-2890458
IP: 188.95.xxx.xxx
2022-03-10 07:44:33 UTC

bankID

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?
Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **https://penneo.com/validate**

PROTOKOLL GENERALFORSAMLING FOR 2021 FOR GILDESKÅL VEKST AS

Det er avholdt Generalforsamling i Gildeskål Vekst AS
Torsdag den 28. April 2022 klokken 0945
Sted: Kommunestyresalen, Inndyr.

Her møtte FSK med 5 stemmeberettigede. Ordfører Bjørn Magne Pedersen, Silje Nordgård , Hilde F. Johansen, Ola Kaldager, og Kenneth Norum.
I tillegg møtte for Gildeskål Kommune Kommunedirektør Geir Mikkelsen
For Gildeskål Vekst møtte Styreleder Roy Rognan og daglig leder Thrond Gjelseth

Saksliste som ble behandlet.

1. **Åpning ved styreleder Roy Rognan.**
   Styreleder ønsket velkommen og åpnet møte.

2. Valg av møteleder, referent.

Vedtak:
Som møteleder ble Roy Rognan valgt og som referent ble Thrond Gjelseth valgt.

3. **Valg av 2 protokollunderskrivere.**

Vedtak:
Protokollunderskriver 1. Bjørn Magne Pedersen
Protokollunderskriver 2: Silje Nordgård

4. **Godkjenning av innkalling og saksliste.**
Generalforsamlingen ble forhåndsvarslet og sakspapirene ble sendt ut 1 uke før.

Vedtak.
Innkalling og saksliste ble godkjent.

5. **Årsregnskap med årsberetning for styret og revisjonsberetning.**
Kommentar. Brann i vedfyringsanlegget burde vært omtalt i årsmeldingen

Vedtak.
Årsregnskap med årsberetning for styret og revisjonsberetning godkjent.

6. **Valg av styre og fastsetting av godtgjørelser.**
Ordfører Bjørn Magne Pedersen fremla sitt forslag. De sittende representanter som er på valg er forespurt og alle har takket ja til gjenvalg.

Forslag fra Bjørn Magne Pedersen: Styreleder og vararepresentanter gjenvelges.
Forslag fremlagt i møtet fra Hilde F. Johansen: Hans Austad velges som styreleder.

Vedtak
Forslaget fra Bjørn Magne Pedersen: Roy Rognan fikk 2 stemmer.
Forslag fra Hilde F. Johansen: Hans T. Austad fikk 3 stemmer

Hans T. Austad ble valgt som styreleder i Gildeskål Vekst AS.
Valget som styreleder gjelder for 2 år.

Styrets nestleder Ida K. Heen ikke på valg
Styremedlem Solveig Andersen ikke på valg
Nestleder og styremedlem velges 2023.

Som varamedlemmer i rekkefølge ble enstemmig valgt

1. Ola Kaldager, 2. Walter Pedersen, 3 Laila Kildahl.
   Varamedlemmene valgt for 1 år.

Godtgjørelser for styret vedtatt i 2022.

Satsene:
Kr 19000,- pr år som fast godtgjørelse for styreleder
Kr 1300,- i møtegodtgjørelse pr. møte for styret.
Godtgjørelsene gjelder i 2 år.

7. Valg av revisor og godtgjørelse til revisjon.
BDO-revisjon benyttes. Kr 69000,- ble betalt for året 2021.

Vedtak
BDO benyttes som revisjonsselskap i Gildeskål Vekst AS

8. Eventuelt andre saker.
Ingen saker meldt under eventuelt.

Signaturer

Bjørn Magne Pedersen
Ordfører

Silje Nordgård
Formannskapsmedlem

Referent
Thrond Gjelseth
Daglig Leder, Gildeskål Vekst AS

Kopi: Gildeskål Kontrollutvalg ved Lars Hansen

Forum for
kontroll og tilsyn

VEILEDER

Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget

© Forum for kontroll og tilsyn 2022

Innhold

Oppsummering av anbefalinger 3

1. Innledning 4

2. Kontrollutvalgets mandat og avklaring av roller 6

2.1 Kontrollutvalgets mandat og forholdet til kommunestyret 6

2.2 Rolleavklaringer 6

3. God forvaltningsskikk 8

3.1 God forvaltningsskikk 8

3.2 Skriftlige henvendelser 8

3.3 Muntlige henvendelser 9

3.4 Tilbakemelding til avsender – sekretariatets veiledningsplikt 10

4. Sekretariatets behandling av henvendelser 12

4.1 Ulik praksis 12

4.2 Forslag til fremgangsmåte 12

5. Kontrollutvalgets vurdering av henvendelser 13

5.1 «Trafikklysmodellen» 13

5.2 Henvendelser som faller utenfor kontrollutvalgets mandat 13

6. Kontrollutvalgets oppfølging av henvendelser 15

6.1 Ressurser 15

6.2 Valg av kontrollhandlinger 15

7. Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid 16

7.1 Informasjon til innbyggere og andre 16

7.2 Kommunikasjonsstrategi 16

VEDLEGG 1 Eksempel på retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget 17

VEDLEGG 2 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret 19

VEDLEGG 3 Hva er et saksdokument? 20

Oppsummering av anbefalinger

Anbefaling 1

Alle skriftlige henvendelser til kontrollutvalget skal journalføres.

Anbefaling 2

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne behandles av kontrollutvalget.

Anbefaling 3

Den som henvender seg til kontrollutvalget må i tråd med god forvaltningsskikk få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt.

Anbefaling 4

Kontrollutvalget bør utarbeide egne retningslinjer for håndtering av henvendelser. Disse bør inneholde en fremgangsmåte for saksbehandling av henvendelser.

Anbefaling 5

Kontrollutvalget bør bruke «trafikklysmodellen» når kontrollutvalget skal vurdere om innholdet i en henvendelse skal følges opp.

Anbefaling 6

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med henvendelser som utrykker generell misnøye med et politisk fattet vedtak, dreier seg om en enkeltsak, er under behandling i at annet organ eller har en annen naturlig behandlingsvei.

Anbefaling 7

Kontrollutvalget bør i sitt budsjettframlegg ta høyde for uforutsette kontrollhandlinger.

Anbefaling 8

Kontrollutvalget bør drøfte hvordan utvalget vil synliggjøre sin rolle og mandat, og hvorfor utvalget ønsker å motta henvendelser.

1. Innledning

Henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid med å føre kontroll med den kommunale forvaltningen.

Henvendelser kan være generelle innspill til tema og områder for revisjon eller andre kontrollhandlinger. Slike henvendelser bør sees i sammenheng med kontrollutvalgets planarbeid.

Henvendelser kan også være tips om mer konkrete og mulige kritikkverdige forhold. Denne veilederen gir først og fremst råd om hvordan denne type henvendelser kan håndteres. Henvendelser kan for eksempel komme fra innbyggere, folkevalgte, næringsaktører, ansatte, media, organisasjoner og revisor.

Veilederen er ment å være et supplement til Kontrollutvalgsboka.[1]

I en uformell spørreundersøkelse som ble gjennomført blant deltakerne på FKTs fagkonferanse i 2021, svarte 65 prosent ja på spørsmålet om henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid. 55 prosent svarte at henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket.

Det er få kontrollutvalg og sekretariat som har avtalt faste rutiner for hvordan henvendelser skal mottas og følges opp. På bakgrunn av dette opprettet FKT en arbeidsgruppe i juni 2021. Arbeidsgruppen fikk i oppdrag å utarbeide en veileder for hvordan kontrollutvalget kan håndtere henvendelser.

Arbeidsgruppen har bestått av: Henning Warloe kontrollutvalget i Bergen, Trond Egil Nilsen kontrollutvalget i Måsøy , Solveig Kvamme Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS, Ragnhild Aashaug Kontrollutvalg Fjell IKS, Hilde Rasmussen Nilsen 2. vara til styret og Anne-Karin F Pettersen generalsekretær.

Høsten 2021 gjennomførte arbeidsgruppen en undersøkelse blant FKTs medlemmer om hvordan henvendelser blir håndtert. Underveis i veilederen oppsummerer vi noen fakta og viser eksempler fra undersøkelsen.

Målgruppen for veilederen er primært kontrollutvalgsmedlemmer og ansatte i kontrollutvalgssekretariat.

Det er opp til kontrollutvalget selv å beslutte hvordan henvendelser skal behandles. Formålet med dette dokumentet er derfor å gi råd og anbefalinger.

[1] Kontrollutvalsboka 3. utgåve, januar 2022.

Fakta:

Resultater etter Deloittes uformelle undersøkelse på fagkonferansen juni 2021:

Henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid

- ✓ 65 prosent svarer ja på spørsmålet om henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid

Henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket

- ✓ 55 prosent svarte at henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket

Innbyggerne er den viktigste kilden for henvendelser

- ✓ 40 prosent svarer at innbyggerne er den viktigste kilden for henvendelser
- ✓ Andre kilder er folkevalgte, næringsaktører, ansatte, media og organisasjoner

Området for henvendelser er i stor grad byggesak, plan og eiendom

- ✓ 40 prosent svarer at henvendelsene gjelder byggesak, plan og eiendom
- ✓ Andre tema er økonomi, innkjøp, kontrakt, personalsaker, arbeidsmiljø, saksbehandling generelt og barnevern

Kilde: Kommunerevisoren 4-2021

2. Kontrollutvalgets mandat og avklaring av roller

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. God rolleforståelse og et godt samarbeid mellom kontrollutvalget og kommunestyret kan bidra til økt interesse for kontrollarbeidet.

2.1 Kontrollutvalgets mandat og forholdet til kommunestyret

Kontrollutvalgets mandat er å være kommunestyrets utøvende kontrollorgan. Det innebærer at kontrollutvalget skal gi uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning, utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll og rapportere til kommunestyret om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

I tillegg har kontrollutvalget et påseansvar i forbindelse med regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kontrollutvalget skal også påse at kommunens økonomiforvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.

Utover det som er bestemt i lov og forskrift, kan kontrollutvalget i prinsippet ta opp ethvert forhold ved kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, så lenge det kan defineres som kontrollarbeid.

God dialog og samhandling mellom kontrollutvalget og kommunestyret gjør det lettere å få aksept for at kontrollutvalgets arbeid med henvendelser er viktig og relevant. Derfor bør kontrollutvalget diskutere hvordan utvalget kan skape forståelse og interesse for kontrollutvalgets arbeid blant medlemmene i kommunestyret.

Vedlegg 2 i veilederen lister opp en rekke tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret.

2.2 Rolleavklaringer

Styringsrolle[2]
Folkevalgte har fire sentrale roller: representasjonsrollen (ombudsrollen), lederrollen, styringsrollen og arbeidsgiverrollen. Kontrollutvalgets oppgaver med å føre kontroll på vegne av kommunestyret, tilhører styringsrollen som blant annet handler om oppfølging og kontroll.

Henvendelser fra innbyggerne om mulige kritikkverdige forhold til kontrollutvalgets medlemmer, bør derfor håndteres mer formelt enn det rollen som folkevalgt ellers gir rom for.

Arbeidsmåte
Kontrollutvalgsmedlemmer bør ikke gjøre egne undersøkelser av en henvendelse eller starte innsamling av fakta. Det kan bli oppfattet som om saksbehandlingen er påbegynt før kontrollutvalget som organ har gjort sin vurdering.

Dersom der er behov for å innhente mer informasjon før kontrollutvalget får henvendelsen, så gjøres det i samarbeid med sekretariatet for å sikre krav til forsvarlig saksbehandling.

Saksbehandlingen
Kontrollutvalget er ikke et ordinært forvaltningsorgan som fatter enkeltvedtak. [3]

Kontrollutvalget kan ikke fatte eller omgjøre vedtak som er bindende for administrasjonen.[4]

[2] Tillit, KS folkevalgtprogram 2019-2023, kap. 2.
[3] Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav b.
[4] Kontrollutvalgsboka 2021, s. 18.

Videre betyr dette at de som kommer med henvendelser til kontrollutvalget, ikke er en part[5] i påfølgende kontrollsak.

Det er ikke klagerett på kontrollutvalgets vedtak, men det kan være noen unntak, for eksempel:

- Avslag fra kontrollutvalget på innsynsbegjæring etter offentleglova.
- Enkelte vedtak som fattes av kontrollutvalget når kontrollutvalget opptrer som arbeidsgiver.
- Kontrollutvalgets krav på innsyn etter kommunelovens § 23-6 hos selvstendige rettssubjekter.

[5] Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav e.

3. God forvaltningsskikk

Kontrollutvalget er et offentlig organ[6] og sekretariatet skal ivareta organets journalførings- og arkivplikt.

3.1 God forvaltningsskikk

God forvaltningsskikk bygger på de fire grunnleggende forvaltningsverdiene: demokrati, faglig integritet, effektivitet og rettssikkerhet. Verdiene blir ivaretatt ved at offentlige organ følger «forfatningsreglene» i forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven.

Alle offentlige organ plikter å ha et arkiv som er ordnet og innrettet slik at dokumentene er sikret som informasjonskilde for samtid og ettertid, jf. arkivlova § 6. Et dokument er arkivverdig dersom det enten har blitt saksbehandlet eller har verdi som dokumentasjon. Det er et sekretariatsansvar å forvalte kontrollutvalgets arkiver i tråd med gjeldende arkivlov og arkivforskrift.[7]

Offentlige organ har journalføringsplikt som følge av både offentleglova og arkivforskriften. Journalen er et viktig redskap for å sikre åpenhet om offentlig saksbehandling, og er en forutsetning for demokratiet. Det er sekretariatet sitt ansvar å sørge for journalføring av kontrollutvalget sine dokumenter og korrespondanse. Sekretariatet har videre ansvar for å opprettholde personvernet til avsender ved å kontrollere at innkommende dokumenter helt eller delvis avskjermes, dersom det er hjemmel for dette.

Journalen er et viktig arbeidsverktøy som kan brukes som dokumentasjon på når en henvendelse ble mottatt, og hvordan den blir fulgt opp.

Arkivverket har utarbeidet en enkel sjekkliste[8] som kan være til hjelp for sekretariatet.

3.2 Skriftlige henvendelser

I dag foregår det meste av kommunikasjonen digitalt, også det som kommer inn til kontrollutvalget. Det brukes mange ulike kanaler, former og sjangre. Det som før kanskje kom som et brev, kan i dag komme som en SMS, e-post, melding på sosiale medier, et dokument via et digitalt møte, eller en registrering på en webportal, for å nevne noe. Det er sekretariatet sin oppgave å avgjøre hva som skal journalføres og arkiveres av kontrollutvalgets korrespondanse.[9]

Det er med andre ord sekretariatets ansvar å ivareta hensynet til god forvaltningsskikk. Derfor bør utvalgets medlemmer som mottar en henvendelse, oversende henvendelsen til sekretariatet slik at de kan bli håndtert etter fastlagte rutiner.

Anbefaling 1

Alle skriftlige henvendelser til kontrollutvalget skal journalføres.

---

[6] Rettleiar til offentleglova kap. 3.1 omtaler hva som er et offentlig organ, jf. offentleglova § 2.

[7] For mer informasjon om arkiv, se FKT og NKRFs felles veileder for arkivordning for kontrollutvalgssekretariat (2015)

[8] Sjekkliste for journalføring og arkivering i departementene og statlige virksomheter - 2019.

[9] Dokument og saksdokument er nærmere definert i vedlegg 2.

.

Eksempel, skriftlig henvendelse:

Kontrollutvalgets medlem får en SMS fra en bekjent der det gis informasjon som er interessant og som medlemmet tenker at kontrollutvalget bør se nærmere på. Kontrollutvalgets medlem takker avsender for informasjonen og informerer om at den blir lagt fram for kontrollutvalget til vurdering.

Kontrollutvalgets medlem bør ta skjermdump av SMS-dialogen eller videresende den til sekretariatet for journalføring.

3.3 Muntlige henvendelser

Både sekretariatet og kontrollutvalgets medlemmer blir noen ganger oppringt av innbyggere og andre som mener de har informasjon som kontrollutvalget bør se nærmere på. Den som ringer bør oppfordres til å gjøre henvendelsen skriftlig og sende den til sekretariatet.

Alternativt kan mottakers notater fra muntlige samtaler arkiveres som et internt notat.

Anbefaling 2

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne behandles av kontrollutvalget.

Eksempel, muntlig henvendelse:

Et medlem i kontrollutvalget møter en innbygger på butikken og vedkommende sier at “du som er med i kontrollutvalget...” Så gir vedkommende informasjon som medlemmet finner interessant.

Kontrollutvalgets medlem bør oppfordre innbyggeren til å sende det skriftlig enten rett til sekretariatet eller via medlemmet slik at det kan håndteres og journalføres.

3.4 Tilbakemelding til avsender – sekretariatets veiledningsplikt

Et flertall av de som svarte på undersøkelsen som FKT sin arbeidsgruppe gjennomførte høsten 2021, svarer at avsender får en bekreftelse på at henvendelsen er mottatt og en skriftlig underretning om hvordan henvendelsen ble behandlet (60 prosent).

Den som henvender seg til et offentlig organ som kontrollutvalget er, bør få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt og journalført. Tilbakemeldingen bør gi informasjon om at kontrollutvalget tar den til vurdering og at det ikke er klagerett på kontrollutvalgets vedtak. Videre bør avsender informeres om at hen ikke er part om det blir en sak.

Tilbakemeldingen bør videre inneholde veiledning dersom henvendelsen heller bør rettes til en annen instans.

Avsender har ikke rett på skriftlig tilbakemelding etter kontrollutvalgets behandling. Kontrollutvalget kan likevel vurdere om avsender skal få flere skriftlige tilbakemeldinger.

Anbefaling 3

Den som henvender seg til kontrollutvalget må i tråd med god forvaltningsskikk få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt.

Eksempel 1:

«Kontrollutvalssekretariatet har på vegne av …….. kontrollutval motteke henvendinga di. Alle henvendingar til kontrollutvalet vert journalførte som innkomen post med namn på avsendar(-ar).

Henvendinga di vert lagt fram for kontrollutvalet til vurdering. Om kontrollutvalet vel å gå nærare inn på det som henvendinga gjeld, vil du kunne sjå i møteprotokollen som du finn på heimesida vår.

Ut over dette vil du ikkje få noko meir svar frå kontrollutvalet på henvendinga di.

Vi gjer deg merksam på at kontrollutvalet kun har plikt til å behandle dei saker som kommunestyret ber dei om, eller der det går fram av forskrift om revisjon i kommunar. Når det gjeld henvendingar frå andre enn kommunestyret eller revisjonen, må kontrollutvalet sjølve vurdere om dei vil prioritere å sjå nærare på det ei henvending tek opp.

På generelt grunnlag kan ein seie at det er utanfor kontrollutvalet sitt mandat og reglement å behandle henvendingar som gjeld klagesaker, saker som er til behandling i rettsapparatet, usemje i politiske vedtak eller varsel etter Arbeidsmiljøloven kap. 2a.»

Kilde:
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS

Eksempel 2

Kontrollutvalssekretariatet har på vegne av …….. kontrollutval motteke henvendinga di. Alle henvendingar til kontrollutvalet vert journalførte som innkomen post med namn på avsendar(-ar). Henvendinga di vert lagt fram for kontrollutvalet til vurdering.

Utan at vi har vurdert henvendinga di, vil vi på generelt grunnlag seie at det i hovudsak er utanfor kontrollutvalet sitt mandat og reglement å behandle henvendingar som m.a. gjeld klagesaker, saker som er til behandling i rettsapparatet, usemje i politiske vedtak eller varsel etter Arbeidsmiljøloven kap. 2a.

Vi gjer deg merksam på at kontrollutvalet kun har plikt til å behandle dei saker som kommunestyret ber dei om, eller der det går fram av kommunelova kapittel 23 og 24 https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83 og forskrift om kontrollutval og revisjon i kommunar https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-904 . Når det gjeld henvendingar frå andre enn kommunestyret, må kontrollutvalet sjølve vurdere om dei vil prioritere å sjå nærare på det henvendinga tek opp.

Vi gjer også merksam på at kontrollutvalet ikkje er eit forvaltningsorgan som fattar enkeltvedtak etter forvaltningslova § 2. Personar som henvender seg til kontrollutvalet er ikkje å rekne som part i ei eventuell påfølgjande kontrollsak. Det vil difor ikkje vera klagerett på vedtak gjort av kontrollutvalet, eller andre partsrettar etter forvaltningslova § 28 knytt til vedtak gjort av utvalet.

Du vil etter behandlinga i kontrollutvalet verta orientert om vedtaket, men som det går fram over vil du ikkje ha klagerett på vedtaket.

Kjelde:
Vestland fylkeskommune, sekretariat for kontrollutval

4. Sekretariatets behandling av henvendelser

Det er ulik praksis for hvordan henvendelser blir saksbehandlet før de legges fram for kontrollutvalget.

4.1 Ulik praksis

I undersøkelsen som arbeidsgruppen gjennomførte blant FKTs medlemmer høsten 2021, stilte vi spørsmål om hvordan henvendelsene blir lagt fram for kontrollutvalget. Svarene tyder på at det er ulik praksis.

Flertallet (63 prosent) svarer at de legger alle henvendelser fram som informasjons- eller meldingssak. I møte avgjør kontrollutvalget hva som er innenfor mandatet og hva som skal utredes videre av sekretariatet.

Under 20 prosent svarte at sekretariatet saksbehandler alle henvendelser før de blir lagt fram for kontrollutvalget som sak.

Det kan bety at sekretariatet i saksfremlegget gjør en vurdering av om saken hører inn under kontrollutvalgets mandat, og gir en anbefaling.

Rundt 20 prosent svarte at sekretariatet kun saksbehandler henvendelser som er innenfor mandatet til kontrollutvalget. Svarene kan tyde på at det er utvalgsleder som forhåndsvurderer hva som hører inn under mandatet.

Hvilken ordning som velges vil innvirke på hvor lang tid det tar fra en henvendelse kommer inn og til den er ferdigbehandlet.

4.2 Forslag til fremgangsmåte

Retningslinjer for hvordan kontrollutvalget behandler henvendelser, kan bidra til en større forutsigbarhet og økt tillit til saksbehandlingen. Retningslinjer må være i tråd med forvaltningslovens regler og god forvaltningsskikk. Saksbehandlingen kan foregå på følgende måte:

- ✓ Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen. Her kan spørsmålene i «trafikklysmodellen» være et egnet hjelpemiddel.
- ✓ Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender og legge henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.
- ✓ Henvendelser som ikke åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, drøfter sekretariatet med kontrollutvalgets leder som avgjør om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.
- ✓ For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

Anbefaling 4
Kontrollutvalget bør utarbeide egne retningslinjer for håndtering av henvendelser. Disse bør inneholde en fremgangsmåte for saksbehandling av henvendelser.

5. Kontrollutvalgets vurdering av henvendelser

Kontrollutvalget kan i prinsippet ta opp ethvert forhold ved kommunens virksomhet, så lenge det kan defineres som kontrollarbeid. I vurderingen av hvilke henvendelser som kontrollutvalget skal gå videre med, kan det være nyttig å stille noen kontrollspørsmål.

5.1 «Trafikklysmodellen»

Hvorvidt kontrollutvalget skal følge opp en ekstern henvendelse bør skje utfra en helhetlig vurdering. "Trafikklysmodellen" kan være et nyttig hjelpemiddel.

«Trafikklysmodellen» på neste side er utarbeidet av Deloitte AS. Tabellen nevner noen aktuelle spørsmål kontrollutvalget bør stille seg når utvalget skal bestemme om henvendelses er en sak som skal følge opp eller ikke. Listen er ikke uttømmende, og relevansen av det enkelte spørsmål kan vektes ulikt.

Selv om kontrollutvalget i prinsippet kan ta opp ethvert forhold ved kommunens virksomhet, faller det utenfor utvalgets mandat å vurdere om politiske vedtak er formålstjenlige. Utvalget skal heller ikke brukes som arena for «omkamp.

Anbefaling 5

Kontrollutvalget bør bruke «trafikklysmodellen» når kontrollutvalget skal vurdere om innholdet i en henvendelse skal følges opp.

5.2 Henvendelser som faller utenfor kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med henvendelser som dreier seg om en enkeltsak, som er under behandling i et annet organ eller som har en annen naturlig behandlingsvei, som hos politiet, rettsapparatet, statsforvalteren, sivilombudet, KOFA, klageorgan i kommunen eller kommunens varslingskanal. Vedtak i en enkeltsak kan likevel avdekke systemsvikt som kontrollutvalget kan vurdere å se nærmere på.

Dersom henvendelsen gjelder et avvik, må det vurderes om det er andre instanser i kommunen som først skal vurdere dette, og om det dekkes av internkontrollen.

Henvendelser kan medføre mye støy og uklarhet rundt hvilken rolle kontrollutvalget kan og skal ha i en konkret sak. Fallgruvene kan være mange dersom kontrollutvalget involverer seg i en henvendelse som egentlig ikke egner seg for kontrollutvalget og de verktøyene kontrollutvalget disponerer. Det er fare for at oppfølging av henvendelser fortrenger risikoområder der behovet for kontroll er større. Kontrollutvalget må også være forberedt på at det er sannsynlig at de ikke vil klare å møte forventningene til den som har kommet med henvendelsen.

Anbefaling 6

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med henvendelser som utrykker generell misnøye med et politisk fattet vedtak, dreier seg om en enkeltsak, er under behandling i et annet organ eller har en annen naturlig behandlingsvei.

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen» **Kryss på røde felt kan peke i retning av å ikke følge opp henvendelsen, mens kryss på grønne felt kan tale for å følge opp henvendelsen.**	**Ja**	**Delvis**	**Nei**	**Ukjent**
Vedrører henvendelsen misnøye med et politisk fattet vedtak?				
Dreier henvendelsen seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?				
Viser henvendelsen til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?				
Viser henvendelsen til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?				
Dreier henvendelsen seg i hovedsak om en isolert hendelse?				
Er henvendelsen under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?				
Er det annen naturlig behandlingsvei for henvendelsen (ref. organene nevnt over)?				
Kan henvendelsen, og henvendelsens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?				
Berører henvendelsen et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?				
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?				
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?				
Bør henvendelsen prioriteres foran andre planlagte oppgaver?				

Tabell 1 Kilde: Deloitte AS

6. Kontrollutvalgets oppfølging av henvendelser

Hvordan kontrollutvalget kan gå videre med henvendelsen, er avhengig av ressurssituasjonen og sakens karakter.

6.1 Ressurser

Kontrollutvalget skal hvert år utarbeide framlegg til budsjett som skal behandles i kommunestyret. For å gi kontrollutvalget gode arbeidsvilkår må kommunestyret stille nødvendige ressurser til disposisjon. Kontrollutvalget må på sin side synliggjøre for kommunestyret at det kan oppstå uventede situasjoner, som for eksempel henvendelser fra innbyggere, som kontrollutvalget må følge opp. Hvis kontrollutvalget ikke har tilgjengelige budsjettmidler, kan utvalget fremme sak om ekstramidler fra kommunestyret.

Anbefaling 7

Kontrollutvalget bør i sitt budsjettframlegg ta høyde for uforutsette kontrollhandlinger.

6.2 Valg av kontrollhandlinger

Under følger noen eksempler på fremgangsmåter for kontrollutvalget:

Samle informasjon
Kontrollutvalget kan be sekretariatet om å samle inn informasjon som angår henvendelsen. Kontrollutvalget vurderer om det skal gjøre videre undersøkelser.

Orienteringer
Kontrollutvalget kan invitere kommune-direktøren eller andre til å orientere om kommunens system og rutiner for den type saker eller om det den konkrete henvendelsen tar opp. Dette kan gi kontrollutvalget et grunnlag for å vurdere om et saksfelt er tilstrekkelig belyst, eller om det er behov for ytterligere oppfølging og undersøkelse.

Inn i ROV-analysen
Kontrollutvalget kan ta det henvendelsen peker på videre med som innspill til mulig risiko i risiko- og vesentlighets analyse (ROV), eller til eksisterende prosjekt som gjelder samme tema i plan for forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll.

Kartlegging (forundersøkelse)
Dersom man ønsker en begrenset undersøkelse av et område, kan kontrollutvalget undersøke forholdet nærmere uten å foreta en større undersøkelse av området – i alle fall ikke i første omgang. Kontrollutvalget kan også vedta å gjennomføre en konkret leverandørkontroll.[10]

Forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll
Kontrollutvalget kan vedta å gjennomføre en forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll. Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll betyr at man velger en systematisk tilnærming for å vurdere temaet som henvendelsen dreier seg om.

Videre undersøkelser
Dersom henvendelsen gjelder et spesifikt tilfelle som ikke egner seg for en systemgjennomgang slik en forvaltningsrevisjon ofte er, kan kontrollutvalget be om at det blir foretatt en mer omfattende undersøkelse.

Høring[11]
En høring finner sted i forbindelse med møter i kontrollutvalget, der bestemte personer blir bedt om å svare muntlig på spørsmål fra medlemmene. Kontrollutvalget kan også be om at den som skal høres leverer inn sitt innspill skriftlig i forkant av høringen.

[10] Jf. kommuneloven § 23-6, siste ledd.
[11] Høring i kontrollutvalget? Veileder for høringer (2014).

7. Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid

Henvendelser til kontrollutvalget kan være verdifulle informasjonskilder. Gjennom å informere om hva som er kontrollutvalgets rolle, hvilke oppgaver det har, og hvordan utvalget jobber, kan kontrollutvalget legge til rette for en økt forståelse for utvalgets mandat.

7.1 Informasjon til innbyggere og andre

Innbyggere og offentligheten ellers har ofte lite kjennskap til hva som er kontrollutvalgets oppgaver. Synlighet og åpenhet er et mål for den offentlige forvaltningen generelt, og synliggjøring av kontrollutvalgets rolle, mandat og hvordan utvalget jobber kan bidra til flere og mer relevante henvendelser.

Kontrollutvalget mottar henvendelser. For at henvendelsene skal bli en verdifull informasjonskilde, bør kontrollutvalget ha en tydelig kommunikasjon om hva som er kontrollutvalgets mandat og hvordan utvalget jobber. For å avklare forventningene, kan det være viktig å formidle at kontrollutvalget hele tiden prioriterer ut fra risiko, vesentlighet og annen kjennskap til innholdet i henvendelsen innenfor sitt mandat.

Eksempel:

Informasjon til innbyggere og andre som kan legges ut på hjemmesiden til sekretariatet eller kommunen:

https://sekom.no/om-sekom/kva-gjer-sekom/innspel-til-kontrollutvala.17203.aspx

7.2 Kommunikasjonsstrategi

Noen enkle retningslinjer for hvordan den interne og eksterne kommunikasjon skal bidra til å synliggjøre kontrollutvalgets arbeid, kan nedfelles i en kommunikasjonsstrategi. Det kan hjelpe kontrollutvalget til å nå sine mål, og man kan i større grad forutse konsekvensene av det som formidles.

Mediene gir en mulighet til å kommunisere med innbyggerne. Gjennom å være åpen, troverdig og vise tydelighet i hva som er kontrollutvalgets rolle, kan innbyggerne og mediene oppfatte kontrollutvalget som et ryddig og viktig kontrollorgan. Spørsmål som bør vurderes er hvilke medier som er aktuelle å bruke, hvilke type saker man bør være varsom med å kommentere og hvordan utvalget gjennom media kan nå sine mål over for de ulike gruppene.

Ønsker utvalget å velge en aktiv strategi der kontrollutvalget går ut i media og kommenterer saker? Eller ønsker utvalget å velge en mer tilbakeholden strategi hvor utvalget kun responder når de blir utfordret? Hvilken rolle kontrollutvalget tar i media, avhenger av hvordan utvalget ønsker å jobbe. Det viktige er å skape tillit til at kommunen er underlagt en betryggende, folkevalgt kontroll.

Hvilken strategi som velges vil også være avhengig av den politiske kulturen i den enkelte kommune. Målet kan nås på ulike måter, men utvalget må være bevisst på hva som kan bli konsekvensene av de ulike valgene.

Anbefaling 8

Kontrollutvalget bør drøfte hvordan utvalget vil synliggjøre sin rolle og mandat, og hvorfor utvalget ønsker å motta henvendelser.

VEDLEGG 1 Eksempel på retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget

1. Henvendelser til kontrollutvalgsmedlemmer

Henvendelser til kontrollutvalgsleder eller -medlemmer må til sekretariatet for journalføring og saksbehandling.

2. Muntlige henvendelser

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne journalføres og saksbehandles av sekretariatet.

3. Sekretariatets saksbehandling før kontrollutvalgets møte

Sekretariatet journalfører og arkiverer henvendelsen i tråd med rutiner for journalføring og arkivering.

Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen i forhold til kontrollutvalgets mandat, «trafikklysmodellen» og vanlige krav til saksforberedelse.

Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender i tråd med pkt. 4 og legger henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.

Alle andre henvendelser drøfter sekretariatet først med kontrollutvalgets leder. Om nødvendig kan sekretariatet gjøre enkle avklaringer, for eksempel om henvendelsen er til behandling hos annen instans. Kontrollutvalgets leder beslutter om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.

For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

4. Tilbakemelding til avsender

Alle som henvender seg til kontrollutvalget må få tilbakemelding fra sekretariatet om at den er mottatt og blir vurdert. Om nødvendig gis det veiledning om hva som er rett instans for henvendelsen.

5. Partsrettigheter

Avsender har ingen partsrettigheter i en eventuell sak som behandles i kontrollutvalget. Avsender har heller ingen klagerett på kontrollutvalgets eventuelle vedtak om å ikke gå videre med saken.

6. Kontrollutvalgets vurderinger og prioriteringer

På grunnlag av saksutredningen fra sekretariatet vurderer kontrollutvalget i møte, om og eventuelt hvordan henvendelsen skal følges opp.

Kontrollutvalget kan bruke «trafikklysmodellen» som hjelp i sin vurdering av om henvendelsen egner seg til oppfølging av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget må i tillegg vurdere om utvalget har ressurser til å følge opp den aktuelle problemstillingen.

7. Kontrollutvalgets handlingsalternativer

Kontrollutvalgets handlingsalternativer kan være:

a. Kontrollutvalget vurderer at dette ikke er en sak som kontrollutvalget vil følge opp og tar henvendelsen til orientering. Saken avsluttes.
b. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen ved å be om mer informasjon. Utvalget kan for eksempel be kommunedirektøren om å gi informasjon i neste møte. Utvalget kan også be sekretariatet om å hente inn mer informasjon.
c. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen med en kontrollhandling.

8. Hvis henvendelsen skal følges opp med en kontrollhandling

Dersom kontrollutvalget mener at henvendelsen dreier seg om et saksfelt som utvalget bør se nærmere på, må kontrollutvalget vurdere følgende:

- Tilsier en risiko- og vesentlighetsvurdering at utvalget skal bruke ressurser på saken, nå eller senere?
- Hvilken kontrollaktivitet er det mest hensiktsmessig å iverksette dersom det skal gjennomføres en kontroll?
- Skal den aktuelle henvendelsen brukes direkte i selve kontrollen eller skal den brukes indirekte til å indikere risikoen på et område?

Dersom forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll er aktuell kontrollaktivitet, kan saksfeltet settes på planen for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll når det skal lages ny plan eller planen skal rulleres. Eventuelt kan saksfeltet inkluderes i formål og/eller problemstillinger i en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll som skal bestilles.

Dersom utvalget vedtar å bestille en forvaltningsrevisjon eller annen undersøkelse, følges vanlige prosedyrer for dette, jf. pkt. 9.

9. Videre behandling

Det videre forløpet i saksbehandlingen følger de vanlige prosedyrene i tråd med bestiller/utfører-modellen, tilsvarende som for en forvaltningsrevisjon eller den kontrollformen som er valgt av kontrollutvalget.

VEDLEGG 2 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret

- ✓ Kontrollutvalgets medlemmer bør inviteres til kommunestyrets folkevalgtopplæring slik at de får samme innsikt i rollen som folkevalgt. Her bør også kommunestyrets og kontrollutvalgets kontrolloppgave være tema.

- ✓ Kontrollutvalget/sekretariatet bør tidlig i valgperioden holde en presentasjon for kommunestyret om arbeidet til kontrollutvalget.

- ✓ Kontrollutvalget bør årlig ha et dialogmøte med ordfører hvor de snakker om hvilke forventninger kommunestyret og kontrollutvalget har til hverandre, og om det er saker eller områder som kontrollutvalget bør følge med på. Dette bør følges opp.

- ✓ Kontrollutvalget bør ta initiativ overfor kommunestyret til å drøfte rutiner for hvor ofte kontrollutvalget skal rapportere om sitt arbeid, utover det som er lovpålagt.

- ✓ Kontrollutvalget kan avtale med ordfører at protokollen fra kontrollutvalgets møter blir lagt fram som referatsak i kommunestyret. Kontrollutvalgets leder kan be om taletid for å gi utfyllende informasjon, også om kontrollutvalgets leder ikke er medlem av kommunestyret.

- ✓ Kontrollutvalgets leder bør ta ordet når kommunestyret skal behandle rapporter fra kontrollutvalget og orientere om funn og anbefalinger som utvalgets forslag til vedtak bygger på, også om kontrollutvalgets leder ikke er medlem av kommunestyret.

- ✓ Alle medlemmer, evt. ordfører og gruppeledere i kommunestyret, kan med fordel involveres i ROV-prosessen[12] og få mulighet til å komme med innspill på viktige temaer som kan legges inn i planene før behandling i kommunestyret.

- ✓ Kontrollutvalget bør midtveis i perioden rullere vedtatt plan, og også her kan f.eks. gruppeledere og andre folkevalgte, inviteres til å komme med innspill til nye temaer for revisjonen.

- ✓ Plan for utvalgets arbeid bør oversendes kommunestyret til orientering.

- ✓ Årsrapporten fra kontrollutvalget bør utformes på en måte som vekker interesse for utvalgets arbeid.

- ✓ I kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning kan utvalget legge inn temaer og problemstillinger som kan være av interesse for kommunestyrets medlemmer, f.eks. kommunal økonomisk bærekraft (KØB

[12] Risiko- og vesentlighetsvurdering

VEDLEGG 3 Hva er et saksdokument?

Offentleglova § 4 har definert hva som er å regne som saksdokument.

Et **dokument** er informasjon som kan presenteres som en samlet, avgrenset helhet. Det kan være en e-post, en video, en SMS, et tradisjonelt brev på papir, eller en PDF-fil. Det er ikke teknologien eller formatet som bestemmer om noe er et dokument.

For å vite om noe er et **saksdokument** må en først vurdere om innholdet gjelder virksomhetens ansvarsområde. Og om det har kommet inn til, lagt fram for eller opprettet av virksomheten. Det meste sekretariatet oppretter på vegne av kontrollutvalget er å regne som saksdokumenter når det er sendt ut.
Offentleglova § 4 nevner også hva som ikke er å regne som saksdokument.

Er dokumentet sendt inn eller ut av virksomheten?

Hvis du har fått en henvendelse, eller selv henvendt deg til noen utenfor din egen virksomhet, regnes denne kommunikasjonen som «sending» inn eller ut. Det er ikke kanalen eller metoden som avgjør dette, men om dokumentet har blitt formidlet til eller fra en representant for virksomheten.

Blir dokumentet saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon?

Terskelen for hva som regnes som saksbehandling er lav. Saksbehandling er når du sammenstiller, vurderer eller bruker informasjon, for så å forberede eller ta en avgjørelse på vegne av virksomheten.

Kilde: Arkivverket

Kommunal- og distriktsdepartementet

Høringsnotat

Endringer i kommuneloven

1 HOVEDINNHOLDET I HØRINGSNOTATET 5

2 BAKGRUNN FOR LOVFORSLAGET 6

3 REGULERINGEN AV ARBEIDSUTVALG 7

3.1 Innledning 7

3.2 Gjeldende rett 7

3.3 Departements vurderinger og forslag 7

4 ARBEIDSUTVALG FOR MEDVIRKNINGSRÅD 8

4.1 Innledning 8

4.2 Gjeldende rett 8

4.3 Departementets vurderinger og forslag 9

5 VALG AV VARAORDFØRER 9

5.1 Innledning 9

5.2 Gjeldende rett 10

5.3 Departementets vurderinger og forslag 10

6 AVSTEMNING VED FORHOLDSVALG 10

6.1 Innledning 10

6.2 Gjeldende rett 10

6.3 Departementets vurderinger og forslag 11

7 AVSTEMNING VED FLERTALLSVALG 11

7.1 Innledning 11

7.2 Gjeldende rett 11

7.3 Departementets vurderinger og forslag 12

7.3.1 Skriftlig avstemning ved flertallsvalg 12

7.3.2 Skriftlig avstemning ved ansettelse 12

8 SETTEMEDLEMMER 13

8.1 Innledning 13

8.2 Gjeldende rett 13

8.3 Departementets vurderinger og forslag 14

9 OPPRYKK FOR VARAMEDLEMMER – DIREKTEVALGTE KOMMUNEDELSUTVALG 15

9.1 Innledning 15

9.2 Gjeldende rett 15

9.3 Departementets vurderinger og forslag 16

10 FORHOLD SOM GIR GRUNNLAG FOR SUSPENSJON 16

10.1 Innledning 16

10.2 Gjeldende rett 17

10.3 Departementets vurderinger og forslag 17

11 MØTE-, TALE- OG FORSLAGSRETT I FOLKEVALGTE ORGANER 18

11.1 Innledning 18

11.2 Gjeldende rett 18

11.3 Departementets vurderinger og forslag 19

12 VEDTAK I SAK SOM IKKE ER OPPFØRT I SAKSLISTEN ELLER HVOR SAKSDOKUMENTER IKKE ER SENDT 20

12.1 Innledning 20

12.2 Gjeldende rett 20

12.3 Departementets vurderinger og forslag 20

13 ANSETTELSE AV KOMMUNALE OMBUD 21

13.1 Innledning 21

13.2 Gjeldende rett 21

13.3 Departementets vurderinger og forslag 22

14 MINIMUMSAVDRAG PÅ LÅN – FORSKRIFTSHJEMMEL 23

14.1 Innledning 23

14.2 Gjeldende rett 23

14.3 Departements vurderinger og forslag 23

15 NAVN PÅ INTERKOMMUNALE SAMARBEID ETTER KOMMUNELOVEN 24

15.1 Innledning 24

15.2 Gjeldende rett 24

15.3 Departements vurderinger og forslag 25

16 VARSLING TIL KONTROLLUTVALGET OM MØTER 26

16.1 Innledning 26

16.2 Gjeldende rett 26

16.3 Departementets vurderinger og forslag 26

17 FORHOLDET TIL LONGYEARBYEN LOKALSTYRE 27

18 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER 28

19 MERKNADER TIL ENKELTE AV FORSLAGENE TIL LOVENDRINGER 28

20 FORSLAG TIL LOV OM ENDRINGER I KOMMUNELOVEN OG SVALBARDLOVEN 32

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

I dette høringsnotatet foreslår departementet enkelte mindre endringer i kommuneloven. Noen lovendringer er av lovteknisk art og noen er innholdsmessige justeringer. Forslagene i dette høringsnotatet er satt opp i samme rekkefølge som de er regulert i kommuneloven.

Enkelte folkevalgte organer har adgang til å opprette arbeidsutvalg og velge medlemmer til dette. I kapittel 3 og 4 foreslår departementet noen endringer i reglene om arbeidsutvalg. Departementet foreslår at det samme organet som opprettet arbeidsutvalget også skal få myndighet til å velge settemedlem og nye medlemmer. I tillegg foreslår departementet at medvirkningsråd etter kommuneloven § 5-12 skal kunne opprette arbeidsutvalg.

Manglende lovregulering av valg av varaordfører har reist noen tolkningsspørsmål. I kapittel 5 i høringsnotatet foreslår derfor departementet å regulere enkelte spørsmål om valg av varaordfører. Departementet foreslår å lovfeste at det skal velges en ny varaordfører i tilfeller hvor varaordfører trer endelig ut av vervet og at det skal velges en midlertidig varaordfører i tilfeller hvor varaordfører får midlertidig fritak.

I kapittel 6 foreslår departementet at avstemning ved forholdsvalg også kan gjøres ved stemmetegn, som et alternativ til skriftlig avstemning. I kapittel 7 foreslår departementet en uttrykkelig bestemmelse om at flertallsvalg skal gjennomføres ved å vise stemmetegn. Dette betyr at det ved flertallsvalg ikke er adgang til skriftlig avstemning. Ved ansettelser skal det derimot være adgang til skriftlig avstemning.

Dagens bestemmelser legger store begrensninger på hvem som kan velges som settemedlem. I kapittel 8 foreslår departementet å utvide kretsen av valgbare settemedlemmer, slik at kommunestyret ikke lenger må følge listen over varamedlemmer. Departementet foreslår i tillegg en lovteknisk endring, slik at reguleringen av settemedlemmer kan samles i en ny, egen bestemmelse i § 7-11.

Kommuneloven slår i dag fast at det er kommunestyret som velger nye medlemmer hvis et medlem av et direkte valgt kommunedelsutvalg trer endelig ut. Dette gjelder selv om det ikke er kommunestyret som har valgt medlemmene. I kapittel 9 foreslår departementet at varamedlemmer skal rykke opp i den rekkefølgen de er valgt når et medlem av et direkte valgt kommunedelsutvalg trer endelig ut.

Hvis visse vilkår er oppfylt, kan kommunestyret vedta å suspendere en folkevalgt. I kapittel 10 i høringsnotatet foreslår departementet noen mindre justeringer i suspensjonsbestemmelsen i kommuneloven for å rette opp i noen uheldige og utilsiktete inkurier av hvilke bestemmelser i straffeloven som omfattes. Suspensjonsbestemmelsen flyttes samtidig til en ny § 7-12.

Departementet har mottatt enkelte henvendelser som kan tyde på at loven ikke er tydelig nok på hvem som kan ha møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer. I kapittel 11 foreslår vi derfor å presisere i kommuneloven at det er *medlemmene* i folkevalgte organer som har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter og at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre, utover det som følger av lov.

Bestemmelsen om når vedtak kan fattes i et folkevalgt organ, selv om saken ikke er oppført på sakslisten og selv om saksdokumenter ikke er sendt ut sammen med innkallingen, er språklig uklar. Departementet foreslår i kapittel 12 i høringsnotatet å klargjøre at vedtak kan

fattes i slike situasjoner dersom ikke *minst* 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette.

I kapittel 13 i høringsnotatet foreslår departementet å lovfeste at det er kommunestyret som ansetter i ombudsstillinger som kommunen selv velger å opprette. Bakgrunnen for forslaget er at forholdet mellom reglene for ombud og reglene om kommunedirektørens løpende personalansvar i dag er noe uklart.

Kommuneloven stiller krav om minste årlige avdrag på lån (minimumsavdrag). Dersom kommunen organiserer deler av sin virksomhet i kommunale foretak, interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefellesskap, og/eller oppretter lånefond, oppstår det enkelte problemstillinger om minimumsavdrag. Departementet mener det er behov for klargjørende regler om minimumsavdraget. I høringsnotatet kapittel 14 foreslår derfor departementet en forskriftshjemmel.

I dag er det et krav i kommuneloven at interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap må ha navn som inneholder ordene interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap. Departementet foreslår i kapittel 15 i høringsnotatet å åpne for at det i tillegg blir mulig å bruke forkortelsene «IPR» og «KO».

Kommuneloven sier at kontrollutvalget «skal varsles» om møter i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper, uten at det står hvem som har en plikt til å varsle. Departementet foreslår å presisere i lov at det er kommunen som har en plikt til å varsle kontrollutvalget, se kapittel 16.

Departementet foreslår i kapittel 17 at endringene i høringsnotatet skal gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre. De fleste endringene vil komme til anvendelse for Longyearbyen lokalstyre gjennom henvisningsbestemmelser, men i tillegg må det gjøres to endringer i Svalbardloven.

Kommuneloven regulerer både kommunenes og fylkeskommunenes virksomhet. For å forenkle framstillingen bruker departementet i høringsnotatet *kommune* som felles betegnelse for *kommune og fylkeskommune* og *formannskap* som felles betegnelse for *formannskap* og *fylkesutvalg,* hvis ikke noe annet framgår av sammenhengen. På samme måte omtaler departementet bare *kommunale organer*, selv om framstillingen også gjelder for tilsvarende fylkeskommunale organer.

2 Bakgrunn for lovforslaget

Ny kommunelov 22. juni 2018 har nå virket i noe tid. De fleste av bestemmelsene i loven trådte i kraft høsten 2019, mens økonomibestemmelsene trådte i kraft 1. januar 2020 og internkontrollbestemmelsene 1. januar 2021. Loven har i all hovedsak blitt tatt godt imot av sine brukere. Departementet har fått mange tilbakemeldinger på at loven fungerer bra og er lettere å forholde seg til enn forrige kommunelov (1992).

På bakgrunn av de første erfaringene med kommuneloven (2018) har departementet oppdaget og blitt gjort oppmerksom på, behov for enkelte justeringer og tydeliggjøringer i lovteksten. Dette er mindre endringer som til dels er av lovteknisk art og til dels er innholdsmessige justeringer. Ved utformingen av loven ble det lagt stor vekt på klarhet og tydelighet i formuleringen av lovbestemmelsene. For å opprettholde en god og tydelig lov, vil departementet fortsatt rette stor oppmerksomhet på dette, både ved utarbeidelsen av nye lovtekster og ved å justere eksisterende bestemmelser der det er behov. I dette høringsnotatet foreslås derfor flere mindre endringer og justeringer.

Departementet legger opp til at lovendringene skal tre i kraft før kommende kommunestyre- og fylkestingsvalg i 2023.

3 Reguleringen av arbeidsutvalg

3.1 Innledning

Enkelte folkevalgte organer har adgang til å opprette arbeidsutvalg og velge medlemmer til dette. Loven legger likevel opp til at der det skal velges et settemedlem eller et nytt medlem til arbeidsutvalget, er det kommunestyret som har myndigheten til å foreta valget. Dette er en utilsiktet konsekvens av de *generelle* reglene i § 7-10 om valg av settemedlem og valg av nytt medlem til folkevalgte organer. Departementet vil derfor foreslå at det samme organet som oppretter arbeidsutvalget, også får myndighet til å velge settemedlem og nye medlemmer til arbeidsutvalget.

3.2 Gjeldende rett

Etter kommuneloven har enkelte av de folkevalgte organene en adgang til å opprette arbeidsutvalg. Dette kan være arbeidsutvalg for enkelte saker, men det kan også være langvarige og permanente arbeidsutvalg som gjelder hele eller store deler av valgperioden. Arbeidsutvalgene er folkevalgte organer, se § 5-1 andre ledd bokstav e.

De organene som kan opprette arbeidsutvalg er formannskapet, se § 5-6 tredje ledd, utvalg, se § 5-7 tredje ledd første punktum og kommunestyrekomiteer, se § 5-9 sjette ledd.

Hovedregelen er at arbeidsutvalg må bestå av medlemmer som er valgt blant medlemmene av organet. Kommunedelsutvalg kan også velge arbeidsutvalg, men her gjelder ikke kravet om at medlemmene må velges blant kommunedelsutvalgets medlemmer, se § 5-7 tredje ledd andre punktum.

Siden arbeidsutvalg er et folkevalgt organ og medlemmene er folkevalgte i lovens forstand, gjelder reglene om settemedlemmer og nyvalg i § 7-10 andre og fjerde ledd. Det betyr at hvis medlemmet av arbeidsutvalget får fritak i minst tre måneder så kan *kommunestyret* velge settemedlem. Videre betyr dette at kommunestyret skal velge nytt medlem hvis medlemmet trer endelig ut av arbeidsutvalget. Det er altså ikke det organet som arbeidsutvalget sorterer under, som har valgmyndigheten i disse situasjonene.

3.3 Departements vurderinger og forslag

Loven slår klart fast at myndigheten til å opprette og velge medlemmer til arbeidsutvalg, ligger i det aktuelle folkevalgte organet. Ettersom denne myndigheten er lagt til organet selv, mener departementet at loven også bør gjøre det klart at det er samme organ som har myndigheten til å gjøre endringer i organiseringen av arbeidsutvalgene. Siden kommunestyrene ikke har noen rolle når det gjelder opprettelsen av arbeidsutvalg og hvem som blir valgt inn, mener departementet det er uheldig at kommunestyret har en avgjørende rolle i etterfølgende endringer i sammensetningen.

Departementet mener det er selvsagt at organet som oppretter arbeidsutvalget også skal kunne nedlegge eller omorganisere arbeidsutvalget, og dette bør også komme klart frem av lovteksten. Med «organet» sikter vi her til formannskap og utvalg. Departementet foreslår derfor å tydeliggjøre dette i loven.

Dette er imidlertid ikke like selvsagt når det gjelder kommunestyrekomiteer. Kommunestyrekomiteer er nært knyttet til kommunestyret som saksforberedende organer for kommunestyret. Kommunestyrekomiteen kan bare opprette arbeidsutvalg hvis ikke kommunestyret har bestemt noe annet. Det gir derfor best sammenheng i regelverket at kommunestyrekomiteen bare skal kunne nedlegge eller organisere arbeidsutvalget hvis ikke kommunestyret har bestemt noe annet.

Departementet mener det er organet som oppretter og velger medlemmene av arbeidsutvalget som også skal velge nye medlemmer dersom et medlem av arbeidsutvalget trer endelig ut. Det bør også være det samme organet som kan velge settemedlem. Når det for eksempel er et planutvalg som oppretter og velger medlemmer i et arbeidsutvalg, så bør det ikke være kommunestyret som velger settemedlemmer eller nye medlemmer til arbeidsutvalget ved endelig uttreden, men det bør gjøres av planutvalget selv. Prosessen bør følge det som ellers gjelder ved suppleringsvalg og nyvalg, jf. kommuneloven § 7-10 syvende ledd. Det innebærer at det er den gruppen som «mister» et medlem, som foreslår hvem det nye medlemmet skal være. Organet plikter deretter å velge den kandidaten, dersom de alminnelige valgbarhetsvilkårene er oppfylt.

Departementet vil på bakgrunn av dette foreslå et tillegg i §§ 5-6 tredje ledd, § 5-7 tredje ledd og § 5-9 sjette ledd, som gir disse organene adgang til å omorganisere og nedlegge arbeidsutvalg som de selv har opprettet. I tillegg foreslår departementet at det i § 7-10 og i ny § 7-11 slås fast at det er gruppen selv som foreslår kandidaten når det skal foretas et nyvalg eller valg av settemedlem til arbeidsutvalget.

4 Arbeidsutvalg for medvirkningsråd

4.1 Innledning

I dette kapittelet foreslås det å åpne for at medvirkningsråd etter kommuneloven § 5-12 skal kunne opprette arbeidsutvalg på samme måte som for eksempel utvalg etter kommuneloven § 5-7. Det har kommet frem at medvirkningsrådene har et behov for å kunne ha denne type arbeidsutvalg på samme måte som for eksempel utvalg har.

Det som her sies om medvirkningsråd, gjelder også for annet medvirkningsorgan for ungdom etter § 5-12.

4.2 Gjeldende rett

Medvirkningsråd er regulert i kommuneloven § 5-12. Dette er organer som kommunestyret og fylkestinget skal velge selv. Det skal være et eldreråd, et råd for personer med funksjonsnedsettelse og et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Nærmere regler om disse medvirkningsrådene finnes i forskrift om medvirkningsordninger (FOR-2019-06-17-727). Medvirkningsorganene går inn under kategorien *andre kommunale organer* etter kommuneloven § 5-2, bokstav e. Det følger imidlertid av tredje ledd i § 5-2 at de bestemmelsene som gjelder for folkevalgte organer etter § 5-1, også vil gjelde for medlemmer av medvirkningsrådene.

Etter kommuneloven har enkelte av de folkevalgte organene etter § 5-1, adgang til å opprette arbeidsutvalg. Dette er regulert uttrykkelig for de organene som har slik adgang. Arbeidsutvalgene kan opprettes for enkelte saker eller som langvarige og permanente arbeidsutvalg. Slike arbeidsutvalg er folkevalgte organer, se § 5-1 andre ledd bokstav e). Se nærmere omtale av arbeidsutvalg i kapittel 3.

For medvirkningsrådene er det ikke åpnet for å opprette arbeidsutvalg i kommuneloven. Følgelig kan medvirkningsrådene ikke opprette arbeidsutvalg. Dette betyr at det ikke kan etableres en eller flere faste grupper med medlemmer fra medvirkningsrådet for å behandle saker mellom møtene i medvirkningsorganet.

4.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet har fått innspill og tilbakemeldinger om at mange medvirkningsorganer har et ønske om og behov for å kunne opprette arbeidsutvalg. Departementet mener det er gode grunner for å åpne for at medvirkningsråd kan opprette arbeidsutvalg. Arbeidsutvalg vil kunne gjøre det lettere å fordele oppgaver og å organisere seg slik at medvirkningsrådene vil kunne involvere seg i flere saker eller gå dypere inn i den enkelte sak. Effektive og gode medvirkningsråd vil kunne styrke rådenes mulighet til å bli hørt og bedre sakenes opplysning.

Departementet mener rammene for arbeidsutvalgene som medvirkningsrådene kan oppnevne, i hovedsak bør være tilsvarende andre arbeidsutvalg som kommuneloven åpner for. Det foreslås imidlertid at disse arbeidsutvalgene kategoriseres som «andre kommunale organer» slik medvirkningsrådene er, og ikke som «folkevalgt organ» slik arbeidsutvalgene ellers er. Dette for å følge opp lovens systematikk mellom skille mellom folkevalgte organer og andre kommunale organer. De innholdsmessige rammene for arbeidsutvalgene vil imidlertid bli de samme.

Departementet mener videre at det bør være like rammer for arbeidsutvalg for de ulike medvirkningsrådene. Det er ingen grunn til å ha ulike regler om dette.

Det foreslås derfor at medvirkningsrådene selv skal få adgang til å oppnevne arbeidsutvalg dersom de ønsker det. Slike arbeidsutvalg må bestå av medlemmer som er valgt blant medlemmene i medvirkningsrådet. En naturlig konsekvens av dette er at medvirkningsrådene selv også kan omorganisere eller legge ned arbeidsutvalget når de måtte ønske det. Dette er i tråd med det som nå foreslås for andre arbeidsutvalg etter kommuneloven, se forslaget i kapittel 3.

Når det gjelder oppgaver for arbeidsutvalget, vil det i hovedsak være opp til medvirkningsrådet selv å bestemme dette. Siden medvirkningsråd ikke skal fatte vedtak, vil det ikke være aktuelt å åpne for at arbeidsutvalgene kan få myndighet til å fatte vedtak slik som det er adgang til for flere andre arbeidsutvalg. Det foreslås derfor ingen bestemmelse om dette.

Departementet foreslår et nytt femte ledd i § 5-12 der det åpnes for at medvirkningsråd kan opprette arbeidsutvalg. Arbeidsutvalgene vil være andre folkevalgt organer etter § 5-2 og en rekke av reglene i kommuneloven vil derfor gjelde for slike arbeidsutvalg. For øvrig vil de i hovedsak ha samme rammer som andre arbeidsutvalg etter kommuneloven.

5 Valg av varaordfører

5.1 Innledning

Kommuneloven regulerer i særskilte bestemmelser valg av ordfører og varaordfører. I dagens lov er valg av ordfører mer utførlig regulert enn valg av varaordfører. Manglende lovregulering har reist noen tolkningsspørsmål. Departementet mener det er behov for å supplere loven når det gjelder enkelte spørsmål om valg av varaordfører.

5.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 6-2 regulerer valg av ordfører og varaordfører. § 6-2 fjerde ledd bestemmer at hvis ordføreren trer midlertidig ut av vervet, rykker varaordføreren opp som ordfører. En ny varaordfører skal da velges midlertidig. § 6-2 fjerde ledd punktum bestemmer videre at hvis ordføreren trer endelig ut av vervet, skal det velges ny ordfører.

Lovteksten sier ingenting om situasjonene hvor varaordfører trer endelig ut av vervet eller der hun eller han får midlertidig fritak. Departementet har imidlertid i uttalelsene 19/5960-2 og 20/5227-2 lagt til grunn at i tilfeller hvor varaordføreren får midlertidig fritak, skal det velges en midlertidig varaordfører for den perioden hvor varaordføreren har midlertidig fritak. Dette bygger på at § 6-2 første ledd forutsetter at kommunen til enhver tid har en varaordfører i funksjon. Derfor må det samme gjelde i tilfeller hvor varaordfører trer endelig ut av vervet. Også i de tilfellene må loven forstås slik at det må velges en ny varaordfører.

5.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at også reglene om valg og midlertidig valg av varaordfører bør uttrykkes i loven. Reglene er prinsipielle og viktige, og allerede av den grunnen bør de lovfestes. At departementet har fått henvendelser om hvordan reglene er å forstå, underbygger behovet for lovfesting. I tillegg mener departementet at det er viktig med en helhetlig lovregulering av valg av både ordfører og varaordfører.

Departementet vil etter dette foreslå å lovfeste at i tilfeller hvor varaordfører trer endelig ut av vervet, skal det velges en ny varaordfører. I tillegg foreslår departementet å lovfeste at i tilfeller hvor varaordfører får midlertidig fritak, skal det velges en midlertidig varaordfører. Forslagene tas inn i kommuneloven § 6-2 fjerde ledd.

Etter departementets vurdering innebærer ikke forslagene en endring av gjeldende rett, men en kodifisering av ulovfestet rett.

6 Avstemning ved forholdsvalg

6.1 Innledning

Avstemning ved forholdsvalg må i dag gjøres skriftlig. At loven pålegger skriftlighet kan imidlertid synes som en unødvendig streng regel. Derfor vil departementet høre et forslag om at forholdsvalg også kan gjøres ved stemmetegn, som et alternativ til skriftlighet.

6.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 7-5 og § 7-6 regulerer valg til folkevalgte organer gjennom forholdsvalgmetoden. Det følger av § 7-5 første ledd at forholdsvalg foregår på grunnlag av lister med forslag til kandidater. Listene skal være innleverte på forhånd. Av § 7-5 tredje ledd følger det at listeforslaget skal være underskrevet. Kommuneloven § 7-6 regulerer valgoppgjøret, og i første ledd fastslås det at ved valgoppgjøret fordeles organets medlemsplasser på de ulike listene etter hvor mange stemmesedler hver liste har fått.

Det er etter dette på det rene at loven legger opp til en *skriftlig* avstemning, jf. lovens omtale av stemmesedler.

Om det også er adgang til å gjennomføre et forholdsvalg gjennom å vise stemmetegn, er ikke omtalt i lov eller forarbeider. Departementet har i uttalelse (sak 19/3463) vurdert om det er

adgang til å gjennomføre et forholdsvalg gjennom å vise stemmetegn eller om det kun er lov med skriftlig stemmegivning. I uttalelsen konkluderte departementet med at det ikke er adgang til å gjennomføre forholdsvalg med stemmetegn.

6.3 Departementets vurderinger og forslag

Selv om det i mange tilfeller sannsynligvis vil være mest praktisk å gjennomføre et forholdsvalg med lister og stemmesedler, er det i utgangspunktet vanskelig å se at det bør være forbudt å gjennomføre dette ved stemmetegn. Det viktigste hensynet ved slike valg må være å sikre at resultatet er kontrollerbart. En ordning hvor man stemmer ved stemmetegn gir tilstrekkelige muligheter for kontroll. Vi viser i den forbindelsen til at den alminnelige avstemningsmåten etter kommuneloven er den hvor man viser stemmetegn. Det er derfor ikke tvilsomt at den måten sikrer tilstrekkelig kontroll.

Ved å vise stemmetegn, viser man også for offentligheten hvilket parti eller liste man stemmer på. De aller fleste stemmer naturlig nok på eget parti eller egen liste, men det kan muligens en sjelden gang forekomme at en representant ønsker å stemme på et annet parti eller annen liste. I den grad det å måtte stemme ved stemmetegn oppleves ubehagelig i disse tilfellene, er ikke det et tungtveiende argument mot en slik ordning. Det kan tvert imot argumenteres med at det bør være synlig for offentligheten hvilket parti eller liste en kommunestyrerepresentant stemmer på ved valg til for eksempel et utvalg.

Etter kommuneloven av (1992) var det adgang til å endre rekkefølgen på listekandidatene, se § 37 nr. 2. Denne muligheten ble ikke videreført i kommuneloven (2018). En mulighet for å endre rekkefølgen ville betinget skriftlig avstemning, men siden muligheten ikke finnes lenger, er heller ikke dette et argument mot avstemning ved stemmetegn.

Loven bør fortsatt ta utgangspunkt i skriftlig valg. Det er sannsynligvis den formen som vil bli mest brukt. Dersom det er ulike oppfatninger om hvilken valgform kommunestyret skal benytte, avgjøres det ved alminnelig flertall i samsvar med kommunelovens alminnelige prinsipp i § 11-9 andre ledd.

Departementet vil etter dette foreslå et nytt fjerde ledd i § 7-5, som sier at det velgende organet selv beslutter om avstemningen skal foregå skriftlig eller ved å vise stemmetegn. Departementet foreslår også å ta inn «stemmer» i § 7-6 første ledd første punktum som et alternativ til stemmesedler. Det skal tydeliggjøre at det er adgang til å stemme ved stemmetegn.

7 Avstemning ved flertallsvalg

7.1 Innledning

Kommuneloven inneholder ingen uttrykkelige bestemmelser om avstemningsmåten ved flertallsvalg. Dette er et prinsipielt viktig spørsmål som bør være klart lovregulert. Departementet foreslår derfor å lovfeste at det ikke er adgang til skriftlig avstemning ved flertallsvalg. Derimot foreslår departementet at det skal være adgang til skriftlig avstemning ved ansettelser.

7.2 Gjeldende rett

Ved valg av leder og nestleder i folkevalgte organer, skal det benyttes flertallsvalg, jf. kommuneloven § 7-4 andre ledd. Det samme gjelder når kommunestyret skal ansette

kommunedirektør eller andre som det er lovfestet at kommunestyret kan ansette. Dette følger av de ordinære reglene for vedtak i § 11-9 andre ledd.

Kommuneloven inneholder ingen uttrykkelige bestemmelser om avstemningsmåten ved flertallsvalg. Dette i motsetning til kommuneloven 1992, som bestemte i § 35 nr. 5 at ved valg og ansettelse kunne hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning.

Hvilken rettslig betydning det skal ha at bestemmelsen om adgangen til å kreve skriftlig avstemning ikke ble videreført i kommuneloven (2018), er ikke omtalt i forarbeidene. Departementet har i uttalelse (sak 19/4561) vurdert betydningen av at § 35 nr. 5 om adgang til å kreve skriftlig avstemning ikke ble videreført i den nye loven. I uttalelsen viser departementet til at hovedregelen både etter 1992-loven og etter 2018-loven er at avstemninger skal skje åpent i møte ved stemmetegn. Unntak fra denne hovedregelen vil bare kunne gjøres i de tilfeller loven bestemmer det. Siden kommuneloven (2018) ikke viderefører den klare hjemmelen i 1992-loven om at skriftlige avstemninger kan kreves ved valg og ansettelse, la departementet i uttalelsen til grunn at kommuneloven (2018) ikke åpner for skriftlig avstemning ved flertallsvalg.

7.3 Departementets vurderinger og forslag

7.3.1 Skriftlig avstemning ved flertallsvalg

Hvilke regler som gjelder ved valg, bør i stor grad være lovfestet. Både den prinsipielle og praktiske betydningen av reglene tilsier lovfesting.

Departementet foreslår en bestemmelse som uttrykkelig slår fast at flertallsvalg skal gjennomføres ved å vise stemmetegn. Det vil si at det klargjøres at det ikke er adgang til skriftlig avstemning. Slik departementet ser det, innebærer forslaget en kodifisering av gjeldende rett.

Departementet mener at kommunestyremedlemmers stemmegivning ved valg av ledere og nestledere til ulike organer bør være åpne og synlige. Det er ofte stor offentlig interesse knyttet til slik stemmegivning ved valg av ordfører og varaordfører. Velgerne har også en berettiget interesse i å få innsyn i stemmegivningen. Gjennom slik åpenhet har velgerne mulighet til å kontrollere at kommunestyremedlemmer stemmer slik de eventuelt har gitt uttrykk for i forkant av valget. I det perspektivet er åpne valg en demokratisk kontrollmekanisme.

Eventuelle ubehageligheter det enkelte kommunestyremedlem måtte ha ved å vise hvilken kandidat vedkommende stemmer på, er av mindre betydning. Departementet kan heller ikke se andre tungtveiende grunner som taler for at dette valget bør kunne gjøres hemmelig gjennom skriftlighet.

7.3.2 Skriftlig avstemning ved ansettelse

Prinsipielt kan det argumenteres for at også kommunestyrets ansettelser bør gjøres åpent ved stemmetegn. I praksis har dette bare betydning når kommunestyret skal ansette kommunedirektør, eller eventuelt ombud for de kommunene som ønsker dette (se nærmere kapittel 14). På generelt grunnlag er dette et vedtak som det knytter seg allmenn interesse til å få vite hva de ulike kommunestyremedlemmene stemmer.

Dette hensynet er likevel ikke så fremtredende i ansettelsessaker som det er når kommunestyret skal velge leder og nestleder av folkevalgte organer, for eksempel ordfører.

Hvem man ønsker som ordfører har en klar politisk karakter, mens hvem man ønsker som kommunedirektør ikke har den samme politiske karakteren. Dette er en viktig forskjell. Kommunestyremedlemmer som for eksempel ønsker å stemme på en annen kandidat enn den som til slutt ble ansatt, kan ha en berettiget interesse i at verken kommunedirektøren eller andre blir kjent med deres stemmegivning. Departementet legger til grunn at det gjennomgående vil være en fordel for det generelle samarbeidsklimaet mellom kommunestyret og kommunedirektøren at enkeltrepresentanters stemmegivning ikke blir kjent. I tillegg vil departementet peke på at det er normalt ved ansettelser at eventuell uenighet i det organet som ansetter, ikke gjøres kjent.

Departementet foreslår derfor å gjeninnføre adgangen til skriftlig avstemning ved ansettelse slik den var nedfelt i kommuneloven (1992). Det innebærer at departementet foreslår et nytt tredje punktum i kommuneloven § 8-1 andre ledd, som sier at ved ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning. Det betyr at utgangspunktet er at avstemningen gjennomføres med stemmetegn, men at det ikke skal mer til enn at ett medlem krever skriftlig avstemning for at kommunestyret må gjennomføre valget skriftlig.

8 Settemedlemmer

8.1 Innledning

Bestemmelsene om settemedlemmer for folkevalgte som får midlertidig fritak, var ikke nedfelt i kommuneloven (1992). Bestemmelsene kom inn kommuneloven (2018), men er ikke særlig omtalt eller drøftet i forarbeidene. Departementet har fått henvendelser som viser at ordningen med settemedlemmer blir brukt. Dagens bestemmelser legger imidlertid store begrensninger på hvem som kan velges som settemedlem. Departementet foreslår derfor å utvide kretsen av valgbare settemedlemmer, slik at kommunestyret ikke lenger må følge listen over varamedlemmer. Departementet foreslår i tillegg en lovteknisk endring slik at reguleringen av settemedlemmer kan samles i en ny, egen bestemmelse.

8.2 Gjeldende rett

Det følger av kommuneloven § 7-10 andre ledd at dersom en folkevalgt gis fritak i minst tre måneder, så kan kommunestyret velge et settemedlem. Et settemedlem vil innebære et midlertidig opprykk til fast medlem av organet så lenge fritaksperioden varer. Det er altså ikke behov for å kalle inn et varamedlem for hvert enkelt møte. I valget av hvem som skal være settemedlem, må kommunestyret følge listen over varamedlemmer.

Adgangen til å velge settemedlem gjelder ikke for vervet som kommunestyremedlem, men er kun aktuelt ved fritak fra andre verv enn kommunestyremedlem. Gis det fritak fra vervet som kommunestyremedlem, må det kalles inn varamedlem for hvert enkelt møte så lenge fritaket varer.

Vilkåret for å kunne velge settemedlem er som nevnt at det er gitt fritak «i minst tre måneder». Lovens ordlyd kan synes å kreve at det er gitt et tidsbestemt fritak over en bestemt lengde, og at det derfor ikke kan velges settemedlem selv om det er gitt et tidsubestemt fritak som med stor sannsynlighet vil vare mer enn tre måneder, for eksempel i forbindelse med verv som statssekretær. Departementet har likevel i en tolkningsuttalelse (sak 20/843) lagt til grunn at det også slike tilfeller kan velges settemedlem.

I flere av tilfellene hvor det velges settemedlem til f.eks. utvalg eller formannskap, så har den aktuelle folkevalgte som får fritak, også fått fritak fra kommunestyret. Siden det ikke kan

velges settemedlem til kommunestyret, vil de øvrige vervene fylles av et settemedlem, men i kommunestyret må det kalles inn varamedlem for hver gang.

8.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet vil foreslå endringer når det gjelder hvem som kan velges som settemedlemmer. Det bør være større frihet til å velge hvem som skal være settemedlem, sammenlignet med dagens bestemmelse om at man må følge rekkefølgen på listen over varamedlemmer, hvilket innebærer at det stort sett er første varamedlem som blir valgt som settemedlem.

Departementet foreslår at det ikke lenger skal være krav om å følge listen over varamedlemmer, men at det kravet erstattes med en bestemmelse om at det må velges settemedlem "fra den samme gruppen" som den man velger settemedlem for. Dette vil være i samsvar med reglene om valg av nye medlemmer ved endelig uttreden og nyvalg.

Denne løsningen gir grupper bestående av flere partier mulighet til å opprettholde den politiske balansen og fordelingen de ble enige om ved konstitueringen så lenge fritaket varer. Vi viser her til betraktningene departementet gjorde om dette i forarbeidene til kommuneloven (2018), se Prop. 46 L (2017–2018) side 17. Som antydet ovenfor, kan fritaket vare nokså lenge hvis det for eksempel gjelder en folkevalgt som gis et rikspolitisk verv og midlertidig tidsubestemt fritak som følge av det.

Det betyr at hvis det for eksempel er en representant fra parti A som får et langt, midlertidig fritak, vil det være mulighet for gruppen som parti A har inngått valgteknisk samarbeid med å velge en representant fra parti A som settemedlem, selv om denne ikke er første varamedlem. Dette blir altså et mer fleksibelt system.

På den andre siden vil denne fleksibiliteten også kunne gi mulighet til å fravike avtaler om balanse og sammensetning. I tilfeller hvor for eksempel parti B ikke har fått innvalgt noen faste representanter i organet, men til gjengjeld har fått første varaplass, vil en adgang til å velge andre enn første varaplass kunne sette til side parti Bs interesse.

Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på disse problemstillingene.

Ettersom gruppen selv bestemmer hvem som skal overta et ledig verv ved endelig uttreden, finner departementet det ikke særlig demokratisk betenkelig at gruppen også kan velge selv ved et midlertidige verv som settemedlem. Departementet er klar over at dette kan innebære at det ikke vil være første varamedlem som møter i fritaksperioden, og at det er en innskrenkning av deres rett til å møte ved forfall. Det vil selvsagt fortsatt være mulig å følge listen over varamedlemmer dersom gruppen ønsker det, men forslaget vil gi mer frihet i valget av hvem som velges som settemedlem. Departementet mener at de hensynene som taler for at man *kan* fravike rekkefølgen i listen over varamedlemmer når det skal velges settemedlemmer, er tilstrekkelig tungtveiende til at regelverket bør endres.

Settemedlem velges til organer som kommunestyret har valgt medlemmene til, som f.eks. formannskap og utvalg. Det innebærer at det vil være de samme personene (kommunestyremedlemmene) som avgjør listen over varamedlemmer ved det opprinnelige valget som avgjør hvem som blir settemedlemmer etter forslaget til ny ordning. Departementet mener derfor de demokratiske hensynene blir ivaretatt i forslaget om å utvide kretsen av valgbare settemedlemmer. Når det gjelder utvalg, så har også kommunestyret en adgang til å omorganisere hele utvalget og foreta nyvalg av alle medlemmene og varamedlemmene, og da er det lite betenkelig at kommunestyret også skal kunne velge litt friere når det skal velges et settemedlem for en periode på minst tre måneder.

Forslaget innebærer ikke at flertallet i kommunestyret kan sette inn hvem de vil. Valget av settemedlem skal skje etter de ordinære regler. Det betyr at partiet eller gruppen peker ut den som skal velges, som må være fra samme parti eller gruppe, og kommunestyret velger vedkommende hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt. Departementet antar at det ofte vil være aktuelt å velge allerede valgte varamedlemmer som settemedlemmer, der hvor det er mulig og ønskelig.

Et annet og mindre vidtrekkende forslag vil være at settemedlemmer må velges blant listen over varamedlemmer, men at det ikke er krav om å følge rekkefølgen. Det begrenser hvem som kan velges som settemedlemmer, men gir likevel kommunene noe større handlingsrom enn i dag. Dette forslaget vil i større grad ivareta varamedlemmers rett og plikt til å møte ved forfall, men kan også føre til at det ikke er mulig å velge det settemedlemmet som er ønskelig. Departementet vil derfor ikke foreslå denne løsningen, men ber om høringsinstansenes syn på dette alternative forslaget til endring.

Departementet foreslår at regler om settemedlemmer samles i en egen bestemmelse. Dagens regulering av settemedlemmer og de nye forslagene om settemedlemmer foreslås samlet i en ny § 7-11. Dagens § 7-11 foreslås å bli § 7-12. Bakgrunnen for dette lovtekniske forslaget er at dagens § 7-10 er veldig lang og det blir uoversiktelig å ta inn mer regulering i denne. Det er således mer pedagogisk og brukervennlig å samle reglene om settemedlemmer i en ny § 7-11.

9 Opprykk for varamedlemmer – direktevalgte kommunedelsutvalg

9.1 Innledning

Departementet foreslår noen små endringer i reglene om organiseringen av kommunedelsutvalgene som er valgt direkte av innbyggerne i de aktuelle kommunedelene. Kommunelovens regler fastslår at kommunestyret skal velge nye medlemmer, hvis et medlem av kommunedelsutvalg trer endelig ut. Dette gjelder selv om det ikke er kommunestyret som har valgt medlemmene. Departementet foreslår at når et medlem av direktevalgte kommunedelsutvalg trer endelig ut, så skal varamedlemmer rykke opp i den rekkefølgen de er valgt.

9.2 Gjeldende rett

Kommunedelsutvalg er folkevalgte organer, og medlemmene er folkevalgte, se § 5-1 andre og fjerde ledd. I utgangspunktet er kommunedelsutvalg et «vanlig» utvalg etter § 5-7, og det betyr at medlemmene velges av kommunestyret selv, se § 5-7 andre ledd.

Kommunestyret kan imidlertid bestemme at innbyggerne i kommunedelen skal velge medlemmene gjennom direkte valg, se kommuneloven § 5-8 første ledd. Ved direkte valg av kommunedelsutvalg gjelder valglovens bestemmelser så langt de passer. På valgdagen kan innbyggerne i den aktuelle kommunedelen avlegge én stemmeseddel til kommunestyrevalget og én stemmeseddel til valget av kommunedelsutvalg. Innbyggerne kan endre på stemmesedlene, og dermed direkte påvirke valgoppgjøret og hvem som blir medlemmer og varamedlemmer fra de enkelte listene, se valgloven § 7-2.

Dersom et medlem eller varamedlem av et kommunedelsutvalg trer endelig ut, følger det av kommuneloven § 7-10 fjerde ledd at det skal «velges et nytt medlem eller varamedlem».

Valget gjennomføres etter § 7-10 syvende ledd, ved at gruppen selv foreslår hvem som skal velges, og kommunestyret velger vedkommende hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt. Dette gjelder uansett om medlemmene i kommunedelsutvalget er valgt av kommunestyret etter § 5-7, eller om medlemmene er valgt av innbyggerne gjennom direkte valg etter § 5-8.

Til sammenligning er reglene for endelig uttreden fra kommunestyret, som også er et direkte valgt organ, slik at varamedlemmer trer inn i plassen til den som trer ut i den nummerorden de er valgt, se § 7-10 tredje ledd.

9.3 Departementets vurderinger og forslag

Valgene og sammensetningen av direkte valgte organer gir uttrykk for innbyggernes vilje og syn på hvem de ønsker skal bestemme. Dette gjelder både ved valg til kommunestyret og ved direkte valg til kommunedelsutvalg. Det er egne lister til valg til kommunedelsutvalg, og den politiske sammensetningen kan derfor være annerledes både mellom kommunedelene og mellom kommunedelen og kommunestyret. Kommunedelsutvalgene kan gis mye myndighet til å avgjøre lokale saker i kommunedelen, og det taler for at organiseringen av dette organet i større grad enn i dag bør avgjøres av innbyggerne selv.

Der kommunestyret har innført direkte valg til kommunedelsutvalg, gir kommunestyret myndigheten til innbyggerne å velge medlemmer, og avgir derfor myndighet sammenlignet med kommunedelsutvalg kommunestyret selv velger. Departementet mener dette prinsippet bør gjelde i hele valgperioden.

Departementet foreslår derfor en endring i § 7-10 om opprykk og nyvalg. Departementet mener det ikke bør være slik at kommunestyret velger nye medlemmer av direkte valgte kommunedelsutvalg når et medlem får endelig fritak, men reglene bør være det samme som for kommunestyret. Når et medlem i kommunedelsutvalget trer endelig ut og det skal velges et nytt medlem, bør derfor ikke kommunestyrets medlemmer bestemme hvem som blir det nye medlemmet. Forslaget innebærer derfor at loven gir mer direkte innflytelse til velgere i kommunedelen.

Forslaget til nye regler om nyvalg for direkte valgte kommunedelsutvalg innebærer at det vil være de samme reglene som ved endelig fratreden fra kommunestyret. Forslaget gir med dette bedre systematikk og sammenheng i kommunelovens regler om direkte valgte organer. Forslaget innebærer at det ikke skal velges nytt varamedlem hvis et varamedlem trer endelig ut av det vervet, men at varamedlemmene rykker opp i den rekkefølgen de er valgt. Dersom det er behov for nytt valgoppgjør eller suppleringsvalg til direkte valgte kommunedelsutvalg, legger departementet til grunn at valgloven § 14-2 kommer til anvendelse. Dette følger av at bestemmelsene i valgloven gjelder så langt de passer, jf. kommuneloven § 5-8 første ledd tredje punktum.

10 Forhold som gir grunnlag for suspensjon

10.1Innledning

Hvis visse vilkår er oppfylt, kan kommunestyret vedta å suspendere en folkevalgt. Et av vilkårene er at det foreligger siktelse eller tiltale for et straffbart forhold etter nærmere angitte bestemmelser i straffeloven. Departementet har blitt oppmerksomme på at det er behov for justeringer i enkelte av henvisningene til bestemmelsene i straffeloven på grunn av noen uheldige og utilsiktete inkurier.

Inkuriene stammer trolig fra da de tilsvarende henvisningene i kommuneloven ble endret i forbindelse med ikraftsettingen av den nye straffeloven i 2015. Forarbeidene la opp til at endringene i henvisningene i hovedsak ikke skulle endre hva som var grunnlag for suspensjon, se Prop. 64 L (2014–2015) side 161.

Departementet foreslår derfor endringer i første ledd i kommunelovens bestemmelse om suspensjon. Dette er i dag § 7-11, men er på grunn av andre endringer i kapittel 7 foreslår departementet å flytte suspensjonsbestemmelsen til en ny § 7-12.

10.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 7-11 første ledd første punktum gir kommunestyret en rett til å suspendere en folkevalgt hvis enkelte vilkår er oppfylt. For det første må det være tatt ut siktelse eller tiltale mot den folkevalgte. For det andre må siktelsen eller tiltalen gjelde et «straffbart forhold som er nevnt i straffeloven §§ 151 til 154, 170 bokstav b, 171 til 174, 208 til 210, 353, kapittel 27 eller 30». For det tredje må forholdet være knyttet til utøvelsen av tjenesten eller vervet for kommunen. Suspensjonen skal kun gjelde frem til saken er rettskraftig avgjort.

I § 7-11 første ledd andre punktum er det et unntak fra det tredje vilkåret, som slår fast at det også kan treffes vedtak om suspensjon hvis saken handler om forhold nevnt i §§ 151 til 154 (forhold knyttet til valg og stemmegiving), selv om forholdet ikke er knyttet til utøvelsen av verv eller tjeneste for kommunen.

10.3 Departementets vurderinger og forslag

Det er behov for å endre henvisningene i bestemmelsen om suspensjon slik at det blir en bedre sammenheng mellom de ulike forholdene som kan danne grunnlaget for å suspendere en folkevalgt.

Det innebærer at straffeloven § 351 om skadeverk og § 352 om grovt skadeverk tas inn i opplistingen. Straffeloven § 353 om mindre skadeverk tas ut av listen og gir ikke lenger grunnlag for suspensjon. Departementet mener at også grov tortur etter straffeloven § 175 bør tas inn i listen ettersom § 174 om tortur er tatt med. Begge disse to straffebestemmelsene var suspensjonsgrunnlag før endringene i den forrige kommuneloven.

Departementet foreslår også at henvisningen til § 208 tas ut, siden den bestemmelsen er opphevet. Den opphevete bestemmelsen handlet om rettstridig tilegnelse av forretningshemmeligheter, og er nå i en egen lov, se forretningshemmelighetsloven. Departementet mener det ikke er behov for å vise til den loven i suspensjonsbestemmelsen. Vilkårene for suspensjon av folkevalgte bør i all hovedsak være bestemmelser i straffeloven, og ikke i straffebestemmelser i særlover. De folkevalgte har dessuten taushetsplikt om forretningshemmeligheter, og brudd på taushetsplikten og utnytting av taushetsbelagte opplysninger med forsett for å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning er omfattet av straffeloven § 209. En folkevalgtes misbruk av forretningshemmeligheter vil derfor fremdeles kunne gi grunnlag for suspensjon.

Departementet foreslår at suspensjonsbestemmelsen som i dag er § 7-11 blir endret til å bli § 7-12. Dette som en konsekvens av andre endringer som er foreslått i dette høringsnotatet i lovens kapittel 7.

11 Møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer

11.1 Innledning

Gjeldende rett er at verken kommunestyret eller andre folkevalgte organer kan gi møte-, tale- eller forslagsrett til andre enn dem som etter lov eller forskrift har en slik rett. Departementet har mottatt flere spørsmål om det er adgang til å gi andre slike rettigheter, noe som kan tyde på at loven ikke er tydelig nok. Vi foreslår derfor å lovfeste en presisering som tydeliggjør dette, ved å fastslå at det er *medlemmene* i folkevalgte organer som har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter og at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre, utover det som følger av lov.

11.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 8-1 første ledd slår fast at medlemmer av kommunale folkevalgte organer plikter å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall. Møteplikten innebærer samtidig en *rett* til å møte i organet. Kommuneloven § 8-1 andre ledd slår fast at medlemmer som er til stede i et møte har stemmeplikt, som på tilsvarende måte betyr en *rett* til å stemme.

En del av møteretten og -plikten etter kommuneloven § 8-1 første ledd er en rett til å tale og til å fremme forslag i saker som skal behandles. Dette framgår ikke direkte av ordlyden i bestemmelsen, men følger forutsetningsvis av at formålet med møtet nettopp er at medlemmene skal bidra i saksbehandlingen. Bestemmelsen bruker begrepet «delta», som understreker at medlemmene skal ha en aktiv rolle i møter. Også saksbehandlingsreglene i kapittel 11 i kommuneloven bygger på et premiss om at medlemmer av folkevalgte organer har tale- og forslagsrett. I § 11-2 fjerde ledd framgår det for eksempel at alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen i møter.

Det er «medlemmer» av kommunale folkevalgte organer som har møte-, tale- og forslagsrett etter kommuneloven § 8-1. Departementet legger til grunn at det med «medlemmer» menes faste medlemmer av organet. I tillegg vil varamedlemmer som møter i organet på grunn av forfall, ha samme rettigheter og plikter som faste medlemmer.

Det er i utgangspunktet bare organets faste medlemmer som har en alminnelig møte- og talerett. Loven åpner ikke for at andre enn medlemmene av organet og ordføreren kan ha forslagsrett. Departementet har lagt denne generelle forståelsen av loven til grunn i flere tolkningsuttalelser. Departementet oppfatter også at juridisk teori gir uttrykk for at det ikke er tillatt å gi andre enn faste medlemmer en alminnelig møte- og talerett.

Det er imidlertid i enkelte bestemmelser i kommuneloven fastslått at andre enn organets faste medlemmer og møtende varamedlemmer skal ha møte- og talerett i visse tilfeller:

- Ordføreren har møte-, tale- og forslagsrett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer unntatt kommune- og fylkesråd og organer under dem, jf. § 6-1 tredje ledd. I kontrollutvalget har ordføreren bare møte- og talerett.
- Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget, jf. § 13-1 femte ledd.
- Representanter for de ansatte har møte- og talerett i folkevalgte organer når de behandler saker som gjelder forholdet mellom de ansatte og kommunen som arbeidsgiver, jf. § 13-4 første ledd første setning.
- For parlamentarisk styrte kommuner er det en egen bestemmelse i § 10-3 om møteplikt og møte- og talerett for lederen og medlemmene av rådet.

- Medvirkningsrådene kan få møte- og talerett i folkevalgte organer i saker som angår deres ansvarsområde hvis kommunestyret bestemmer det, jf. forskrift om medvirkningsordninger § 2 sjette ledd.
- Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret eller fylkestinget når utvalgets saker skal behandles, jf. § 23-2 andre ledd
- Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter, jf. § 24-3 første ledd

Disse bestemmelsene definerer klart hvem som har møte-, tale og forslagsrett og hvilke folkevalgte organer dette gjelder. Enkelte av bestemmelsene definerer også hva slags sakstype som skal behandles i et folkevalgt organ for at møte- og taleretten skal gjelde. Når andre har fått en lovbestemt rett til å møte og tale, kan ikke kommunestyret eller andre organer frata dem denne retten. Departementet mener at disse særskilte bestemmelsene også er et uttrykk for at det ikke er adgang til å gi andre enn organets medlemmer slike rettigheter, med mindre det er særlig hjemmel for det. Dette gjelder også for folkevalgte som er medlemmer av andre organer i kommunen. De kan ikke få en alminnelig møte- og talerett, heller ikke ved behandling av enkelte sakstyper. Kommunens reglement etter kommuneloven §§ 5-13 og 11-12 kan ikke gå ut over det som følger av kommuneloven.

Kommuneloven er derimot ikke til hinder for at andre enn organets medlemmer kan få adgang til å uttale seg i enkeltsaker. Folkevalgte organer kan for eksempel invitere sakkyndige eller andre som har interesser i en sak til et møte, og i den sammenhengen gi vedkommende mulighet til holde et innlegg. Dette er noe annet enn en generell møte- og tale*rett*. Personer som får tilbud om å uttale seg i et møte, kan likevel ikke delta i organets ordinære ordveksling på samme måte som organets medlemmer eller andre med lovfestet talerett. Når det gjelder forslagsrett, kan det ikke under noen omstendigheter gis til andre enn de som etter lov eller forskrift har eller kan få det.

11.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet har mottatt flere spørsmål om det er adgang til å gi andre enn organets medlemmer møte-, tale- og/eller forslagsrett. Dette kan tyde på at loven ikke er tydelig nok på dette punktet. Departementet foreslår å presisere i loven det som allerede er gjeldende rett, slik at det ikke er tvil om hva som gjelder. Forslaget går ikke ut på å endre de eksisterende særbestemmelsene om møte- og talerett.

Departementet mener det er viktig at det ikke er tvil om hvem som har møte-, tale- og forslagsrett i folkevalgte organer. Det er et viktig prinsipp at det er *medlemmene* av folkevalgte organer som har disse rettighetene, og ingen andre, med mindre lovgiver eksplisitt har slått dette fast. At det er medlemmene av folkevalgte organer som har disse rettighetene, er et utslag av det representative demokratiet.

Vi foreslår derfor at gjeldende rett presiseres i kommuneloven, som et nytt annet ledd i § 8-1. Forslaget går for det første ut på å lovfeste at medlemmer av et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter. Ved forfall til møter vil møtende varamedlemmer og settemedlemmer ha samme rettigheter som medlemmene. Vi foreslår å bygge på samme formulering som i kommuneloven § 6-1 tredje ledd, som lovfester ordførers møte-, tale- og forslagsrett. En lovfesting av møte-, tale- og forslagsrett er ikke ment å verken utvide eller innskrenke de rettighetene som allerede følger av lov og forskrift.

For det andre går forslaget ut på å presisere at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre enn organets medlemmer, utover det som følger av lov og forskrift. Departementet

mener dette bør stå tydelig i loven, slik at det ikke er tvil om at verken kommunestyret eller andre folkevalgte organer kan gi andre enn de som har møte-, tale- og forslagsrett etter loven slike rettigheter.

Det vil imidlertid fremdeles være adgang til å invitere andre enn organets medlemmer til møter og til å gi dem anledning til å uttale seg, slik tilfellet er i dag. Møte- og talerett etter forslagets § 8-1 andre ledd er altså noe annet enn tilfeller hvor det folkevalgte organet velger å gi ordet til andre i en konkret sak. Se beskrivelse av gjeldende rett overfor.

12 Vedtak i sak som ikke er oppført i sakslisten eller hvor saksdokumenter ikke er sendt

12.1 Innledning

Bestemmelsen om når vedtak kan fattes i et folkevalgt organ, selv om saken ikke er oppført på sakslisten og selv om saksdokumenter ikke er sendt ut sammen med innkallingen, er språklig uklar. Departementet foreslår å klargjøre at vedtak kan fattes i slike situasjoner dersom ikke *minst* 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette.

12.2 Gjeldende rett

I kommuneloven § 11-3 er det regler om innkalling og saksliste til møter i folkevalgte organer. Hovedregelen er at saker skal stå på sakslisten som sendes ut før møtet. En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det, jf. § 11-3 første ledd.

I § 11-3 femte ledd åpnes det for at det i enkelte tilfeller skal være adgang til å fatte vedtak i en sak selv om den ikke er oppført på sakslisten. Det gjelder hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. På samme vilkår er det åpnet for å fatte vedtak i en sak selv om saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen.

Bestemmelsen i femte ledd åpner altså for å fatte vedtak i disse situasjonene dersom ikke 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette. Her er det ikke satt inn «minst», eller noen annen angivelse av at tallet representerer et maksimum eller minimum, på samme måte som i første ledd. Selve ordlyden tilsier at det kun er hvis nøyaktig 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg at slike vedtak fattes, at det ikke er adgang til å fatte vedtak. Det synes ganske klart at meningen må ha vært at dersom 1/3 eller flere av de møtende medlemmene motsetter seg at vedtak fattes, så er det heller ikke adgang til det. Er det færre enn 1/3 av medlemmene som motsetter seg dette, er det adgang til å fatte slike vedtak.

Ordlyden gjør rettstilstanden noe uklar.

12.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener utydeligheten i lovens ordlyd bør rettes opp slik at den blir i samsvar med det som er meningen at skal gjelde. Det er viktig å unngå usikkerhet om praktisering av denne bestemmelsen.

Som beskrevet under gjeldende rett er det neppe meningen at bestemmelsen skal si at det kun er dersom akkurat 1/3 av de møtende medlemmene som ikke motsetter seg vedtak, at vedtak kan fattes selv om ikke saken er oppført på sakslisten og/eller saksdokumenter ikke er sendt ut. Meningen med bestemmelsen må være at dersom 1/3 eller flere av de møtende medlemmene motsetter seg at det skal fattes vedtak i slike situasjoner, så kan det heller ikke

gjøres. Dersom færre enn 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg at vedtak fattes, så kan vedtak fattes i disse situasjonene.

Departementet foreslår derfor at det i kommuneloven § 11-3 femte ledd sies at et folkevalgt organ kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten hvis ikke møtelederen eller *minst* 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

Departement foreslår tilsvarende endring i neste setning om at vedtak kan fattes i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen.

13 Ansettelse av kommunale ombud

13.1 Innledning

For å rydde opp i en uklarhet i kommuneloven knyttet til forholdet mellom reglene for ombud og de nye reglene om kommunedirektørens løpende personalansvar, foreslår departementet i dette kapitlet å lovfeste uttrykkelig at det er kommunestyret som ansetter i ombudsstillinger som kommunen selv velger å opprette. Lovregulerte ombudsordninger der noe annet er bestemt eller forutsatt i lov, vil ikke være omfattet av lovendringen.

13.2 Gjeldende rett

Ansettelse av ombud er ikke direkte regulert i kommuneloven. Den eneste bestemmelsen som regulerer ombud i kommuneloven er § 13-2 som sier at kommunestyret og fylkestinget selv kan bestemme at ombudsstillinger skal være åremålsstillinger og at åremålsperioden skal være på minst seks år.

Da denne bestemmelsen kom inn i kommuneloven første gang fra 1. januar 2007 (kommuneloven (1992) § 24 nr. 3) hadde forarbeidene uttalelser om hva slike ombudstillinger er. I Ot.prp. nr. 96 (2005–2006) kapittel 5.5.2 ble dette omtalt som stillinger som ansettes av kommunestyret:

> Etter departementets syn bør ansettelsen i en stilling for å kunne defineres som en ombudsstilling etter kommuneloven § 24 nr. 3, foretas av kommunestyret/fylkestinget og vedkommende bør rapportere direkte til disse organene. Videre må ombudet ha en selvstendig stilling og kunne treffe beslutninger uten å være avhengig av en senere behandling i kommunestyret etter fylkesting, eller andre organer i kommunen/fylkeskommunen.

I kommuneloven (2018) er bestemmelsen om at ombudsstillinger kan være åremålsstillinger tatt med i loven uten at bestemmelsen ble kommentert nærmere. Dette tilsier at premissene i forarbeidene fortsatt gjelder slik at definisjonen på ombud fortsatt er at det er kommunestyret som ansetter. Isolert sett tilsier dette at kommunestyret er den som ansetter ombud.

Bestemmelsen om ombud i åremålsbestemmelsen og tolkningen av denne må imidlertid ses i sammenheng med de nye, generelle reglene i kommuneloven (2018) om ansettelser. I § 13-1 sjuende ledd slås det fast at kommunedirektøren har det løpende personalansvaret, inkludert ansettelser, for alle stillinger i kommunen med mindre noe at annet er fastsatt i lov. Utgangspunktet er altså et det er kommunedirektøren som skal ansette til stillinger i kommunen. Andre lovbestemmelser kan imidlertid bestemme noe annet. Kommuneloven har i § 13-1 første ledd et klart unntak fra dette, nemlig at det er kommunestyret selv som ansetter kommunedirektøren. For ombud er det ingen lovbestemmelse som sier noe direkte om hvordan ombud ansettes, men forarbeidene til åremålsbestemmelsen kan tale for at

kommunestyret skal gjøre dette, fordi det der omtales at ansettelse av kommunestyret er en av forutsetningene for at en stilling skal være en ombudsstilling. Spørsmålet er om dette tilsier at lovbestemmelsen likevel kan tolkes som en hjemmel som regulerer ansettelse av ombud. Forarbeidene til kommuneloven (2018) har ikke omtalt problemstillingen.

Rettstilstanden for ansettelser av denne type ombudsstillinger er derfor noe uklar.

For ombudsstillinger som er regulert i annen lovgivning, vil spørsmålet avgjøres ut fra det aktuelle regelverket knyttet til den enkelte ombudsstillingen.

13.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener uklarheten i gjeldende rettstilstand om hvem som ansetter kommunale ombud og hvem disse skal rapportere til er uheldig og foreslår derfor å endre reglene slik at dette blir klart.

Mange kommuner har kommunale ombud på ulike områder. Dette er ombud som kommunen selv beslutter å ha og som kommer i tillegg til lovpålagte ombud som for eksempel personvernombud. Dette forslaget berører ikke de lovpålagte ombudene.

Etter det departementet erfarer, er det et ønske og behov for fortsatt å kunne ha denne type kommunale ombud. Departementet mener at det fortsatt bør være åpent for at kommunen eller fylkeskommunen kan ha slike ombudsstillinger dersom de ønsker det.

I og med at gjeldende rett nå er uklar på om ansettelsen av ombud skal gjøres av kommunestyret eller kommunedirektøren, har departementet vurdert nærmere hvem som bør gjøre ansettelsen. Hensikten med ombudsstillinger er at de skal være fristilt fra den ordinære administrasjonen og ha en særskilt rolle i kommunen. Det vises her til omtalen av ombudsstillinger i Ot.prp. nr. 96 (2005–2006), hvor det bl.a. sies at for å anses som en ombudsstilling bør ansettelsen foretas av kommunestyret eller fylkestinget og vedkommende bør rapportere direkte til disse. Videre må ombudet ha en selvstendig stilling og kunne treffe beslutninger uten å være avhengig av en senere behandling i kommunestyret etter fylkesting, eller andre organer i kommunen/fylkeskommunen. Dette tilsier at det bør være kommunestyret eller fylkestinget som ansetter i ombudsstillinger.

Spørsmålet er om hensynene bak den nye bestemmelsen om at kommunedirektøren skal ha det løpende personalansvaret, inkludert ansettelser, endrer på dette. En sentral begrunnelse for denne er at kommunedirektøren, som øverste administrative leder, har behov for og er best egnet til å ansette de rette personene i administrasjonen. Disse hensynene gjør seg ikke gjeldende på samme måte for ombudsstillinger, når hensikten med denne rollen nettopp er den skal være mer selvstendig og fristilt fra administrasjonen og kommunedirektøren.

Departementet mener at en samlet vurdering av disse ulike hensynene tilsier at ombudsstillinger ikke bør være omfattet av den ordinære regelen om at kommunedirektøren skal ansette til stillinger i kommunen. Departementet foreslår derfor at ansettelser til ombudsstillinger skal gjøres av kommunestyret eller fylkestinget.

Departementet understreker at ombud fortsatt er ansatte og ikke folkevalgte. Endringen som her foreslås, skal ikke endre på dette. Formålet med forslaget er å sikre at det fortsatt kan være denne type ombudsstillinger og at disse fortsatt kan fungere på den måten og fylle den funksjonen som de tidligere har gjort. Departementet vil med dette forslaget verken endre rammene for eller innholdet i ombudsstillinger sammenliknet med det som er beskrevet i Ot.prp. nr. 96 (2005–2006) kapittel 5.5.2. Der sies det bl.a. at et ombuds funksjon er å ivareta interessene til en nærmere angitt gruppe og at det er viktig at disse gruppene kan ha tillit til

ombudene. Videre sies det at ansettelse bør gjøres av kommunestyret eller fylkestinget og at ombudet bør rapportere direkte til disse organene.

Når det er kommunestyret eller fylkestinget som skal ansette slike kommunale ombud, er det kommunestyret som har arbeidsgiveransvaret. Dette blir på samme måte som for kommunedirektøren.

Etter dette foreslår departementet å ta inn i kommuneloven § 13-2 en bestemmelse om at ansettelse av ombud som kommunestyret eller fylkestinget har bestemt at de skal ha, skal gjøres av kommunestyret eller fylkestinget selv. Videre foreslås en lovteknisk endring i overskriften til § 13-2 for å tydeliggjøre at bestemmelsen ikke bare dreier seg om åremål, men også om ombud. Departementet foreslår også å tydeliggjøre i lovbestemmelsen at disse nye bestemmelsene ikke skal gjelde for lovregulerte ombud der noe annet er bestemt.

14 Minimumsavdrag på lån – forskriftshjemmel

14.1 Innledning

Kommuneloven stiller krav om minste årlige avdrag på lån (minimumsavdrag). Dersom kommunen organiserer deler av sin virksomhet i kommunale foretak, interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefellesskap, og/eller oppretter lånefond, oppstår det enkelte problemstillinger om minimumsavdrag. Departementet mener det er behov for klargjørende regler om minimumsavdraget og foreslår derfor en forskriftshjemmel.

14.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 14-10 andre ledd stiller krav om at driftsbudsjettet skal dekke avdrag på lån som minst er lik minimumsavdraget, slik det skal beregnes etter § 14-18. Driftsbudsjettet oppfyller altså bare kravet om budsjettbalanse hvis det også finansierer minimumsavdraget.

Kommuneloven § 14-18 første ledd første punktum gir en plikt til å foreta årlige nedbetalinger på lån som minst er lik minimumsavdraget. Minimumsavdraget skal etter andre punktum være lik avskrivningene, justert for forholdet mellom lånegjelden og avskrivbare eiendeler.

De nevnte bestemmelsene gjelder også for kommunalt foretak, interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap (så langt de passer), jf. kommuneloven §§ 9-1 fjerde ledd, 18-1 fjerde ledd og 19-1 fjerde ledd. Departementet har lagt til grunn at bestemmelsene også gjelder for lånefond opprettet etter § 14-14 tredje ledd.

14.3 Departements vurderinger og forslag

For de tilfellene en kommune har organisert all sin virksomhet innunder kommunekassen, vil det normalt ikke være rettslig tvil om forståelsen av reglene om minimumsavdrag. Det kan imidlertid være enkelte spørsmål, eksempelvis om selve beregningen av minimumsavdraget.

For de tilfellene en kommune har organisert virksomhet i kommunalt foretak mv. og/eller har opprettet lånefond, oppstår det enkelte problemstillinger hvor det kan være spørsmål om hva som er gjeldende rett. Dette kan være om adgangen for et kommunalt foretak til å ha låneavdrag lavere enn minimumsavdraget, forutsatt at kommunen samlet har minimumsavdrag som tilfredsstiller lovens krav. Et annet eksempel er om minimumsavdraget skal beregnes for hver regnskapsenhet (det vil si for henholdsvis kommunekassen og

kommunalt foretak mv. hver for seg) eller for kommunen samlet (ut fra samlede avskrivninger, eiendeler og gjeld). Videre kan det være spørsmål om hvordan minimumsavdraget skal beregnes for lånefondet, blant annet som følge av at lånefondet selv kun har gjelden i sitt regnskap.

Dette er noen problemstillinger som viser at det er behov for utfyllende regler om minimumsavdraget.

Departementets vurdering er at nærmere regulering om minimumsavdraget vil klargjøre hva som gjelder for minimumsavdraget og gjøre reglene mer tilgjengelige. Dette vil måtte være mer detaljerte regler, delvis av teknisk art. Slike regler bør fastsettes i forskrift framfor i loven. Departementet foreslår at loven skal gi hjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler om minimumsavdraget i forskrift. Det er behov for å gi forskriftsregler både til § 14-10 andre ledd om budsjettbalanse og minimumsavdraget, og forskrift til § 14-18 om nedbetalingsplikten og beregningen av minimumsavdraget.

Departementet ber også om innspill fra høringsinstansene om hvilke problemstillinger knyttet til minimumsavdraget som det er behov for nærmere regler om.

15 Navn på interkommunale samarbeid etter kommuneloven

15.1 Innledning

Kommuneloven stiller krav om at interkommunale politiske råd etter kapittel 18 og kommunale oppgavefellesskap etter kapittel 19 må ha navn som beskriver hva slags type samarbeid det er. De må ha navn som inneholder interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap. Dette fører til at navnene kan bli ganske lange. Departementet foreslår derfor å åpne for at det i tillegg blir mulig å benytte forkortelsene «IPR» for «interkommunalt politisk råd» og «KO» for «kommunalt oppgavefellesskap».

15.2 Gjeldende rett

Det følger av kommuneloven § 18-1 tredje ledd at et interkommunalt politisk råds navn må inneholde ordene «interkommunalt politisk råd». For et kommunalt oppgavefellesskap følger det av § 19-1 tredje ledd at navnet må inneholde ordene «kommunalt oppgavefellesskap».

Et av hensynene bak kravet i §§ 18-1 tredje ledd og 19-1 tredje ledd er blant annet at det skal være enklere «å identifisere fellesskapet overfor så vel innbyggere, folkevalgte som offentlige registre», se Prop 46 L (2017–2018) side 171. Vurderingene er noe av det samme for interkommunale politiske råd, hvor det på side 176 fremheves at det kan være av verdi for innbyggernes forståelse av hva slags samarbeid det er snakk om hvis navnet inneholder «interkommunalt politisk råd». Kravene gir uttrykk for den nye kommunelovens mål om gjenkjennelighet, som også følger av § 5-1 tredje ledd om krav på navn på organer i kommunene.

Selv om hensynet til gjenkjennelighet vil ivaretas ved bruk av forkortelser, åpner ikke loven i dag for det for interkommunale politiske råd og kommunalt oppgavefellesskap. Til sammenligning er det adgang til å bruke forkortelser i stedet for hele navnet for interkommunale selskaper etter IKS-loven og kommunale foretak etter kommuneloven. Dette er regulert i foretaksnavneloven § 2-2. Her står det at foretaksnavnet til interkommunale

selskap skal inneholde ordene «interkommunale selskaper eller IKS», og at navnet til et kommunalt foretak skal inneholde ordene «kommunalt foretak eller KF».

Før kommuneloven (2018) trådte i kraft, var begrepet «regionråd» en innarbeidet betegnelse på samarbeid om generelle samfunnsspørsmål på tvers av kommunegrensene i det området regionrådet representerte. Slike regionråd hadde imidlertid ikke et fast juridisk innhold. I kommuneloven (2018) er det definert klare rammer for denne typen samarbeid gjennom reglene om interkommunalt politisk råd i kapittel 18. Slike samarbeid skal kalles interkommunale politiske råd. Det er fremdeles mulig å kalle samarbeidet regionråd, men i så fall må navnet i tillegg ha med ordene interkommunalt politisk råd.

15.3 Departements vurderinger og forslag

Departementet har fått flere henvendelser fra kommuner og interkommunale samarbeid om at det er noe tungvint og omstendelig med de lange navnene som følger av kravene i §§ 18-1 tredje ledd og § 19-1 tredje ledd.

Flere interkommunale samarbeid kan ha nokså lange navn som beskriver samarbeidets geografiske nedslagsområde eller hva kommunene samarbeider om. Når det formelle navnet i tillegg må inneholde alle ordene som beskriver hva slags type interkommunalt samarbeid det er snakk om, og det ikke er lov til å bruke forkortelser, blir det tungvint i den daglige bruken av navnet på samarbeidet. Dette kan føre til at samarbeidene velger å ikke bruke interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefellesskap når de omtaler seg selv. Det er altså risiko for at formålet med bestemmelsen, blant annet hensynet til at innbyggerne enkelt skal kunne indentifisere hva slags samarbeid det er, ikke oppnås med dagens regulering.

Departementet har vurdert om kommuneloven bør endres, slik at det blir mulig å bruke en forkortelse som beskriver samarbeidsformen i stedet for, eller i tillegg til, ordene «interkommunalt politisk råd» og «kommunalt oppgavefellesskap». Departementet har registrert at forkortelser allerede delvis er tatt i bruk i dagligtale og uformelle sammenhenger.

Departementet mener fremdeles det er et viktig hensyn at samarbeidenes navn gir uttrykk for hva slags samarbeid det er. Vår vurdering er at hensynet til gjenkjennelighet kan ivaretas gjennom bruk av forkortelser. Gjennom bruk av forkortelser vil det bli enklere å omtale samarbeidet. Dette vil også bidra til at reglene blir likere kommunale foretak og interkommunale selskap, som begge kan bruke forkortelser i foretaksnavnet.

Departementet ser at det kan ta noe tid før bruk av forkortelser blir innarbeidet, men vurderer at dette ikke er et særlig tungtveiende hensyn. Som nevnt er forkortelser allerede delvis tatt i bruk i ulike sammenhenger. Departementet antar videre at «kommunalt oppgavefellesskap» og «interkommunalt politisk råd» heller ikke har satt seg helt hos allmennheten enda, ettersom samarbeidsformene ble innført for få år siden.

Adgangen til å benytte forkortelsene i samarbeidets navn kan også gjøre det enklere å benytte «regionråd» i navnet uten at det blir for komplisert med «råd» to steder. Departementet har fått inntrykk av at dette er etterspurt. Det vil være en forbedring at det vil kunne hete for eksempel «Lillevik og omegn regionråd IPR», fremfor «Lillevik og omegn regionråd interkommunalt politisk råd». Dette kan også føre til at forkortelsene blir brukt i den daglige omtalen av samarbeidet, noe som vil kunne øke kunnskapen om hva slags samarbeid det er og hvilken regulering som gjelder. Ved å se forkortelsen i navnet vil man nokså raskt kunne se av kommuneloven hva slags samarbeid det er og hvilke bestemmelser som gjelder.

Departementet mener det mest naturlige er å forkorte «interkommunalt politisk råd» til IPR. Selv om denne forkortelsen i dag brukes om «Intellectual Property Rights» (immaterielle rettigheter) og i enkelte andre sammenhenger, mener departementet det er liten forvekslingsfare ved at de interkommunale politiske rådene har IPR som del av navnet.

Når det gjelder forkortelsene for kommunale oppgavefellesskap, har departementet vurdert både KO og KOF. Vi ser at begge forkortelsene allerede har blitt tatt i bruk. Slik departementet ser det nå, er KO den mest egnete forkortelsen. Hovedsakelig fordi KO fremstår som den forkortelsen med minst fare for forveksling med andre forkortelser. Vi viser for eksempel til at «KOF» har noen likheter med den innarbeidete og kjente forkortelsen «KF» for kommunale foretak. Det er en viss fare for at F-en feilaktig kan forveksles med foretak.

Departementet foreslår etter dette at interkommunale politiske råd kan velge om de vil benytte forkortelsen «IPR» i navnet i stedet for «interkommunalt politisk råd». Vi foreslår videre at kommunale oppgavefelleskap kan benytte «KO» i stedet for «kommunalt oppgavefellesskap». Forslaget innebærer at det er valgfritt å bruke alle ordene i navnet eller å bare bruke forkortelsen eller begge deler.

16 Varsling til kontrollutvalget om møter

16.1 Innledning

Kommuneloven sier at kontrollutvalget «skal varsles» om møter i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper, uten at det står *hvem* som har en plikt til å varsle. Det er dermed ikke helt klart hva som er gjeldende rett. Departementet foreslår å presisere i lov at det er kommunen som har en plikt til å varsle kontrollutvalget.

16.2 Gjeldende rett

Kommuneloven § 23-6 regulerer kontrollutvalgets innsyn og undersøkelser i selskaper. Det framgår av bestemmelsens femte ledd at kontrollutvalget har rett til å være til stede i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper. I tillegg slår bestemmelsen fast at kontrollutvalget skal varsles om slike møter.

Varslingsplikten til kontrollutvalget kom inn i kommuneloven (1992) § 80 tredje ledd 1. juli 2004. Med noen små språklige justeringer er varslingsplikten videreført i sin helhet i ny kommunelov (2018) § 23-6 femte ledd. I både kommuneloven (1992) og kommuneloven (2018) står det at kontrollutvalget «skal varsles», uten at det defineres nærmere *hvem* som skal varsle. Forarbeidene gir heller ikke et tydelig svar på hvem som har varslingsplikten.

Departementet har lagt til grunn i en tolkningsuttalelse at det er mest nærliggende at eier-/deltakerkommunen sender slikt varsel. Departementet har blant annet vist til at det vil være enklere for den enkelte kommunen å informere kontrollutvalget i forbindelse med møter, enn at selskap som kan ha mange ulike eier-/deltakerkommuner gjør det. Men siden de øvrige rettskildene ikke gir et tydelig svar, er gjeldende rett i dag ikke helt klar.

16.3 Departementets vurderinger og forslag

Begrunnelsen for varslingsplikten er at kontrollutvalget skal få informasjon om at det skal være møter i det øverste eierorganet i selskaper som kommunen har eierinteresser i og i det

øveste organet i interkommunale samarbeid. En stor del av kommuners virksomhet utføres i dag gjennom aksjeselskaper, interkommunale selskaper (IKS) eller interkommunale samarbeid som er fristilt fra kommunen som egne rettssubjekter. Varslingsplikten og retten til å være til stede i møtene, er viktig for at kontrollutvalget skal få tilstrekkelig informasjon og dermed grunnlag for å gjennomføre sin kontroll.

Usikkerhet rundt hvem som skal varsle, kan føre til at kontrollutvalget ikke fanger opp at det skal være møter, med den konsekvens at kontrollutvalget ikke får vært til stede. Uklarheten kan dermed føre til at hele bestemmelsen ikke fungerer etter hensikten.

Departementet har vurdert to alternativer til hvem som bør ha en varslingsplikt til kontrollutvalget om at det skal være møter i generalforsamling, representantskap og andre eierorganer i heleide kommunale selskaper. Disse alternativene er selskapet selv eller den enkelte eier-/deltakerkommunen.

Det er det enkelte aksjeselskapet, interkommunale selskapet mv. som setter opp møter og innkaller medlemmene. Varsel til kontrollutvalget om at det er møte i generalforsamling, representantskap eller tilsvarende organ vil antakelig kunne sendes samtidig, ved at kontrollutvalgssekretariatet får kopi av møteinnkalling. Slik sett henger varsling til kontrollutvalget naturlig sammen med tilsvarende administrative oppgaver selskapet må gjøre i forbindelse med møter. Dette kan tale i retning av at det er hensiktsmessig at selskapet har en plikt til å varsle kontrollutvalget etter kommuneloven.

På den andre siden antar departementet at det vil føre til et visst merarbeid for selskapene om de til enhver tid må ha oppdatert informasjon om de ulike kontrollutvalgssekretariatene som skal få varsel om møter og å sende varsel til dem. Særlig i selskaper med mange kommunale eiere eller deltakere vil dette kunne føre til ekstra administrativ tilrettelegging.

Dersom selskapene skulle ilegges en slik varslingsplikt, vurderer departementet at det ville vært mer nærliggende at pliktbestemmelsen ble plassert i den enkelte selskapsloven, og ikke i kommuneloven. Som det framgår av kommuneloven § 1-2 gjelder loven kommuners virksomhet. Både lovteknisk og pedagogisk sett mener departementet det vil være uheldig om en varslingsplikt for selskap blir plassert i kommuneloven.

Alternativet til at selskapet får en varslingsplikt, er at den enkelte eier-/deltakerkommunen må sørge for at kontrollutvalgssekretariatet får informasjon om møter. Departementet viser til at kommunen alltid vil ha oppdatert informasjon om kontrollutvalget og at kommunen også alltid vil få innkalling til møtene i eierorganene. Vi antar derfor at det vil være nokså enkelt å administrere en slik varslingsplikt. Kommunen kan videresende innkallinger til kontrollutvalgssekretariatet fortløpende.

Slik departementet vurderer problemstillingen nå, mener vi samlet sett at den beste løsningen vil være om kommunen får en plikt til å varsle kontrollutvalget. Vi har særlig lagt vekt på at dette vil være den enkleste ordningen å administrere. Forslaget vil innebære å endre ordlyden i kommuneloven § 23-6 femte ledd, slik at det framgår tydelig at kommuner og fylkeskommuner som er deltaker eller eier i selskaper eller interkommunale samarbeid etter bestemmelsens første ledd, skal varsle kontrollutvalget.

17 Forholdet til Longyearbyen lokalstyre

Rammeverket for Longyearbyen lokalstyre er nedfelt i Svalbardloven kapittel 5 og bygger på kommuneloven. Svalbardloven kapittel 5 har egne bestemmelser som bygger på prinsippene i kommuneloven og bestemmelser som henviser til bestemte paragrafer i kommuneloven.

Ettersom det er noen prinsipielle forskjeller på Longyearbyen lokalstyre og en kommune, er ikke alt regelverket likt.

Endringene som foreslås i dette høringsnotatet, som justerer allerede gjeldende regelverk, bør gjelde tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre. De fleste endringene vil komme til anvendelse for Longyearbyen lokalstyre gjennom henvisningsbestemmelsene. I tillegg må det gjøres to endringer i Svalbardloven. For det første må arbeidsutvalg for ungdomsråd eller andre medvirkningsorganer legges til i § 35 a andre ledd bokstav d, som regulerer hva som anses som andre organer i Longyearbyen lokalstyre. For det andre må henvisningen til kommuneloven i Svalbardloven § 35 b femte ledd endres, fordi forslaget innebærer at det skal legges til et nytt sjette ledd i kommuneloven § 5-12.

18 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene i dette høringsnotatet inneholder i det all vesentligste presiseringer og tydeliggjøringer. Ingen av de foreslåtte lovendringene innebærer nye oppgaver til kommunene. Departementet mener derfor at forslagene ikke får administrative eller økonomiske konsekvenser av vesentlig betydning.

19 Merknader til enkelte av forslagene til lovendringer

Til endringene i § 5-2:

I andre ledd er opplistingen av andre kommunale organ er utvidet. I bokstav e) om eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom er det tatt inn at også arbeidsutvalg for disse er et slikt organ. Denne endringen henger sammen med endringen i § 5-12 som åpner opp for at også slike organ skal kunne opprette arbeidsutvalg.

Til endringene i § 5-6:

Endringen i tredje ledd innebærer at formannskap og fylkesutvalg kan omorganisere eller nedlegge egne arbeidsutvalg. Dette kan de gjøre når de måtte ønske det og dermed også flere ganger om det er ønskelig. Når det sies at formannskapet og fylkesutvalget kan gjøre dette selv, innebærer det at kompetansen ikke kan delegeres videre. I praksis betyr det at arbeidsutvalgene ikke kan gis adgang til å omorganisere eller legge ned seg selv.

Til endringene i § 5-7:

Endringen i tredje ledd innebærer at et utvalg kan omorganisere eller nedlegge egne arbeidsutvalg. Dette kan de gjøre når de måtte ønske det og dermed også flere ganger om det er ønskelig. Når det sies at utvalget kan gjøre dette selv, innebærer det at kompetansen ikke kan delegeres videre. I praksis betyr det at arbeidsutvalgene ikke kan gis adgang til å omorganisere eller legge ned seg selv.

Til endringene i § 5-9:

Endringen i sjette ledd innebærer at en komiteer kan omorganisere eller nedlegge egne arbeidsutvalg, forutsatt at kommunestyret ikke har bestemt noe annet. Så lenge det skjer innenfor rammene kommunestyret eventuel har satt, kan komiteer omorganisere og nedlegge arbeidsutvalg når de måtte ønske det og dermed også flere ganger om det er ønskelig.Når det sies at komiteen kan gjøre dette selv, innebærer det at kompetansen ikke kan delegeres

videre. I praksis betyr det at arbeidsutvalgene ikke kan gis adgang til å omorganisere eller legge ned seg selv.

Til endringene i § 5-12:

Endringen i § 5-12 femte ledd åpner opp for at også eldreråd, råd for personer med funksjonsmedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom skal kunne opprette arbeidsutvalg. Det åpnes altså for en adgang til å ha arbeidsutvalg dersom det enkelte organ selv ønsker det. Et slikt arbeidsutvalg må bestå av medlemmer som er valgt blant medlemmene i medvirkningsrådet selv. Dette kan også omorganises eller legges ned av organet selv, dersom de ønsker det. Når det gjelder oppgaver for arbeidsutvalget, vil det i hovedsak være opp til medvirkningsrådet selv å bestemme dette. Oppgavene må imidlertid være innenfor rammen av det organet selv kan gjøre. Siden medvirkningsråd ikke skal fatte vedtak, kan heller ikke arbeidsutvalget får adgang til å fatte vedtak. Arbeidsutvalgene vil være andre folkevalgt organer etter § 5-2 og en rekke av reglene i kommuneloven vil derfor gjelde for slike arbeidsutvalg. For øvrig vil de i hovedsak ha samme rammer som andre arbeidsutvalg etter kommuneloven.

Til endringene i § 6-2:

I fjerde ledd lovfestes det uttrykkelig at hvis varaordføreren trer midlertidig ut av vervet, skal det velges en ny varaordfører midlertidig. I tillegg lovfestes det uttrykkelig at hvis varaordføreren trer endelig ut av vervet, skal det velges en ny varaordfører.

Til endringene i § 7-5:

I fjerde ledd er det en ny bestemmelse som sier at det velgende organet selv avgjør om avstemningen skal foretas ved skriftlig avstemning eller ved å vise stemmetegn. En avgjørelse om dette gjøres etter de ordinære reglene, og det må således være et alminnelig flertall for dette.

Til endringene i § 7-6:

I første ledd er det endret slik at begrepsbruken nå er «stemmer». Dette inkluderer både stemmesedler og stemmetegn.

Til endringene i § 7-8:

I andre ledd er det presisert at flertallsvalg skal gjennomføres ved å vise stemmetegn. Det vil si at det klargjøres at det ikke er anledning til skriftig avstemnig ved flertallsvalg. Begrunnelsen for dette er at valg av ledere og nestledere til ulike folkevalgte organer bør være åpne og synlige.

Til endringene i § 7-10:

Det gjøres flere endringer i § 7-10. Lovteknisk deles bestemmelsen i to slik at omtalen av settemedlemmer tas ut og behandles i en ny egen bestemmelse i nye § 7-11. Dagens andre ledd er derfor tatt ut og det blir dermed en justering av alle leddene i bestemmelsen.

I det som blir nytt andre ledd, er direkte valgte kommunedelsutvalg etter § 5-8 tatt inn i lovteksten som et nytt type organ hvor det ikke skal velges nye medlemmer dersom et medlem trer endelig ut. Det betyr at dersom et medlem av denne typen kommunedelsutvalg trer endelig ut, så skal varamedlemmer fra samme liste tre inn i deres sted i den nummerorden de er valgt.

Som en konsekvens av denne endringen tas også direkte valgte kommunedelsutvalg inn i oppramsingen i det som blir et nytt tredje ledd, slik at det uttrykkelig framgår at det ikke skal foretas nyvalg hvis et medlem eller varamedlem trer endelig ut.

Det tas også inn enkelte nye regler om valg til arbeidsutvalg i et nytt sjette ledd. Dersom det skal velges settemedlem eller foretas et nyvalg etter tredje ledd til et arbeidsutvalg, er det organet som opprettet og valgte medlemmer til arbeidsutvalget, som skal foreta valget. Det betyr også at det er den aktuelle gruppen i organet som skal foreslå hvem som skal velges.

Til endringene i ny § 7-11:

Ny § 7-11 blir en egen bestemmelse om settemedlemmer. Suspensjonsreglene blir regulert i ny § 7-12.

I første ledd andre punktum presiserer at det også kan velges settemedlem der hvor det gis et tidsubestemt midlertidig fritak som antas å vare mer enn tre måneder. Dette vil blant annet være aktuelt for folkevalgte som skal tiltre rikspolitiske verv som statssekretær eller politisk rådgiver, hvor fritaket gjelder så lenge betingelsen for fritaket er til stede (det rikspolitiske vervet). Slike fritak må som hovedregel antas å vare mer enn tre måneder, selv om det ikke er eksplisitt vedtatt at det gjelder minst tre måneder. Bestemmelsen kan også være aktuell ved tidsubestemt fritak ved langvarig behandling av sykdom. Det er ingen plikt til å velge settemedlem, og det er det velgende organet som avgjør om vilkårene for å velge settemedlem er til stede.

I andre ledd tas det inn nærmere beskrivelse av hvordan settemedlemmer skal velges. Loven må gi slik beskrivelse, siden det ikke lenger er krav om å følge listen over varamedlemmer. Settemedlemmer skal i hovedsak velges på samme måte som nye medlemmer ved nyvalg, dvs. at den aktuelle gruppen foreslår en kandidat som organet velger så lenge valgbarhetskriteriene er oppfylt.

I tredje ledd tas det også inn enkelte nye regler om valg av settemedlemmer til arbeidsutvalg. Dersom det skal velges settemedlem til et arbeidsutvalg, er det organet som opprettet og valgte medlemmer til arbeidsutvalget, som skal foreta valget. Det betyr også at det er den aktuelle gruppen i organet som skal foreslå hvem som skal velges.

Til endringene i ny § 7-12:

Nye § 7-12 inneholder de suspensjonsreglene som sto i § 7-11. Det er i tillegg gjort enkelte justeringer i hvilke straffebestemmelser det henvises til som vil kunne danne grunnlag for suspensjon.

Til endringene i § 8-1:

Endringene i andre ledd presiserer at det bare er *medlemmer* av et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ som har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter. Med medlemmer menes faste medlemmer av det aktuelle folkevalgte organet. Ved forfall til møter vil møtende varamedlemmer og settemedlemmer ha samme rettigheter som medlemmene.

I andre ledd slås det også fast at det ikke kan gis møte-, tale- og forslagsrett til andre enn organets medlemmer, med mindre noe annet følger av lov. Dette innebærer blant annet at folkevalgte har møte-, tale- og forslagsrett i organet de er fast medlem, men at de ikke kan få slike rettigheter i andre folkevalgte organer hvor han eller hun ikke er medlem. Heller ikke andre personer eller grupper kan få møte-, tale- eller forslagsrett, med mindre loven

uttrykkelig gir hjemmel for det. Disse endringene innebærer ingen øvrige endringer i de eksisterende bestemmelsene om møte- og talerett.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at andre enn organets medlemmer kan inviteres til møter og få adgang til å uttale seg i enkeltsaker. Dette er noe annet enn en generell møte- og tale*rett*. Personer som får tilbud om å uttale seg i et møte, kan ikke delta i organets ordinære ordveksling på samme måte som organets medlemmer. *Forslagsrett* kan ikke gis til andre enn de som etter lov eller forskrift har eller kan få det.

I nytt tredje ledd tredje punktum lovfestes det at hvert enkelt medlem kan kreve skriftlig avstemning ved ansettelser. Det betyr at utgangspunktet er at avstemningen gjennomføres med stemmetegn, men at det ikke skal mer til enn at ett medlem krever skriftlig avstemning for at kommunestyret må gjennomføre avstemningen skriftlig. I praksis har dette bare betydning når kommunestyret skal ansette kommunedirektør, eller ombud for de kommunene som ønsker dette.

Til endringene i § 13-3:

Endringen er en presisering av at bestemmelsens omtale av «1/3 av de møtende medlemmene» betyr «minst» 1/3 av de møtende medlemmene.

Til endringene i § 13-2:

Endringene i andre ledd klargjør hvilke regler som gjelder for ansettelse og personalansvar dersom kommunen eller fylkeskommunen velger å ha ett eller flere ombud. Det er kommunestyret eller fylkestinget selv som skal ansette slike ombud. I dette ligger det også at det er kommunestyret eller fylkestinget selv som kan beslutte oppsigelse og som dermed får arbeidsgiveransvaret. Dette vil være et ansvar på samme måte som de har for kommunedirektøren. Dette gjelder ikke for andre lovregulerte ombud der noe annet følger av reguleringen for disse. Slik særlig regulering av enkelte konkrete ombud vil gå foran kommunelovens mer generelle regler for kommuner og fylkeskommuner. Dette følger også av ordinær lovtolkning og rettskildeprinsipper.

Til endringene i § 14-10 og § 14-18:

Forslagene gir departementet en ny hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift om minimumsavdraget. Dette omfatter regler om plikten til å dekke avdrag på driftsbudsjettet, om plikten til å nedbetale lån og om beregningen av minimumsavdraget.

Til endringen i § 18-1:

Endringene i § 18-1 tredje ledd innebærer at det er valgfritt å benytte forkortelsen «IPR» i samarbeidets navn eller ordene «interkommunalt politisk råd». Som forkortelse er det bare anledning til å bruke forkortelsen «IPR». Navnet på et interkommunalt politisk råd må altså enten inneholde forkortelsen IPR eller ha ordene interkommunalt politisk råd skrevet fullt ut. Rådets navn skal framgå av samarbeidsavtalen.

Til endringen i § 19-1:

Endringene innebærer at det er valgfritt å benytte forkortelsen «KO» i samarbeidets navn eller ordene «kommunalt oppgavefellesskap». Som forkortelse er det bare anledning til å bruke forkortelsen «KO». Navnet på et kommunalt oppgavefellesskap må altså enten inneholde forkortelsen KO eller ha ordene kommunalt oppgavefellesskap skrev fullt ut. Navnet skal framgå av samarbeidsavtalen.

Til endringen i § 23-6 femte ledd:

Endringene skal tydeliggjøre at kommuner og fylkeskommuner har en plikt til å varsle kontrollutvalget om planlagte møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. Kommunen og fylkeskommunen har stor frihet til å bestemme hvordan kontrollutvalget underrettes om at det skal være møter. Det er ingen formkrav til hvordan det skal varsles etter denne bestemmelsen. Kommunen og fylkeskommunen må sørge for å gi beskjed om møter tidsnok til at kontrollutvalget får praktisk mulighet til å kunne delta på møtene.

20 Forslag til lov om endringer i kommuneloven og Svalbardloven

I

I lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-2 andre ledd bokstav e) skal lyde:

e) eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom*, og arbeidsutvalg for disse.*

§ 5-6 tredje ledd skal lyde:

Formannskapet og fylkesutvalget kan opprette et arbeidsutvalg som består av medlemmer fra formannskapet eller fylkesutvalget. *Formannskapet og fylkesutvalget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge arbeidsutvalg.*

5-7 tredje ledd skal lyde:

Utvalget kan opprette et arbeidsutvalg med medlemmer som er valgt blant medlemmene av utvalget. Dette kravet gjelder ikke når kommunedelsutvalg velger arbeidsutvalg. *Utvalget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge arbeidsutvalg.*

§ 5-9 sjette ledd skal lyde:

Komiteen kan opprette arbeidsutvalg med medlemmer fra komiteen hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet. *Komiteen kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge et arbeidsutvalg hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet.*

Nytt § 5-12 femte ledd skal lyde:

Et råd eller annet medvirkningsorgan for ungdom kan opprette arbeidsutvalg med medlemmer som er valgt blant medlemmene i det aktuelle rådet eller annet

medvirkningsorgan for ungdom. Det aktuelle rådet eller annet medvirkningsorgan for ungdom kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge arbeidsutvalget.

§ 5-12 nåværende femte ledd blir sjette ledd.

§ 6-2 fjerde ledd skal lyde:

Hvis ordføreren trer midlertidig ut av vervet, rykker varaordføreren opp som ordfører. En ny varaordfører skal da velges midlertidig. Hvis ordføreren trer endelig ut av vervet, skal det velges en ny ordfører. *Hvis varaordføreren trer midlertidig ut av vervet, skal det velges en ny varaordfører midlertidig. Hvis varaordføreren trer endelig ut av vervet, skal det velges en ny varaordfører.*

Nytt § 7-5 fjerde ledd skal lyde:

Det velgende organet avgjør selv om valget skal foretas ved skriftlig avstemning eller om det skal foretas ved å vise stemmetegn.

§ 7-6 første ledd skal lyde:

Ved valgoppgjøret fordeles organets medlemsplasser på de ulike listene etter hvor mange *stemmer* hver liste har fått, ved bruk av delingstall 1, 2, 3, 4 osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har fått flest stemmer. Har listene fått like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Nytt § 7-8 andre ledd skal lyde:

Flertallsvalg skal foretas ved å vise stemmetegn.

§ 7-10 skal lyde:

Hvis medlemmer har forfall til et møte i et folkevalgt organ, innkalles varamedlemmer fra den gruppen der det er forfall. Varamedlemmer skal så langt som mulig innkalles i den nummerordenen de er valgt.

Hvis medlemmer av *kommunestyret, fylkestinget eller direkte valgte kommunedelsutvalg* trer endelig ut, og de er valgt ved forholdsvalg, skal varamedlemmer fra samme liste tre inn i deres sted i den nummerordenen varamedlemmene er valgt. Hvis medlemmer av kommunestyret trer endelig ut, og de er valgt ved flertallsvalg, skal varamedlemmer tre inn i den nummerordenen de er valgt.

Hvis et medlem eller varamedlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyre, fylkesting, kommunestyrekomité*, fylkestingskomité eller direkte valgt kommunedelsutvalg* trer endelig ut, skal det velges et nytt medlem eller varamedlem. Det nye medlemmet skal velges fra den samme gruppen som det uttredende medlemmet tilhørte. Hvis dette vil føre til at ett kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det, hvis det er mulig, velges et nytt medlem fra det underrepresenterte kjønnet.

Hvis lederen av et folkevalgt organ trer endelig ut av organet, skal det velges en ny leder.

Hvis antallet varamedlemmer eller en gruppes varamedlemmer til formannskapet, fylkesutvalget eller et annet folkevalgt organ som er valgt av kommunestyret eller fylkestinget, er blitt for lavt, kan kommunestyret eller fylkestinget selv velge ett eller flere faste eller midlertidige varamedlemmer. Disse varamedlemmene skal velges fra den gruppen som har et for lavt antall varamedlemmer (suppleringsvalg). Hvis det viser seg at denne framgangsmåten fører til at ett kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av varamedlemmene til organet eller gruppens varamedlemmer, skal det, hvis det er mulig, velges nytt varamedlem fra det underrepresenterte kjønnet. Formannskapet eller fylkesutvalget kan få delegert myndighet til å velge varamedlemmer til andre organer.

Ved nyvalg etter *tredje* ledd og suppleringsvalg etter *femte* ledd kan gruppen selv foreslå hvem som skal velges. Gruppen informerer deretter kommunestyret, formannskapet, fylkestinget eller fylkesutvalget, som velger den foreslåtte kandidaten hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt. Ved nyvalg etter *tredje* ledd rykker det nye medlemmet eller varamedlemmet inn på den ledige plassen. Ved suppleringsvalg etter *femte* ledd skal det nyvalgte varamedlemmet plasseres nederst på listen over varamedlemmer.

Ved nyvalg etter tredje ledd til arbeidsutvalg skal gruppen i det folkevalgte organet som opprettet arbeidsutvalget, foreslå hvem som skal velges. Gruppen informerer deretter det folkevalgte organet som opprettet arbeidsutvalget, som velger den foreslåtte kandidaten hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt.

Nåværende § 7-11 blir ny § 7-12.

Ny § 7-11 skal lyde:

§ 7-11 Settemedlemmer

Hvis en folkevalgt i andre organer enn kommunestyret, fylkestinget eller direkte valgte kommunedelsutvalg er innvilget fritak i minst tre måneder, kan kommunestyret eller fylkestinget selv velge et settemedlem for den perioden fritaket gjelder. Det samme gjelder hvis det er gitt tidsubestemt fritak som antas å vare mer enn tre måneder.

Ved valg av settemedlem etter første ledd kan gruppen selv foreslå hvem som skal velges. Gruppen informerer deretter kommunestyret eller fylkestinget, som velger den foreslåtte kandidaten hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt.

Ved valg av settemedlem til arbeidsutvalg, skal gruppen i det folkevalgte organet som opprettet arbeidsutvalget foreslå hvem som skal velges. Gruppen informerer deretter det folkevalgte organet som opprettet arbeidsutvalget, som velger den foreslåtte kandidaten hvis de lovbestemte vilkårene er oppfylt.

Ny § 7-12 første ledd skal lyde:

Hvis det blir tatt ut siktelse eller tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som er nevnt i straffeloven §§ 151 til 154, 170 bokstav b, 171 til *175, 209* til 210, *351 til 352*, kapittel 27 eller 30, og forholdet er knyttet til utøvelse av tjeneste eller et verv for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å

suspendere den folkevalgte fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. Hvis det dreier seg om forhold som er nevnt i straffeloven §§ 151 til 154, gjelder ikke vilkåret om at forholdet skal være knyttet til utøvelse av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen

Nytt § 8-1 andre ledd skal lyde:

Medlemmer av et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter. Det kan ikke gis møte-, tale- og forslagsrett til andre enn organets medlemmer, hvis ikke noe annet følger av lov.

§ 8-1 nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 8-1 tredje ledd skal lyde:

Medlemmer som er til stede i et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ når en sak tas opp til avstemning, plikter å stemme. Ved valg og vedtak om ansettelse er det adgang til å stemme blankt. *Ved vedtak om ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning.*

§ 11-3 femte ledd skal lyde:

Et folkevalgt organ kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten, hvis ikke møtelederen eller *minst* 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det. På tilsvarende måte kan organet fatte vedtak i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen, hvis ikke møtelederen eller *minst* 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

§ 13-2 skal lyde:

§ 13-2 *Åremål og ombud*

Kommunestyret og fylkestinget kan selv bestemme at ledende administrative stillinger skal være åremålsstillinger. Det samme gjelder for ombud. Åremålsperioden skal være på minst seks år.

Dersom kommunestyret eller fylkestinget vedtar at kommunen eller fylkeskommunen skal ha ombud, skal kommunestyret eller fylkestinget selv ansette ombudet.

§ 14-10 andre ledd skal lyde:

Driftsbudsjettet skal dekke avdrag på lån med et beløp som minst tilsvarer avdrag beregnet etter § 14-18. *Departementet kan gi forskrift om dekning av avdrag på driftsbudsjettet.*

Nytt § 14-18 fjerde ledd:

Departementet kan gi forskrift om nedbetaling av lån og om beregning av minimumsavdraget.

§ 18-1 tredje ledd skal lyde:

Rådets navn skal inneholde ordene interkommunalt politisk råd *eller forkortelsen IPR*.

§ 19-1 tredje ledd skal lyde:

Oppgavefellesskapets navn skal inneholde ordene kommunalt oppgavefellesskap *eller forkortelsen KO*.

§ 23-6 femte ledd skal lyde:

Kommuner og fylkeskommuner skal varsle kontrollutvalget om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. *Kontrollutvalget* har rett til å være til stede i disse møtene.

II

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) gjøres følgende endringer:

§ 35 a andre ledd bokstav d) skal lyde:

d) ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for *ungdom og arbeidsutvalg for dette*.

§ 35 b femte ledd andre punktum skal lyde:

Kommuneloven § 5-12 tredje til *sjette* ledd gjelder tilsvarende.

Salten Kontrollutvalgservice
KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:
25.08.2022

Saksbehandler
Lars Hansen

SAK 24/22

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.09.2022

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

25. august 2022

Lars Hansen
Sekretariatsleder